

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes
priloga:

»POGOVORI 62«

Sobota, 2. junija 1962
Štev. 21, leto XX

V OKVIRU

Komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in zavodov so sredi največjega dela. Tudi v večini podjetij so že začeli preračunavati napotila. Hoteli so priti čimprej do odgovora, kakšno je poslovanje njihovega podjetja v luči določil.

Kljub veliki zavzetosti pri delu pa se kažejo nekatere slabosti, ki bi jih bilo treba čimprej odpraviti, da bi napotila čimprej pomagala vskladiti potrošnjo s proizvodnjo. Ponavljajo se namreč že znana slabost, da se večina pomembnih stvari skuša za zaprtimi vrati, da k razpravam niso pritegnjeni samoupravni organi, da je glavno delo prepuščeno predvsem računovodjem in uslužbencem, ki preračunavajo vse mogoče variante in skušajo, še preden bodo dani izračuni v širšo razpravo — izbrati seveda najbolj ustrezno. Zaradi takšne zaprtosti v razpravah so se že pojavile govorice, da bo treba del prejemkov vračati, kar seveda ne more vplivati na dobro razpoloženje proizvajalcev.

Res je, da so izračuni stvar strokovno usposobljenih ljudi, da je samo na osnovi natančnih podatkov mogoče dobiti sliko razmerij. Toda ne zdi se nam prav, da vzporedno s tem

ZAKAJ ODLAŠATI?

ni v kolektivih dovolj politične razgibanosti; manjka pojasnjevanj in razprav, ki bi pomagale dojeti bistvo potrebnih ukrepov. Namesto tega pa se kažejo želje po različnih tehnokratskih rešitvah.

Ze od vsega začetka je bilo jasno poudarjeno, da imajo komisije za izvajanje predpisov predvsem to nalogo, da opozorijo kolektive na neskladja, da jim svetujejo, kako bodo osebo potrošnjo vskladili s proizvodnjo. Tistim, ki so preveč pohiteli z osebnimi dohodki, ki so že prejemali del dohodkov na račun bodoče proizvodnje, bodo komisije svetovale, kako naj izravnavajo razlike, ki so nastale. Kolikor prej bodo ti delovni kolektivi povečali proizvodnjo in produktivnost in tako izravnavali zaostanek, toliko prej bodo lahko začeli naraščati njihovi osebni dohodki. Komisije pa bodo posredovale samo tam, kjer bi delovni kolektivi ne upoštevali njihovih priporočil, kjer bi morda mimo vseh pametnih razmerij poskušali razdeliti več, kot pa so ustvarili. Prepričani smo, da takih kolektivov skoraj ne bo in je potemtakem vsak pretiran strah neupravičen.

Hkrati pa bi radi opozorili samoupravne organe tistih delovnih kolektivov, ki še čakajo na izračune in zglede zunaj podjetij, ki skoraj prekrizanih rok čakajo, kaj bodo odločili in ugotovili drugod, oni pa bodo potem svoje izračune na hitro prilagodili najbolj ugodnemu izračunu, da čakajo, odlašanje ni na mestu. Ta pasivnost ima med drugim to slabost, da nikogar ne mobilizira.

Poleg tega pa so razprave o smotni delitvi dohodka najlepša priložnost, da se znova pregledajo razpisi in plačah, merila nagrajevanja. Izkušnje, ugotovitve zadnjih mesecev so opozorile in odkrile marsikaj, na kar ob sprejetju pravilnikov nismo bili dovolj pozorni. Predvsem so jasnejše ocrtale ekonomska in družbena merila, pokazale so, kdo je dobil premalo, kdo preveč.

RAZMIŠLJANJE OB AKTUALNIH TEMAH

NOVE POTI V INVESTIRANJU

Med vzroki raznih neskladnosti in počasnejše dinamike sedanjega gospodarskega razvoja bi morala vsaka, količjak objektivna analiza odkriti tudi razne pomanjkljivosti, ki smo jih zagrešili v preteklih letih na področju investiranja. To velja tako za presojanje rezultatov celotnega gospodarstva, kot za položaj posameznega podjetja. Še več: navadno od zelo splošnih in vse preveč obzirnih analiz investicijskih dosežkov v celotnem gospodarstvu ni posebnih konkretnih koristi. Pomanjkljivosti so sicer predmet kritike, vendar pa je kritika tako močno brezosebna in posplošena, da ne zagotavlja, da v prihodnje v praksi ne bi več prihajalo do podobnih pojavov.

Zaradi tega bo pač treba — pa naj je takšno odobravanje še tako neprijetno in boleče — v vsakem podjetju ali komuni posebej vprašati, kako je pravzaprav s sredstvi, ki smo jih investirali v preteklih letih, kakšne rezultate dajejo in zakaj ne dosegamo predvidenih oziroma pričakovanih rezultatov. Le tako vse te analize ne bodo ostale same sebi namen, ampak bodo lahko pozitivno vplivale na našo investicijsko prakso v prihodnjih letih.

Zavedati se je namreč treba, da je investicijska potrošnja tako pomemben del našega celotnega gospodarskega procesa, da se vsaka pomanjkljivost na tem področju v prihodnjih letih zelo hudo maščuje, in sicer navadno prav tedaj, ko tudi na drugih področjih nastopijo nekatere težave.

Vse to pa je prevelika cena, da bi jo lahko celotna družba ali posamezni kolektiv plačeval, pri tem pa dopuščal ponavljanje napak iz preteklosti. Zato ni odveč, da prav sedaj posvečamo vprašanju racionalne potrošnje investicijskih sredstev tako veliko pozornost. Brez odločnih sprememb na področju investiranja namreč ne

bi imeli nikakršnega jamstva, da se v prihodnjih letih ne bi znašli v še bolj zamaženem gospodarskem položaju, kot je sedanj, pri čemer pa bi imeli še manj možnosti in sredstev za odpravo vseh težav, kot jih imamo sedaj. Odkrivanje negativnih pojavov v preteklih letih ter iskanje primernejših rešitev za prihodnje torej sodi med najvažnejše naloge, s katerimi se moramo spoprijeti na področju investiranja, saj bomo prav s tem v bistvu mnogo prispevali tudi k ugotavljanju bolj perspektivnih rešitev za odpravo nekaterih sedanjih preteklih problemov v gospodarstvu.

Ce bi skušali ocenjevati uspešnost investiranja v preteklih letih ter hkrati ugotavljati, kako vplivajo posamezne pomanjkljivosti na sedanj gospodarski položaj prizadetih podjetij, ne bi mogli prezreti dejstva, da se vrsta teh podjetij vse bolj bori z razmeroma hudimi problemi glede plasmaja svojih izdelkov. Vzrokov za težave pri plasmaju seveda ne moremo iskati samo v pomanjkljivem investiranju, saj na nastanek teh težav lahko vplivajo še številni drugi, povsem objektivni pojavi v gospodarstvu kot n. pr. nenadna sprememba potrošnje, nepotreben uvoz, ki nima značaja resnejše intervencije na domačem trgu, diskriminacija na tujem trgu, zapiranje posameznih inozemskih trgov itd. Prav tako je tudi res, da težave pri plasmaju nastanejo ne samo v tistih strokah, ki so v preteklih letih močno povečevale svoje zmogljivosti, ampak tudi tam, kjer tempo investiranja ni bil tako intenziven. Te ugotovitve torej delno zožujejo splošno veljavnost trditve, da so napake pri investiranju najvažnejši vzrok za sedanje težave pri plasmaju v večini industrijskih panog. Vendarle pa ni mogoče zanikati dejstva, da bi morala biti naša proizvodnja prav zaradi razmeroma velikih investicijskih naložb v preteklih letih sedaj že trdneje zasidrana na trgu in mnogo bolj prilagojena njegovim potrebam, če bi bili vsi novi ali rekonstruirani objekti racionalno zasidrani in tudi racionalno zgrajeni.

Ze takoj v začetku obravnavanja te problematike pa je treba poudariti, da sedanjih težav v plasmaju nikakor ne povzroča prevelika proizvodnja, kar pomeni, da še zdaleč ne moremo govoriti o hiperprodukciji v klasičnem kapitalističnem smislu. Zato tudi zmogljivosti za proizvodnjo, s katerimi razpolagamo, objektivno niso prevelike. Gre za drugo vprašanje. Gre za to, da bi bile naše zmogljivosti lahko še mnogo večje, kot so, pa se nam ne bi bilo treba ukvarjati z vprašanji plasmaja, če bi bili s temi zmogljivostmi sposobni proizvajati sodobno, ceneno in konkurenčno tudi s stališča mednarodne delitve dela. Niti sedanj obseg zmogljivosti, niti sedanja raven proizvodnje torej ne bi smela biti vzrok za težave v plasmaju, ker bi lahko brez težav v večini industrijskih panog morebitne zastoj pri plasmaju na domačem trgu odstranjevali z izvozom, pri izvozu industriji pa težave na tradicionalnih tujih trgih s preusmeritvijo na nova tržišča.

Ce se torej kljub razmeroma nizki proizvodnji, ki je posledica premalo razvitih zmogljivosti, srečujemo s težavami v plasmaju, to pomeni, da z velikimi investicijami v preteklih letih nismo uspeli zagotoviti nekaterih osnovnih pogojev za razvoj moderne industrijske proizvodnje. Podrobna ocena dosedanjih investicij zlasti v nekaterih panogah predelovalne industrije bo to ugotovitev tudi v celoti potrdila. Gradili oziroma rekonstruirali smo tovarne, vlagali ponekod zelo velika lastna ali posojena sredstva, pri tem pa smo velikokrat izhajali iz preživelih zamisli obrtniške organizacije proizvodnje in poslovanja. Ko je stekla proizvodnja, se je izkazalo, da lahko sicer veliko proizvedemo, da

pa je proizvodnja nesorazmerno draga, da jo domači trg odklanja, v izvozu pa brez izdatne družbene pomoči prav tako ni mogoče najti ustreznega izhoda. Prizadeti kolektivi so nato navadno začeli razmišljati o spremembi proizvodnega programa ali o rekonstrukciji, kar jim je v večini primerov družba tudi omogočila, pri tem pa navadno ni prišlo tudi do ustrezne spremembe v temeljnih pogledih na organizacijo in vodenje proizvodnje. Primitivnost in neprilagodljivost sodobnim zahtevam je ostala, zaradi česar ni jamstva, da takšno podjetje ne bo ponovno zašlo v hude težave, ki jih bo morala zopet premagovati družba s svojimi sredstvi.

Pri tem pa seveda ne gre celotne krivde za takšno investiranje zvrčati samo na neposredne investitorje, ker je bilo precej vzrokov za takšno stanje tudi v čisto objektivnih pogojih prejšnjega gospodarskega sistema. Začnimo kar pri planiranju. Perspektivni plani so bili sicer dokaj obširni, vendar pa si je investitor z njimi lahko zelo malo pomagal. Dokaj splošne prognoze teh planov so nudile investitorju, ki je želel ekonomsko podrobno proučiti in utemeljiti svojo investicijo, zelo malo opore za ugotavljanje, kako se bo gibal proizvodnja in kako potrošnja zadevnih izdelkov, katere zmogljivosti se bodo povečale, katere potrebe pa bodo še vedno ostale nezadovoljene itd. Zato je večina perspektivnih planiranj v podjetjih, čeprav bi morala biti najbolj zanesljiva osnova za vsako investicijsko odločitev, navadno obviselo nekje v zraku, saj so se podjetja zavedala, da mnogokrat njihovi perspektivni plani ne izražajo nič drugega kot nepreverjena ekonomska mnenja strokovnjakov podjetja, ki pa nimajo prave povezave z objektivnimi in realnimi prognozami družbenih planov. Podjetja so zato največkrat svoje investicijske odločitve prilagajala perspektivam, ki so jih izražali razpisani natečaji za investicijska posojila iz Splošnega investicijskega sklada. Pri tem se navadno sploh ni proučevalo, ali so zmogljivosti, katerih graditev je predvidena z natečajem, v skladu z najprimernejšo perspektivno usmeritvijo podjetja, ali bo podjetje sposobno dosegati predvidene ekonomske učinke in ali že pri razpisu natečaja ni prišlo do nekaterih grobih napak, ki bodo pozneje odločilno vplivale na možnosti plasmaja tovrstne proizvodnje na domačem trgu ali v izvozu. Konkurne službe, ki bi lahko s svojimi bolj dolgoročnimi raziskavami bistveno dopolnjevala predvidevanja družbenih planov in perspektivnih programov podjetij, sploh še nismo uspeli organizirati.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZAPISKI O NEPOTREBNEM TROŠENJU DEVIZ

DAVEK NA KORISTOLJUBJE

Neverjetne, toda resnične so te stvari.

Naše morje je slano, pravijo, da, prav tako, kot so slana druga morja. Soli je torej na pretek in še pod zemljo jo kopljemo. Kljub temu se je letos dogodilo, da smo:

● v prvih treh mesecih uvozili 13.000 ton soli.

Te dni je bila objavljena v časnikih kratka notica: Izdelan je prvi domači reakcijski lovec. Reaktivna letala torej izdelujemo, v tujino pošiljamo izredno precizne stroje, uvozili pa bomo

● pol milijona dežnikov, čeprav bi jih lahko najmanj toliko izvozili. Tega pa ne moremo, ker »ne znamo« izdelovati:

● kovinskih delov in držajev.

Težko verjetne, a resnične so te stvari.

Kako je mogoče, da se vse to dogaja, da trošimo tako rekoč brez haska devize, ki nam jih primanjkuje za tiste stroje in naprave, ki jih res ne moremo izdelovati sami; za tiste prehranske predmete, ki nastajajo v drugih klimatskih pogojih in so izdelani iz surovin na drugih delih zemeljske oble. Do takšnih pojavov prihaja iz dveh razlogov:

— prvič zato, ker v gospodarskih organizacijah marsikje ugotavljajo, da so domače surovine dražje od uvoženih, da so slabše kakovosti

— in drugič, ker je sedanj sistem trgovanja, investiranja in podobno omogočal, da so ljudje lahko v tujini kupovali tudi blago, ki ga ne potrebujemo. Skratka, brez koristi so trošili dragoceno tujo valuto.

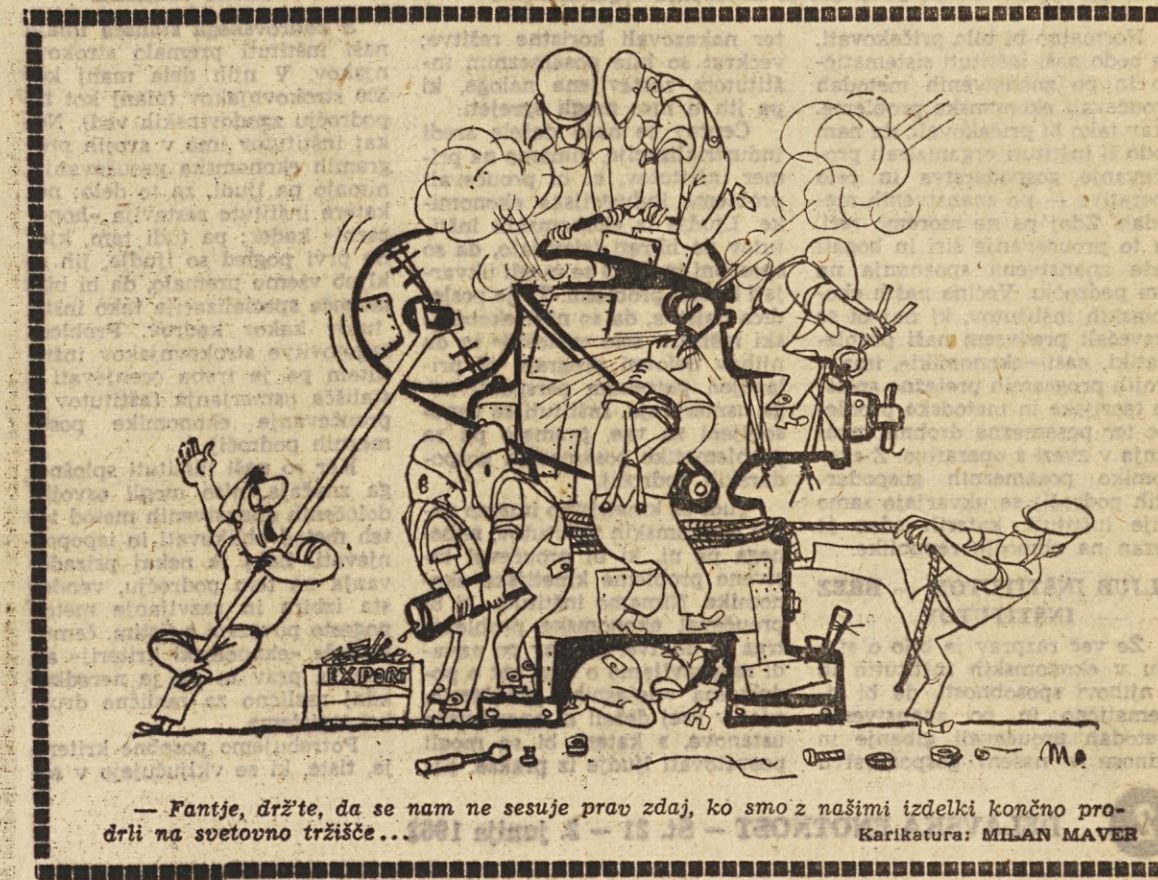
Zaustavimo se ob prvem primeru, ob uvozu soli. Kot rečeno, je v prvih treh mesecih prišlo

v našo državo kot reprodukcijski material za kemično industrijo in izdelavo celuloze 13.100 ton soli. Zanj je bilo potrošenih 24 milijonov deviznih dinarjev. Sklenjene pa so že pogodbe za nadaljnji uvoz 30.000 ton soli. Torej za sol kot reprodukcijski material bomo izdali nad 70 milijonov deviznih dinarjev. Hkrati ob tem izdatku pa ugotavljamo, da proizvajalec kamene soli Kreka zmanjšuje proizvodnjo, ker so njegove zaloge letos v marcu petkrat večje kot lani. Tisti, ki so se odločili za nakup surovin v tujini, pravijo, da je tuja sol cenejša. Če je domača sol res dražja, se je treba vprašati, zakaj je dražja, ali mogoče zaradi prevelike družbene akumulacije, ali zaradi primitivne proizvodnje, ali... Tisti, ki so se odločili za uvoz soli, ki so odobrili takšne izdatke, ko najbrž skupnosti precej več koristijo, če bi nasvetovali, kako izboljšati razmere,

zaradi katerih je morda res domač proizvod, reprodukcijski material ali polizdelke dražji. Videti je, da v takih primerih (žal je podobnih veliko) bolj prevlada suha, ozkosrčna ekonomska računica kot reševanje tistih neznank, ki bi lahko pospešile razvoj domače proizvodnje, večjo potrošnjo domačih surovin in zmanjšale uvoz.

Podcenjevanje domačih proizvodov, polizdelkov in surovin ni redkost. Letos se je na primer dogodilo v eni izmed naših tovarn tole: uvoz elektromotorjev je bil zmanjšan. Zanje ni bilo toliko deviz na razpolago kot prejšnja leta. Takrat se je potrošnik elektromotorjev (potrošnik jih okoli 10.000 letno) »spomnil« na domačo proizvodnjo. »Presenečen« je ugotovil, da je domač proizvod enakovreden tujemu — na to ga je seveda moral spomniti zmanjšan uvoz — in nenadoma je postal velik odjemalec motorjev, izdelanih pri nas.

Marsikdaj bi lahko z razmeroma majhnimi investicijskimi sredstvi omogočili izdelavo različnih proizvodov v naših tovarnah. Toda zdi se, da na to marsikdaj ne mislimo. Trgovska podjetja bodo, kot je zapisano v uvodu, letos uvozila pol milijona dežnikov in jih plačala od 2 do 2,5 dolarja kos. To so precejšnji zneski. Ali ne bi bilo mogoče smotrnejše potrošiti ta devizna sredstva za to, da bi pri nas vendarle že začeli izdelovati (ali izdelovati v večjem obsegu) čisto navadno kovinsko okovje in držaje za dežnike, če lahko izdelujemo reaktivke, motorna vozila, ladje in podobno.

— Fantje, držite, da se nam ne sesuje prav zdaj, ko smo z našimi izdelki končno prodrli na svetovno tržišče...
Karikatura: MILAN MAVER

TAK SINDIKAT POTREBUJEMO

Prejšnji teden se je številnim razgovorom o obveščanju oziroma informiranju v kolektivih, pridružil se republiko posvetovanje urednikov glasil delovnih kolektivov v Kranju. Medtem ko so bili dosedanja razgovori v pretežni meri vsaj širše zasnovani — na njih so, oziroma naj bi, govorili o vseh načinih in sredstvih dobrega obveščanja — pa je bilo kranjsko posvetovanje omejeno zgolj le na glasila delovnih kolektivov. Morda je prav to in pa »pregled tem, o katerih naj bi spregovorili na posvetovanju«, ki jih je skicirale — sekcija za tovarniški tisk pri Društvu novinarjev Slovenije in komisija za tisk pri OO SZDL Kranj — vnaprejšnjemu udeležencem, tudi vsaj delno vplivalo na dokaj ozko razpravo o bolj ali manj tehničnih problemih urednikov. Seveda je prav gotovo treba upoštevati, da so bili na tem posvetu zbrani predvsem uredniki, ki imajo nemalo tehničnih težav pri

mezne odločitve. Zato se ne more zadovoljiti samo s posredovanjem sklepi, temveč mora vedeti vse, kar mu je potrebno za aktivno odločanje v proizvodnji, nagrajevanju, komuni in tako dalje.

Iz tega sledi, da mora list obravnavati delavca kot glavni subjekt, ne pa, da mu je delavec le objekt, ki ga obvešča, pa samo ozko obvešča, o že gotovih dejstvih.

Ce gledamo liste s tega stališča, potem marsikatero glasilo ne zadošča svojim osnovnim potrebam. Upoštevati namreč kaže, da »s tem, če rečemo, da so listi potrebni, še ni rečeno, da je potreben vsak list« je na posvetovanju med drugim dejal predsednik Komisije za kulturo, prosveto in tisk pri Republiškem svetu Zveze sindikatov za Slovenijo Ivo Tavčar.

Toda kdo naj presoja upravičenost izhajanja? Prav gotovo nihče drug kot kolektivi sami, delavski sveti oziroma

Tiste dni, ko sem jih obiskal, so se kočevski rudarji pripravljali na občni zbor rudniškega sindikata, in ker sem prišel mednje zato, da bi jih poprosil, naj mi povedo, kako deluje njihov sindikat, sem se kaj hitro znašel sredi živahnih ugotavljanj, kaj so v minulem obdobju storili in česa niso in kako bi kazalo delati v bodoče.

Iz pripovedovanja tovarišev Ivana Škrabarja, dosedanjega predsednika rudniškega sindikata, odbora, Marjana Mrvarja, sekretarja rudniškega komiteja Zveze komunistov, Draga Podreberška, tajnika sindikalnega odbora, Stefana Kolenca, sekretarja jamske osnovne organizacije Zveze komunistov, Staneta Nošeta, lanskega člana izvršnega odbora sindikalnega podružnice v jami in še nekaterih drugih tovarišev sem razbral, da je sindikat kočevskih rudarjev lani dokaj uspešno deloval. V prizadevanjih, da bi odpravili številne gospodarske težave, v katerih se je znašel njihov rudnik, se je celo okreplil, začel je bolj samostojno ocenjevati probleme, ki zadevajo gospodarjenje in upravljanje.

Pa naj govore sami:

IVAN ŠKRABAR:
O TEŽAVAH, KI SO ZDAJ ŽE PRETEKLOST.

»Kdor bi listal zapisnike naših lanskega letnega sestanka, bi hitro ugotovil, da nas je lani težilo toliko nerešenih gospodarskih problemov, kolikor menda še nobeno leto doslej«.

Največje preglavice jim je povzročala ukinitve površinskega kopa, ki zaradi velike količine jalovine in takšne lege sloja, ki zahteva velike investicije, ni bil več rentabilen. Bil pa je tudi zadnji trenutek, kajti novi gospodarski instrumenti terjajo tolikšno rentabilnost, da je na površinskem kopu nikdar ne bi dosegli. Preusmeritev proizvodnje pa ni čez noč prinesla zaželenih sadov. V začetku je bilo v jami odprtih premalo delovnih mest, bila pa so še tudi druge težave. Za kakih 350 ljudi, ki so prej delali na dnevnem kopu, so morali najti nova delovna mesta doma in v drugih podjetjih. Lani jih je zapustilo 206 delavcev, sprejeli pa so 30 novih. Nakopali so manj premoga, pa še tistega niso mogli vsega prodati. K temu pa je treba pristeti še težave z rekonstrukcijo, ki je terjala toliko sredstev, da so jih komaj zmogli ter dokončali separacijo, vpadnik in druge nove objekte ter montažo opreme. Zaradi vsega tega so lani izpolnili komaj 84,6 % proizvodnega načrta, ustvarili 93,2 % planiranega dohodka, hkrati pa presegli predvidene stroške proizvodnje za 5,8 %. Skoraj ves tišči dohodek so porabili za osebne dohodeke in le 1,9 % so ga dali na sklade.

»Z vsemi temi problemi se je ukvarjal tudi sindikat. Sicer nismo sprožili nobene popolnoma samostojne sindikalne akcije, šlo je le, da bi kar najbolj sodelovali v skupnih, priza-

devanih samoupravnih organov in drugih družbenih organizacij z tim hitreje premagovane težave. Pomagali smo urejati probleme okrog zaposlovanja delavcev s površinskega kopa, se zavzeli za tečaje, v katerih naj bi koparji in učni koparji pridobili ustrezno strokovnost (dva sta že bila), za hitrejšo odpiranje novih delovišč v jami in podobno. Zda lahko rečemo, da je najhuje za nami. Dnevnega kopa ni več, predvideva rekonstrukcijska dela so v glavnem končana, s pogodbenimi smo si zagotovili prodajo premoga in številu delavcev se je ustalilo. Zda imamo 200 delavcev manj, nakoplje pa toliko premoga kot pred poldrugim letom. Storitve nenehno raste. Rudniška je bila lani povprečno 1,259 tone, letos aprila pa že 1,785 tone. Jamska je bila lani 1,918 tone, letos aprila pa 2,784 tone.«

STEFAN KOLENC:

ENO SKRBE ODPRAVIS, PA TI JE DRUGI DVE STOJITA PRED VRATI.

»Sedanjí proizvodni uspehi so predvsem rezultat boljše mehanizacije in organizacije dela. Prej smo en odstrel nakladali osem ur; zdaj, ko imamo transporterje, pa komaj dve uri. Uvedli smo tudi jekleno in kombinirano podporje. Železne stropnike že delamo sami v strojnem obratu. Tudi transporterji so naš proizvod. Vendar imamo še kakih 70 % izrabljenih osnovnih sredstev. Zato ti uspehi označujejo šele začetek naših prizadevanj za boljše mehanizacijo.«

Hudo jih pestijo tudi proizvodni stroški, ki nenehno rastejo, osebni dohodki so iz leta v leto večji, cene premoga pa skoraj enake. Ni druge pomoči kot z uvajanjem mehanizacije in rentabilnimi deli manjšati proizvodne stroške. Pa tudi z varčevanjem. Zato je sindikat med drugim predlagal, naj bi seznanili kolektiv s cenami vseh, pa tudi najmanjših delov (koliko stane stropa, stropnice itd.), tako da bi človek vedel, koliko oškoduje sebe in sotovariše, če kak takšen del odvrže ali ga izgubi.

MARJAN MRVAR:
SMO ZA SPREMEMBE V NAČINU NAGRAJEVANJA.

»Se hitreje bi dosegali večje proizvodne uspehe, če bi zboljšali način nagrajevanja. Res se je doslej naš sindikat skupno z drugimi organizacijami in organi upravljanja precej ukvarjal z nagrajevanjem in uspehov ni moč zanikati. Zda so v jami in v strojnem obratu že vsa dela akordirana, v drugih obratih pa temelje prejemki na povprečnem zaslužku odkopa. Letos nimamo več premij, pač pa delež pri skupnem učinku. Januarja smo začeli deliti osebne dohodeke po novem pravilniku, ki smo ga premleli za številnih sejah in sindikalnih sestankih, pa, kot kaže, še premalo. V prvih štirih mesecih letošnjega leta so se

namreč osebni dohodki povečali za 24 %, toda tako, da se nekaterim sploh niso dvignili, drugim pa so poskočili tudi za 80 %. Res je, da več plačujemo nočno delo, da je bilo v prvih mesecih precej nadurnega dela, da zdaj plačujemo dodatek na stalnost, res pa je tudi, da so se najbolj dvignili osebni dohodki nadzornikov in uslužbencev. To bo treba čimprej popraviti.«

Hkrati pa urejajo tudi odtose med ekonomskimi enotami. Prej je namreč jamski obrat pogosto vzdrževal druge obrate in sploh je bil neke vrste mati rudnica. Pripovedovali so mi, da je človek vse dopoldne menjaval žarnico, za malenkosti popravke so prišli iz strojnega obrata trije, veliko računali, okvaro pa popravili tako, da so jih morali naslednji dan poklicati ponovno. Rudarji so sprva samo godrnjali, zdaj pa, ko je od tega, kako porabijo sredstva, odvisen njihov večji ali manjši delež od skupnega dohodka, so zahtevali, naj uvedejo sistem medsebojnega obračunavanja med obrati, za katerega se zavzema tudi sindikat. Ne gre za spopad med obrati, pač pa za ureditve takšnih odnosov, v katerih bo vsaka ekonomska enota sama skrbela za čimbolj rentabilno gospodarjenje.

STANE NOSE:

KOLIKO BLIŽJI JE DINAR, TOLIKO VEČJE JE ZANIMANJE ZA UPRAVLJANJE.

»Tak odnos do sredstev, ki je posledica novega načina delitve dohodka, povečuje zanimanje za upravljanje. Vedno več nas je, ki vprašujemo, kam gre denar. Obratne konference, ki jih sklicuje sindikat, postajajo stalna oblika soočanja delavcev. Sklicujemo jih po mesečnih obračunih, ocenimo gospodarjenje, se dogovarjamo, kako naj bi odpravili pomanjkljivosti in o naših predlogih potem sklepa obratni delavski svet.«

Kočevski rudnik je prvi na Slovenskem ustanovil obratne delavske svete. Zda pa so ga nekateri drugi rudniki že prehiteli. Lani se je spričo gospodarskih težav skušala uveljaviti sodbda, da v takšnih razmerah ni moč kaj prida storiti za decentralizacijo, toda kmalu so ugotovili, da brez množičnega zanimanja za boljše gospodarjenje ne bodo splavali na suho. Pravilnika o delitvi čistega in osebnega dohodka sta že dala ekonomskim enotam več pristojnosti, pripravljajo pa tudi poslovnik in pravila podjetja, ki bodo zagotovila ekonomskim enotam, da bodo same oblikovale in delile dohodek in da ne bodo več čakale, kdaj bo centralni delavski svet potrdil sklep obratnega delavskega sveta. Zanimivo pa je, da rudniški sindikalni odbor še ni zavzel svojega stališča do teh tako pomembnih dokumentov notranje zakonodaje in čaka, da bo dobil v roke osnutke, medtem ko v nekaterih obratih, zlasti v jami, že dokaj vedo, kaj hočejo.

DRAGO PODREBERŠEK:
SINDIKAT V NOVIH RAZMERAH.

Pred dvema letoma smo ustanovili štiri sindikalne podružnice v obratih in tedaj se je tudi vloga rudniškega sindikalnega odbora bistveno spremenila. Podružnice so samostojne, sindikalni odbor pa razpravlja o skupnih zadevah rudnika. Ne bi mogel trditi, da vse podružnice dobro delajo. Dejstvo je, da je večje zanimanje za delo sindikata v tistih obratih, v katerih so delavci zaradi novega načina delitve dohodka neposredno zainteresirani za gospodarjenje. V teh obratih je moč čutiti da sindikat res potrebujejo.«

J. V.

Davek na koristoljubje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Liko, kadar ima proste kapacitete) bo izdala Izolirka letos 35 milijonov deviznih dinarjev. Razen Izolirke pa sta še dva potrošniška, ki porabita skupno najmanj 300 ton pločevine. Za 75 milijonov deviznih dinarjev bi se najbrž z razširitvijo proizvodnih naprav razvozlat ta gordijski vozol nepotrebnega uvoza. In ob nekoliko večjem razumevanju in usposobitvi tehnološkega procesa, praviho v Izolirki, bi lahko izdelovali razne premaze in drugo iz domačega bitumena. Videti je le, »da to še ni interesantno za naše rafinerije«.

Maglajska tovarna sulfatne celuloze in natron papirja je stala našo skupnost prav gotovo nekaj milijard dinarjev. Toda zaradi komodnosti nekaterih potrošnikov, njihove konservativnosti, zaradi napačne usmerjenosti, se dogaja, da tovarna ne more izkoristiti polno svojih zmogljivosti, mi pa brez haska trošimo devize. Tole vedo povedati v tej tovarni:

»Čprav so naše proizvodne zmogljivosti za izdelavo papirnatih vreč take, da bi morale zadoščati potrebam domačega trga, se še vedno dogaja, da vreče uvažamo, in to iz držav s čvrsto valuto. Tako po nepotrebnem trošimo devizna sredstva. Našo tovarno zelo prizadeva takšen uvoz, saj smo imeli na primer ob koncu minulega in začetku letošnjega leta proste zmogljivosti, tako da bi lahko zadovoljili vse potrebe domačega trga.«

Res, uvoz papirnatih vreč je ustavljen. Toda ob tem se pojavlja problem, kako spodbuditi mlinsko industrijo, da bi izločila iz prometa vreče iz jute, ki jih moramo kupovati za devize; so pa celo manj ekonomične in manj higienске. Po grobi oceni bi potreboval naš trg samo za mlinsko industrijo letno okoli 25 milijonov papirnatih vreč. Sem niso všeti še vsi drugi proizvodi, ki bi jih lahko pakirali v takšne vreče. Toda v prvi fazi si ne obetamo, da bi lahko prodali več kot dva do tri milijone papirnatih vreč. Toda že na ta način bomo lahko velik del deviznih sredstev prihranili z zmanjšanjem uvoza vreč iz jute.«

Številni primeri so že pokazali, da je usmeritev na porabo domačin, pa čeprav trenutno res nekoliko dražjih surovin, v dosti primerih ekonomsko pravilnejša in upravičena. Zdi se le, da bo potrebno za to nekoliko več aktivnega in študijskega dela v znanstveno raziskovalnih inštitutih pri osvajanju novih tehnoloških rešitev, nekoliko večja zavzetost v tovarnah samih za večjo porabo domačin surovin in za razreševanje vseh tistih neznan, ki morda res podružujejo naš proizvod kot reprodukcijski material. Na to je med drugim opozoril tudi predsednik republike Tito v svojem govoru v Splitu, ki je dejal:

»Pri nas danes vsemogoče uvažajo, čeprav naša industrija ni slaba. Njena izbira je zelo velika in v naši državi je mogoče dobiti skoraj vse. Toda zaradi lenobe raje kupujejo stvari v tujini. Ne gre pa tudi samo za inercijo, ampak pravzaprav za to, da bi nekaj z lahkoto zaslužili tudi zase. Ljudje odhajajo v tujino in pogostokrat kupujejo tudi tisto, česar ne potrebujemo, češ, da je tam ceneje. Toda mi to plačamo z valuto, ki nam je primanjkuje. Danes smo dolžni tujini kakih 800 milijonov dinarjev, naš deficit pa stalno raste. V takšnem položaju se moramo nasloniti na svoje lastne notranje sile, moramo zmanjšati uvoz in povečati izvoz...«

PETER DORNIK

NA ROB REPUBLIŠKEGA POSVETOVANJA UREDNIKOV GLASIL DELOVNIH KOLEKTIVOV LIST NE MORE nadomestiti neposrednega političnega dela

urejanju glasil. Hkrati pa je tudi treba poudariti, da so uredniki ne le tehnični urejevalci, temveč so skupaj z uredniškimi odbori, v prvi vrsti odgovorni za vsebino in družbeno-politično vlogo, ki naj jo list uveljavlja.

Prav zato se vsiljuje zlasti vprašanje, ki pa je predvsem političnega značaja, kako ta glasila opravljajo svoje osnovno nalogo dobrega mobilizatorja kolektivov in ali so listi delovnih kolektivov res tisto sredstvo, ki kolektiv najboljše informirajo, ki ga kolektiv nujno potrebuje. Marsikaj bi se namreč le kazalo vprašati za prenekateri list, če je to res tisto, kar kolektiv potrebuje za dobro samoupravljanje, za dobro delo v proizvodnji itd., kajti obveščanje prav gotovo ni samo sebi namen. In zato: ali ni morda za to ustreznije, kako drugo, cenejše in vendar ob posameznih primerih boljše sredstvo?

Lahko se tudi zgodi, da imamo vsa draga in sodobna sredstva obveščanja in vendar ni samo kolektiva prav nič mobilizirali k aktivnemu sodelovanju, dobremu delu, večji proizvodnji itd. Skratka, zavdati se je treba, da glasila ali razglasne postaje in druga sredstva ne morejo v celoti urediti stvari v podjetjih in da noben list ne more nadomestiti neposrednega političnega dela.

Na današnji stopnji razvoja družbenih odnosov proizvajavec noče in ne sme biti več samo opazovalec, temveč hoče neposredno vplivati na posa-

politične organizacije v kolektivih. Kolektivi naj ovrjednito vlogo svojega lista tako s stališča političnega poslanstva kot s stališča materialnih sredstev, ki jih dajejo za svoj list. (Po dosedanjih ugotovitvah dajejo kolektivi v Sloveniji za 113 glasil delovnih kolektivov 200 milijonov dinarjev.) Naj torej povem še enkrat: odločitev, ali bodo imeli kolektivi svoj list ali ne, je docela v njihovih rokah. Toda s tem, da se odločijo za list, se morajo zavdati, da so prevzeli nase politično odgovornost, odgovornost, tako bo ta list izpolnjeval svojo vlogo. To pomeni, da morajo urediti tako vsebinska kot ostala vprašanja.

Ce bi izdajatelji upoštevali to, bi prav gotovo odpadla tako številne tehnične težave, od statusov urednikov, odnosno od uprave, samoupravnih organov in političnih organizacij, do nagrajevanja itd. Tako bi to posvetovanje, kakor že nekateri prejšnja, ne izvenelo v posvetovanje o problemih urednikov, temveč o problemih glasil, oziroma kompleksni problematiki obveščanja.

In ob koncu še mimogrede: na začetku posvetovanja je predsednik sekcije za tovarniški tisk pri Društvu novinarjev dejal, da »sekcija za tovarniški tisk ni opravičila svojega obstoja«. Vprašanje je, zakaj? Verjetno je žedel v črno tovariš iz mariborske Tiskarne, ki je vprašal, kdaj je bila sklicana seja sekcije, ki bi se je zastopniki iz mariborskega področja prav gotovo udeležili.

LJUBICA KRISTAN

Zid historizma okoli ekonomskih inštitutov

Pri nas smo doslej ustanovili okoli dvajset samostojnih ekonomskih inštitutov, ki delujejo na področju družbeno-ekonomskega sistema. Osemnajst inštitutov proučuje probleme našega gospodarstva in njegovega razvoja ter probleme sistema. Razen teh ustanov imamo še vrsto drugih zavodov, birojev in strokovnih skupin, ki proučujejo operativno: zavodi za proizvodnost, organi za planiranje, ekonomsko-tehnološki biroji itd. Pomembni študijski centri so se razvili tudi v mnogih gospodarskih podjetjih in družbenih organizacijah.

Normalno bi bilo pričakovati, da bodo naši inštituti sistematično in po znanstvenih metodah proučevali ekonomske probleme. Prav tako bi pričakovali, da nam bodo ti inštituti organizirali proučevanje gospodarstva in celo operative — po znanstvenih metodah. Zda pa ne moremo reči, da to proučevanje širi in bogati naša znanstvena spoznanja na tem področju. Večina naših ekonomskih inštitutov, ki naj bi se posvečali predvsem naši problematiki, naši »ekonomiki«, ima v svojih programih pretežno splošne teoretiške in metodске probleme ter posamezna drobna vprašanja v zvezi z operativno. Z ekonomiko posameznih gospodarskih področij se ukvarjajo samo trije inštituti, katerih eden je vezan na območje republike.

KLJUB INŠTITUTOM — BREZ INŠTITUTOV

Ze več razprav je bilo o stanju v ekonomskih inštitutih in o njihovi sposobnosti, da bi sistematično in po znanstvenih metodah proučevali gibanje in odnose v našem gospodarstvu

ter nakazovali koristne rešitve; večkrat so bile posameznim inštitutom zastavljene naloge, ki pa jih ti niso mogli sprejeti.

Čprav je naša država sredi industrializacije, nimamo na primer inštitutov, ki bi proučevali probleme industrijske ekonomike. Ljudje iz ekonomskih inštitutov pa hkrati izjavljajo, da so sposobni in da bi se mogli ukvarjati s temi problemi. To je posledica dejstva, da so naši ekonomski inštituti zelo »splošni« in da njihov delovni program ni prilagojen potrebam perspektivnega usmerjanja. Inštituti so usposobljeni za vse, premalo pa za problematiko posameznih gospodarskih področij.

Tudi za kmetijstvo imamo nekaj ekonomskih inštitutov, mabe-nega pa ni, ki bi proučevali ekonomske probleme kmetijske ekonomike. Nimamo inštituta, ki bi proučeval ekonomske probleme trga in delitve. Čprav po navadi razpravljamo o tem, kot o popolnoma »nejasnih« problemih, zda v vsej državi ni znanstvenih ustanov, s katero bi se mogli posvetovati ljudje iz prakse. Ni-

mamo inštituta za ekonomiko energije, za ekonomiko gradbeništva in tudi ne inštituta, ki bi proučevali monetarno-finančno in kreditno problematiko.

PRI IZBIRI ZNANSTVENIH METOD SO POTREBNA POSEBNA MERILA.

S kadrovskega stališča imajo naši inštituti premalo strokovnjakov. V njih dela manj kot 300 strokovnjakov (manj kot na področju zgodovinskih ved). Nekaj inštitutov ima v svojih programih ekonomska proučevanja, nimajo pa ljudi, za to delo; nekateri inštituti sestavljajo »honorarni« kader; pa tudi tam, kjer na prvi pogled so ljudje, jih je kljub vsemu premalo, da bi bila mogoča specializacija tako inštitutov kakor kadrov. Problem zagotovitve strokovnjakov inštitutom pa je treba ocenjevati s stališča usmerjanja inštitutov v proučevanje ekonomike posameznih področij.

Ker so naši inštituti splošnega značaja, niso mogli osvojiti določenih znanstvenih metod ter teh metod oblikovati in izpopolnjevati. Zda je nekaj prizadevanja na tem področju, vendar sta izbira in razvijanje metod pogosto povezani s tistim, čemur se reče »ekonomski kriterij« ali merilo, prav to pa je, neredokdaj različno za različne družbene sisteme.

Potrebujejo posebne kriterije, tiste, ki se vključujejo v so-

cialistične proizvodne odnose in ki omogočajo razvoj teh odnosov. To pomeni, da je izbira metode v dobrih meri lahko in da pogosto tudi je pogojena z »idejno osnovo«, iz katere izhajajo znanstveni delavci in raziskovalci. Jaspno je, da idejne osnove niso vedno iste; v sedanjem svetu so pomešane tudi z osnovami raziskovalcev v drugih deželah. Kadar prevzamemo tuje metode ali kadar se kje uspešabljajo naši ljudje, temu pogosto ne posvečamo zadostne pozornosti, zato nastajajo tako v našem znanstvenem delu kakor v delu operative — uporabimo najmilejši izraz — pomote pa tudi drugi, večji defekti.

Ce pride do določnejših ekonomskih proučevanj, pogosto prevladujejo »sistemske« in ne ekonomske raziskave. Ekonomsko proučevanje ni zasnovano tako, da bi bilo mogoče objektivizirati vrednost rezultata in da bi bil rezultat objektiviziran; to je bolj podobno domnevam, subjektivnim ugotovitvam, ocenam in zaključkom.

ALI BI ZADOŠČALA DVA INŠTITUTA?

Kritična ocena stanja v naših ekonomskih inštitutih je rodila misel, ki jo ekonomisti izražajo čedalje jasneje: morda bi bilo koristneje, če bi imeli manj, zato pa solidnejše ekonomske inštitute z močnejšo kadro-

sko zasedbo in z bolj usmerjenimi programi.

Prevladuje mnenje, da potrebujemo največ dva inštituta za industrijsko ekonomiko, ki bi bila sposobna proučevati ekonomsko plat sodobnega tehnološkega razvoja in »sistemske« stran naše ekonomike. Za proučevanje ekonomskih agregatov in njihovega formiranja bi zadoščal en sam inštitut, ki bi bil povezan z vsemi specializiranimi inštituti in z ustreznimi fakultetami. Prav tako sodijo, da bi bilo dobro proučiti možnosti za raziskave tudi na drugih bistveno pomembnih področjih narodnega gospodarstva. To bi omogočilo, da bi se ekonomske raziskave usmerile tudi na ekonomske, ne le na »sistemske« probleme. Usmerjeno ekonomsko proučevanje bi nam omogočilo, da bi se otresli prakticizma, da bi kvantitativno in kvalitativno realno ocenjevali posamezne pojave ter jih pravilno razvrščali na lestvici realnih vrednosti in pomena.

Tudi vrsta državnih organov proučuje ekonomske probleme; to delo je pogosto bliže problemom našega gospodarstva kot pa delovanje posameznih inštitutov. Vendar so tudi to predvsem »sistemske« in »zakonodajne« raziskave. Ekonomiko proučujejo tudi v podjetjih, vendar to delo zavzema izključno majhna področja. Pogosto ni nikogar, ki bi povezal in združil to dejavnost. Pritožbe — teh ni malo — čes da ni sodelovanja, nam nazor-no kažejo, kako slabo razviti smo na tem področju.

F. R.
(Po Ekonomski politiki)

Prenos dopusta

K. J. LESCE: V mesecu juniju 1961, ko sem hotel nastopiti redni letni dopust, sem zaradi skupnih del spoznal, da dopust ne more biti enak. Med tem časom sem se poskušoval in sem bil do aprila 1962, tako da nisem mogel izbrati letnega dopusta. Letos aprila sem od podjetja zahteval, da mi da letni dopust za preteklo leto, ki ga zaradi poškodb nisem mogel izkoristiti, vendar je podjetje moje zahtevo zavrnilo z motivacijo, da mi dopust v preteklem letu po ZDR ne pripada.

ODGOVOR: Po čl. 32 zakona o delovnih razmerjih, se ne more letni dopust prenašati iz enega v drugo kalendarsko leto, razen v primerih, ki so predvideni z zakonom. Tako z zakonom določeno pravico do prenosa (čl. 64 ZDR) letnega dopusta v drugo kalendarsko leto imajo le porodnice, ki lahko dopust iz prejšnjega leta izkoristijo neposredno po izteku odsotnosti zaradi ne-sestnosti ali poroda ter še člani posadke trgovskih ladij pomorskega ali rečnege prometa, zaradi posebnih pogojev dela.

Dohodki vojaških upokojencev

P. N. KOČEVIČ: Ali je prav, da nekdo prejme kar tri plače. Sekretar našega podjetja dobi cca 50.000, da pa invalidnine in pokojnine kot upokojenec JLA ter še okoli 41.000 din osebne dohodka za delovno mesto sekretarja v podjetju, poteg tega pa še 9000 din mesečno prezeška. Smatram, da kdor je sposoben opravljati redno delo, ne more dobiti pokojnine. Sprašujem se tudi, ali res ne more živeti samo s svojo nadpovprečno pokojnino.

ODGOVOR: Za vojaške osebe veljajo posebni predpisi o osebnih pokojninah. Višina osebne pokojnine se takemu zavarovancu določa glede na razvrstitev v zavarovalni razred po plačah, ki jo je imel ob prenehanju službe v stalnem sestavu JLA. Tako vojaška oseba, ki uveljavlja pravico do pokojnine kot vojaški zavarovavec, pa ima pravico do 75 % pokojnine, če se zaposli v civilnem delovnem razmerju in tam dela poln redni delovni čas. Tak delavski upokojenec, kateremu po našem mnenju neupravičeno zavirate njegove prejemke, ima glede na plačo v JLA lahko tudi 50.000 kot pokojnino ter zato lahko v skladu z obstoječimi predpisi dobi sedaj osebnih dohodkov tudi kot sekretar v podjetju, kjer dela s polnim rednim delovnim časom.

Odločitev je upravičena

F. M. RAVNE: Kot administratorka sem bila do 1. julija 1961 zaposlena pri Občinskem sindikalnem svetu v Ravnah na Koroškem. Od tedaj dalje do 19. februarja 1962 pa sem bila brez zaposlitve, vendar sem bila prijavljena pri Zavodu za zaposlovanje delavcev v Dravogradu. Dne 19. 2. 1962 sem se zaposlila pri KZ v Prevaljah, toda nekaj dni prej sem od tega zavoda dobila napotilo za gospodinjstvo pomočnico v Slovenj Gradcu. Ker pa ta služba meni izobrazbi ne ustreza (imam nepopolno srednjo izobrazbo in dveletni administrativni tečaj), sem napotnico zavrnila, istočasno mi je bila odvzeta pravica do prejemanja bratnarine za nezaposlenost. Vprašujem vas sedaj, ali sem upravičena prejeti legitimacijo K 15 in koristiti letni dopust v letošnjem letu.

ODGOVOR: Po čl. 102 ZDR lahko organ službe za zaposlovanje delavcev po 6. mesecih izplačevanja denarnega nadomestila delavca za čas napotit na delovno mesto, ki njegovi strokovni kvalifikaciji ne ustreza, če to delo ustreza njegovim fizičnim sposobnostim. Ker ste bili pri tem zavodu prijavljeni dalje kot 6 mesecev in se v tem času niti niste zaposlili, denarno nadomestilo, ki vam je bilo izplačeno, ni bilo tako upravičeno, da vas napoti na drugo delovno mesto, ki vasi strokovni izobrazbi ne ustreza, in ste bili zato dolžni, po napotilu oditi na to delovno mesto. Iz vašega vprašanja pa ni razvidno, koliko je preteklo časa med dnevnim napotitvijo na to delovno mesto in dnevnim vaše zaposlitve pri KZ Prevaljah; kajti v primeru, da je to doba daljša kot 15 dni, vam ne pripada niti letni dopust, niti legitimacija K 15 za letošnje leto.

Nadomestilo za brezposelnost

M. J. PREM: Podjetje, kjer sem bil zaposlen, mi je odpovedalo delovno razmerje zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Takoj sem se prijavil posredovalni za delo in iskal zaposlitev, vendar je nisem mogel dobiti, morda deloma tudi zato, ker grem v kratkem k vojakom in bi se lahko zaposlil samo za nekaj časa. Na posredovalnici oziroma Zavodu za zaposlovanje so mi na prošnjo za nadomestilo za čas brezposelnosti odgovorili, da le-tega ne morem dobiti, ker ima moj oče zemljo in preveč davčna osnova na družinskega člana predpisano višino za prejemanje tega nadomestila. Ker je poleg mene v družini še 6 članov (od teh se sestra 100 % invalid), vprašujem, ali me mora oče še dati, ko imam 22 let in sem sposoben za delo? Živim v kem ne morem dobiti.

ODGOVOR: Med pogoji, kdaj ima delavec pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, navaja čl. 89 ZDR tudi naslednje: če delavec dohodki, dohodki njegove ožje družine ali oseb, ki jih mora preživljati, ne presegajo z zakonom določenega zneska... Iz vašega vprašanja izhaja, da je pristojen zavod za zaposlovanje delavcev, pri katerem ste se prijavili, ugotovil, da ima vaš oče toliko zemljišča oziroma dohodka, da vam, kot osemletnemu članu družine, po predpisu ne pripada denarno nadomestilo. Kolikor pa kljub temu smatrate, da vam je kršena pravica do nadomestila, imate pravico pritožbe na pristojni upravni organ OBLO.

ZA BOLJŠO KVALITETO

Razgovor z Majdo ŠKRBIČEVO, predsednico upravnega odbora Mariborske tekstilne tovarne, je potekal v rahli zadregi. Samo mesec dni je minilo, odkar so jo izvolili za predsednico. Le bogata praksa v samoupravljanju ji je omogočila, da je lahko ustregla moji želji po razgovoru o nekaterih aktualnih problemih.

Tovarišica Majda, kako si zamišljate delo upravnega odbora v novi mandatni dobi. Kateri so glavni problemi v vašem podjetju, katere mislite predvsem obravnavati, katerim problemom mislite dati težišče v razpravah in tudi sugestije, ki naj bi jih spremljali in ukrepali delavski svet?

— Mislim, da bi danes težko rekla, ko je komaj slab mesec, odkar sem prevzela predsedstvo upravnega odbora. Vendar pa se mi zdi, da naš socialistični razvoj nalaga samoupravnim organom na današnji stopnji razvoja še prav posebne naloge, ki prehajajo v novo kvaliteto. Odločajo zdej tudi njihovi samoupravni organi. Centralni delavski sveti in upravni odbor pa prevzemajo nalogo usmerjevalca gospodarske politike podjetja. To usmerjanje na nivoju celotnega podjetja pa zahteva, da so člani centralnih samoupravnih organov v odločitvah široki in objektivni.

Torej, rekli ste, da smo z novim sistemom prenesli odločanje na samoupravne organe. To se pravi, da neposredno odloča čedalje več proizvajalcev. Toda, sami veste, da je mogoče tehtno, odgovorno odločati samo v primeru, če so proizvajalci in njihovi neposredni predstavniki tudi seznanjeni s problematiko, da je nemogoče, da bi neposredno proizvajalci tehtno odločali v upravljanju preko problemov njihovih ekonomskih enot, če niso seznanjeni, dobro seznanjeni s problemi, z gospodarsko situacijo podjetja kot celote. Kaj mislite, ali je način obveščanja, informiranja v vašem podjetju že takšen, da daje res dobro možnost odločanja?

— Res je, če hočemo upravljanje približati vsakemu proizvajalcu, je prvi predpogoj, da je proizvajalec seznanjen s problematiko svoje ekonomske enote, kajti le tako bo lahko postal dejanski upravljevalec. Problematika ekonomske enote pa se mora obravnavati tekoče, ker je le tako pogoj za kvalitetno delo in možnost odklanjanja napak. Ta problematika bi se morala objavljati preko razglasnih desk, obratnih sestankov, na raznih plenitvah, posvetovanjih, pismenih objavah, tovarniških listov. Pri nas imamo sicer tovarniški list »Bilten«, vendar je ta časopis za informiranje kolektiva premalo. Zelja po informiranosti se vse močneje stopnjuje s prenosom upravljanja, kot sem že omenila. Praktično pa je izredno težko informirati vsakega člana kolektiva, predvsem zaradi velikosti kolektiva in troizmenskega dela. Zato je naš kolektiv dal zgraditi zvočno napravo. To je bila dolgoročna perspektivna investicija in se je v letošnjem letu realizirala. Naprava je širšega obsega in bo delovala v vseh treh izmenah. Tako objave ne bodo zastarele in bodo proizvajalci, ki delajo popoldan ali ponoči tekoče obveščeni o vseh stvareh. Zvočna naprava pa bo predvidoma stekla v mesecu juliju.

Rekli ste, da morajo biti neposredni proizvajalci dobro seznanjeni s problemi svoje ekonomske enote. To je točno. Vendar v tem obstoji kal nevarnosti, kadar gre za interese celotnega podjetja, še preveč delujejo kot neposredni proizvajalci samo svoje lastne ekonomske enote. Imamo tudi primere, ko nastajajo prav zaradi tega med ekonomskimi enotami majhne težave.

Ali imate v vašem podjetju tudi primere, ko nekatere ekonomske enote, da tako rečem, preveč vlečejo na svojo stran in pri tem včasih pozabljajo na skupne interese podjetja?

— Res je, čisto življenjsko vzeto, lokalistične tendence obstajajo, kajti — to je čisto človeško. Vendar pa se mi zdi, da je ravno naloga dobrega in pravilnega informiranja, da bo odpravila takšne lokalistične tendence. Eno je, če informiramo kolektiv, je treba tudi povedati razloge in s tem prikazati pozitivne in negativne strani, ki iz določenega problema izvirajo. Zdi se mi pa predpogoj, da morajo tu odigrati zelo važno vlogo subjektivne sile in pa službe podjetja. Pri tem pa bi še rada rekla, da je naloga vsakega človeka, ki da informacijo, da informacijo prilagodi nivoju tistega človeka, ki mu je namenjena, da skuša informacijo podati poljudno, da približa problem člo-

veku. Prav tako, kot če rečemo: dvakrat dva je štiri, je bolj enostavno, kot pa če rečemo: dva na kvadrat je štiri.

Pri vas ste zavestno krepili samoupravljanje in gospodarjenje. Ravno v tem razdobju je pred nami zelo zahteven problem, kako vskladiti proizvodnjo in potrošnjo. Kako ste v vašem podjetju gospodarili v preteklem letu in kakšno politiko delitve dohodka ste zasledovali?

— Mislim, da lahko mirno trdim, da naš kolektiv ve, da se osebni dohodki lahko dvigajo le na račun povišanja produktivnosti. Ko smo spremljali lansko leto pravilnik o delitvi čistega dohodka, je ta pravilnik o delitvi čistega dohodka vseboval tudi te kriterije. Pri tem je bilo upoštevano: če raste čisti dohodek močneje, kot pa je bil v planu postavljen, se razmerje med osebnimi dohodki in pa skladi vedno močneje povečuje na račun skladov. S tem je kolektiv hotel voditi perspektivno politiko svojega podjetja, misliti na razširjeno reprodukcijo.

Cep ravno primerljivi razponi med najnižje in najvišje plačanim v podjetju lahko z ekonomskega vidika celo rahlo sporni, kajti včasih je po naključju zaradi značaja dela dohodek enega samega delavca nizek in bi bilo potem verjetno neekonomsko meriti ta razmerja med trenutno najnižjim, ampak se mi zdi, da bi bilo bolj umestno meriti med najnižjo grupacijo in najvišjim dohodkom. Zdej je pri vas, kolikor mi je znano, razmerje po tem ključu 1:6. Ali se vam zdi, da je to razmerje primereno glede na velikost vaše tovarne in zahtevnost upravnega aparata in razmerji politiko nagrajevanja in razmerji te zasledovali v preteklem in nameravate v letošnjem letu?

— Zdi se mi izredno pomembno za vsak kolektiv, da je politika osebnih dohodkov urejena, kajti to je spodbuda, ki vodi človeka k produktivnosti, enostavneje rečeno, mu budi voljo do dela. Stavljeno je bilo vprašanje v zvezi z razponom, in sicer da je pri nas razpon 1:6. Kako gledam na to? Eno se mi zdi važno. Kadar obravnavamo razpone, je potrebno pogledati, koliko znaša najnižji osebni dohodek v kolektivu. To je eno. Po drugi strani pa je treba pogledati velikost kolektiva. Konkretno, če govorim o našem kolektivu: pri nas je zaposlenih 4000 oseb, naš letni bruto produkt je 11 milijard, pri tem proizvedemo

okoli 20 milijonov kvadratnih metrov blaga. Zato smatram, da so ta razmerja trenutno pri nas možna. Pri postavljanju razpona pa je potrebno vedno gledati, kakšna je odgovornost in prizadevnost, ki se zahteva za določeno delovno mesto. Zavedati se moramo, da naj človek prejema osebne dohodke na osnovi svojih prizadevanj, torej po delu, odgovornosti in na osnovi ekonomskih možnosti. Pri tem pa bi rada poudarila, da so ravno ekonomske možnosti vodile naš kolektiv v to politiko, da je skušal razpore med posameznimi delovnimi mesta zožiti. Tako smo v maju leta 1960 dvignili osebne dohodke vsem, do vključno kvalificiranih, s tem se je razpon zmanjšal. Prav tako smo konec lanskega leta dvignili osebne dohodke od najnižje postavke do najvišje z enako vsoto — 2.000 dinarjev.

Pred nas se trenutno postavlja velika naloga — izvor naših produktov. Kaj se vam zdi — to vas sprašujem predvsem kot ekonomista — ali je možno, da se slednje podjetje usmerja na zunanji trg, ali menite, da bodo na zunanjem tržišču uspevala predvsem dobro organizirana podjetja z veliko tradicijo in mogoče ona vključevala preko kooperacije manj organizirana podjetja za skupen nastop na tržišču?

— Priključila bi se vašemu zadnjemu mnenju. Zdi se mi, da je predpogoj, kadar se usmerimo v izvoz, da se vključimo v mednarodno delitev dela; kajti le tako smo lahko na zunanjem tržišču konkurenčni. Na zunanjem tržišču nastopa le tisti, ki je gospodarsko močno organiziran. Zaradi tega je nujno potrebno, da se tista podjetja, ki danes ne dosegajo potrebnega nivoja v svoji produktivnosti, priključijo v obliki kooperacije močnejšim podjetjem. Kajti podjetje, ki nastopa na zunanjem tržišču, mora biti delno specializirano. Drugo, kar pa bi hotela poudariti: smatram za potrebno, da morajo gospodarske organizacije skrbeti za to, da se vključijo v mednarodno delitev dela, mi pa, da ne skušamo naš izvoz reševati v obliki izvoznih koeficientov, to se pravi, da je izvoz tudi za manj uspele gospodarske organizacije rentabilen, saj dobi na račun koeficienta. To je ena oblika regrese, ki ga pa pravzaprav lahko štejemo kot prehodno obliko, gospodarsko pa ni. Zaradi tega je nujno, da gospodarska organizacija vidi svoj napredek v dvigu produktivnosti in tudi zniževanju proizvodnih stroškov. Kajti, le na ta način se bomo lahko vključili v mednarodno delitev dela. Izključeno je, da bi se tako podjetje, ki nima življenjskih pogojev doma, lahko vključilo v mednarodno delitev dela.

V »HIDROMONTAŽI« MARIBOR RAZPRAVLJAJO O DELOVNI IN POGODBENI DISCIPLINI

Zaradi težav — povečanje proizvodnje!

Pred tednom dni, zadnji petek in soboto, so v mariborski »Hidromontaži« sklicali izredno zasedanje delavskega sveta v ekonomski enoti proizvodnje. Dnevni red je bil zelo kratak: zakaj zastaja proizvodnja, zlasti še izdelovanje hladilnikov. Ali so tega krive samo objektivne težave, ki se kažejo v pomanjkanju materialov in surovin, ali pa se je treba resneje pogovoriti tudi o delovni in pogodbeni disciplini.

Pri vsem tem je najbolj zanimivo, da je bil sestanek sklican na zahtevo proizvajalcev!

Na tem sestanku nikakor niso iskali »grešnih kozlov« zgolj za to, da bi jih javno obsodili ali kaznovali. Izredno zasedanje delavskega sveta so izkoristili predvsem kot priložnost, da se bolj odkrito kot kdajkoli doslej, iz oči v oči pomenijo tudi o lastnih slabostih. In da naposled stališča izoblikujejo v jasen in odločen sklep.

Če je takšno izhodišče dejavnosti ene izmed ekonomskih enot v »Hidromontaži«, potem je prav, da zapišemo, kako je kolektiv na tej osnovi že sprejel novo in veliko dolžnost, čeprav so zaradi pomanjkanja materiala letos izgubili 30.000 delovnih ur, čeprav je bila samo majška proizvodnja hladilnikov za 40 % pod planom, da povečala letno proizvodnjo za 20 %. Namesto 30.000 hladilnikov, kolikor so predvidevali, naj bi jih dali na trg kar 36.000. Vse kaže, da bodo to obljubo tudi izpolnili.

In zdej je nemara prav, če se od posledic obrnemo nazaj k vzrokom, ki so bodisi posledica nekaterih objektivnih vplivov ali pa tudi ne.

IZ ROK V USTA!

V vseh mesecih letošnjega leta se je redno dogajalo, da je proiz-

vodnja hladilnikov zastajala za predvidevanj samo zato, ker je zmanjkalo surovin bodisi v sami tovarni ali pa pri kooperantih. Enkrat je manjkalo hladilnih cevi, potem spet ni bilo dovolj termostatov, pa vzmeti, ki jih TAM ni mogel dobaviti zato, ker je več mesecev čakal na ustrezno vzmetno jeklo.

Toda ti vplivi, ki po sodbi tovarniških »Hidromontaž« res pomenijo objektivne težave, na katere sami ne morejo prav nič vplivati, še zdaleč ne bi bili tako boleči, če bi se že doslej bolj zavzeli za pogodbeno disciplino. Kajti dogajajo se tudi taki primeri, ko kooperant, ki je pred časom sam ponudil usluge (200 ton obdelanih odlitkov za hladilnike), zdej samo še zvišča gleda na poslovnega partnerja, pri katerem je dobil zaposlitev za dobršen del svojih zmogljivosti.

PRÉMALO PRIPRAVLJENI

Na zasedanju pa so predvsem temeljito pomislili pred — lastnim primerom. Kar naenkrat se je izkazalo, da so sami največ krivi. V maju so namreč deloma spremenili proizvodnjo. Začeli so izdelovati nove, nekoliko večje hladil-

Nove poti v investiranju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Šele sedaj — 17 let po vojni — smo se začeli zaradi težav, ki nam jih povzroča trg, ukvarjati tudi z mislijo, da nam je vendarle potrebna služba študija in raziskovanja trga, ki je nadvse dragocen pomočnik in analitik vsakega tržnega gospodarstva, torej tudi našega, pa čeprav posamezne tržne pojave pri nas usmerjamo in vključujemo s planskimi ukrepi.

V takšnih pogojih programiranja investicij in sprejemanja konkretnih investicijskih odločitev se ne smemo čuditi pojavu, da pri graditvi zmogljivosti ni skoraj noben investitor predvideval posameznih oblik organizacije proizvodnje, ki so bistvena prednost vsake sodobno organizirane industrijske proizvodnje v svetu. Če ni bilo zanesljivih perspektiv za oskrbo s surovinami, reprodukcijskim materialom in polizdelki po primernih cenah iz domačih proizvodov, so se proizvajalci končnih izdelkov pač usmerili v uvoz. Če ni bilo zadostnih informacij o možnostih kooperacije, je investitor programiral in tudi gradil zmogljivosti za univerzalno proizvodnjo, pa čeprav se je morda že tedaj zavedal, da bo takšna usmeritev povzročila nezadostno izrabo zmogljivosti, nizke serije, neprimerne produktivnosti in zelo drago proizvodnjo. To investitorjev ni skrbelo, saj je malokdo točno vedel, kakšne zmogljivosti obstoje oziroma bodo v doglednem času zgrajene za tovrstno proizvodnjo, zaradi česar je večina sama pri sebi računala z zagotovljenim plačanjem na domačem trgu, ki je tedaj še prenašal tudi kakšno proizvodnjo in večini proizvajalcev omogočal dokaj lagodno poslovanje. Čeprav je večina investitorjev sprejemala tudi razne izvozne zadolžitve pri odobritvi posojila, se je bilo mogoče izpolnjevanju teh nalog izogniti ali pa zahtevati visoko izvozno premijo, zaradi česar načeloma ni bilo nevarnosti, da konkurenca inozemskega trga resneje prizadela vsako, že v sami zamisli tako neracionalno investicijo in nesodobno organizacijo proizvodnje.

Povsem odveč bi bilo poudarjati, da sedanji razvoj v našem gospodarstvu takšnih slabosti v investiranju ne bo več dovoljeval. Doseči bo treba — kot primerna oblika bo morda služila tudi enotna gospodarska zbornica — da bodo investitorji pri potrošnih družbenih sredstvih upoštevali ne samo položaj v času investicije, se je dejansko že začel — prostovoljno podrejala, ker jim bo to narekoval njihov lastni ekonomski interes. To pa je hkrati tudi največja možnost za doseg optimálnih rezultatov gospodarstva. Zbornica kot združenje proizvajalcev naj bi vsakemu investitorju svetovala, ga pravilno usmerjala in nudila pomoč pri vključevanju njegovih programov v razvojnim programi celotne panoge. Pri tem seveda mnenje zbornice ne bi bilo obvezno, kajti tudi v takšnih združenjih proizvajalcev ne bi bili vse-

lej izključeni nekateri interesi preprečevanja vsakršne konkurence. Nedvomno pa bi mnenja zbornice upošteval in podrobno ocenjeval tisti družbeni organ, ki bi zagotavljal sredstva za investicijo. Kolikor bi se organ prepračil, da je mnenje zbornice neutemeljeno, pozneje pa na investicija ne bi dajala predvidenih rezultatov, bi seveda odgovornost za nepravilno uporabljen sredstva zadela tako investitorja kot tistega, ki je sredstva odobril.

Večje sodelovanje med proizvajalci na področju programiranja bodoče proizvodnje bo nedvomno nadvse pozitivno vplivalo na racionalnost investiranja, s tem pa tudi na osvojitve najnaprednejših oblik v tehnološki in organizacijski usmerjenosti naše industrije. Specializacija proizvodnje, delitev dela, kooperacija in povečana udeležba v izvozu niso mogoče brez tesnega sodelovanja že v fazi priprave novih zmogljivosti, saj vse poznejše adaptacije proizvodne usmeritve in proizvodnih naprav terjajo nesorazmerno visoke stroške. Ugotoviti je treba, da ta zavest postopoma že prodira tudi v našo industrijo, ki se pričinja zavedati, da brez skupnega reševanja nekaterih osnovnih vprašanj ne bo zagotovljen nadaljnji razvoj. Tako so na pr. v naši republiki pričeli predstavniki živilske industrije razmišljati, kako bi izdelali skupni perspektivni program razvoja, nekatere stroke kovinske, tekstilne, lesne in elektroindustrije pa so že storile tudi nekatere konkretne ukrepe glede usmeritve proizvodnje vseh podjetij svoje stroke v perspektivi. To seveda še zdaleč ne pomeni omejevanje perspektiv posameznega podjetja, niti zmanjševanje njegove razvojne iniciative. Nasprotno: v takem primeru je odgovornost vsakega podjetja za njegov lastni razvoj še mnogo večja kot doslej, saj je organsko vključeno v razvoj celotne stroke, zaradi česar lahko pomeni zaostajanje enega samega oviro za razvoj proizvodnje v vseh tistih podjetjih, ki so proizvodno ali razvojno kakorkoli z njim povezana. Vsako podjetje se bo tudi v primeru takega tesnega povezovanja znotraj stroke razvijalo v tempu, ki ustreza njegovim sposobnostim, vendar pa bodo na njegovi poti razvoja zmanjšane možnosti nekaterih stranpoti, ki so v preteklih letih zmanjševale tempo in učinek razvoja. Takim skupnim perspektivam se bodo podjetja — proces samo položaj v času investicije, se je dejansko že začel — prostovoljno podrejala, ker jim bo to narekoval njihov lastni ekonomski interes. To pa je hkrati tudi največja možnost za doseg optimálnih rezultatov gospodarstva. Zbornica kot združenje proizvajalcev naj bi vsakemu investitorju svetovala, ga pravilno usmerjala in nudila pomoč pri vključevanju njegovih programov v razvojnim programi celotne panoge. Pri tem seveda mnenje zbornice ne bi bilo obvezno, kajti tudi v takšnih združenjih proizvajalcev ne bi bili vse-

sami. Morali pa so pomisliti tudi na tržišče, kjer so njihovi izdelki zelo cenjeni in tudi iskani. In potem so usmerili razpravo v tisto smer, kot je tudi bilo prav: »Če se bomo izognili težavam v lastni hiši, nam bo ostalo toliko več časa za reševanje problemov pri preskrbovanju z materiali, za urejanje odnosov s kooperanti itd. Ker vse kaže, da tudi težav s surovinami ne bo (domači termostat je dovolj, hladilne cevi je začela izdelovati železarna Sisak itd.), podobno izboljšanje pa nastopa tudi pri kooperantih — potem z boljšim delom lahko nadoknadimo zamujeno in dosežemo še več.«

Res — zdej pripravljajo vse potrebno, da bi že čez 14 dni povečali dnevno proizvodnjo hladilnikov kar za 50 %, od 120 na 180 kosov. Tako urejajo nekaj novih tekočih trakov, novim potrebam so že prilagodili pločevinarno; kjer koli bo potrebno, bodo poskrbeli za dopolnilno opremo. Že v 7 ali 8 tednih naj bi, tako računajo, nadomestili vse zamujeno. Potem pa bodo vsa njihova prizadevanja usmerjena v to, da bi povečali tempo proizvodnje (ob skoraj nespremenjenem številu zaposlenih) zdržali do konca in izdelali tistih šest tisoč hladilnikov več, ki niso predvideni z letnim proizvodnim načrtom.

Ob vsem tem pa tovariši iz »Hidromontaže« odkrito priznajo, da je bilo naposled kar prav, da so doživeli opisane težave v proizvodnji. Pravočasno in na najmanj boleči način so spoznali, kakšne slabosti so dopuščali pri dotekanjem poslovanja in kaj lahko dosežejo, če strnejo lastne sile in če se oprejo predvsem nanje.

MILAN GOVEKAR

ZDAJ — NAMESTO 120 KAR 180 HLADILNIKOV DNEVNO

Če bi s tako prakso nadaljevali, odgovornost pa bi se kot doslej razblijala na »objektivne okolnosti«, bi kolektiv »Hidromontaže« kajpak moral globoko poseči v lastni žep. Toda na srečo je izredno zasedanje delavskega sveta v EE »proizvodnja« pokazalo, da imajo kaj malo pravice izgovarjati se zgolj na zunanje vplive, ampak da lahko precej težav odpravijo

ODPOVED V EE9

Pa kaj bi pogrevali stare stvari. Zgodbo začnimo s tistim dnevom, ko je zaprosila za premostitev v drugo poslovalnico. Vedela je, da so drugod še prosta delovna mesta blagajničark in čemu neki bi prav v tej poslovalnici vztrajala za vsako ceno.

Namesto pričakovane premostitve pa so ji prvega prinesli z uprave odpustnico. Utemeljitev komisije za sprejem in odpust je bila kratka: redukcija delovne sile. Skratka, v njihovi ekonomski enoti je delovno mesto blagajničarke odveč. In poslovodja ji je pojasnil, da bo poslej opravljala blagajničarske posle administratorka, ki zdaj nima več toliko dela z administracijo.

Do sem je vse razumljivo. Toda v drugih poslovalnicah njihovega podjetja so bila vendar prosta delovna mesta blagajničark. Na primer v EE 1. Saj je tako ali tako zaprosila za premostitev iz EE 9. Zato se je pritožila na upravni odbor.

Na upravnem odboru so pritožbo zavrnil in pod odločbo pripisali:

»Zoper sklep upravnega odbora ni več možna pritožba.«

Tako se je odločila, da bo šla na občinski sindikalni svet. Tovariši so ji obljubili pomoč. Skupno z izvršnim odborom sindikalne podružnice v podjetju so sklicali seštevke kolektiva EE 9, da bi se zadeva razstila.

Kolektiv se je na sestanku razživel, beseda je dala besedo, nekaj očitkov na to, nekaj na drugo stran, kot pač v vsakem takim primeru. Slednjič je poslovodja povedal, da je on predlagal odpoved. Ni sicer rekel, da bi tovarišica svojega dela ne opravljala dobro, da pa je to storil, ker se je promet v trgovini zmanjšal in da je zaradi tega povsem dovolj, če administratorka prevzame še blagajniške posle.

Ona pa ga je spomnila, da je že mesec pred odpovedjo prosila za premostitev. Poslovodja pa ji je odvrnil, da ni

njegova dolžnost iskati prosta mesta v drugih poslovalnicah in se pripomniti:

»Če koga rabim v poslovalnici, ga iščem, če ga ne rabim, mu odpovem.«

Kolektiv pa se s tem ni strinjal. Potem, ko so se stvari v glavnem razstile, je EE 9 sprejela sklep, da mora tovarišica ostati na svojem dosedanjem delovnem mestu in da je treba doseči preklic sklepa upravnega odbora in komisije za sprejem in odpust.

Ko so se razhajali, je nekdo pripomnil:

»Če ste ekonomska enota, zakaj potem o takih stvareh sami ne odločate. Ves kolektiv.«

Samo škoda, da ni bil iz njihovega podjetja.

Toda kljub temu. Bržčas poslej v EE 9 ne bodo več dovolili, da bi kdo drug odločal o stvareh, ki bi jih morali reševati vsi skupaj. Pa naj bo že to poslovodja ali pa komisija za sprejem in odpust ali pa upravni odbor.

VELEESTETI

Častna beseda: niso vedeli, da imajo opravka z veleesteti in tudi niso hoteli žaliti njihovega rahločutnega smisla za lepoto.

Toda zdaj je, kar je. Zamerili so se jim.

Kriv pa je čisto majčkem nesporazum. Veleesteti so jim dovolili, da na njihovem območju sezidajo hleve za teleta. Pristali so tudi na to, da kasneje dograje nekaj lesenih pitališč. Na podlagi teh dovoljenj so graditelji s svojimi estetsko okrnjenimi možgani mislili, da zraven hlevov lahko postavijo montažne hiše. Za delavce. Saj veste, teleta se sama ne morejo krmiti. Praznih hiš pa ni tam naokrog.

Naročili so montažne hiše in zgolj iz formalnosti prosili za gradbeno dovoljenje in lokacijo.

Kar se montažnih hiš tiče, se je vse srečno izteklo. Dobili so jih, samo nimajo jih kam postaviti. Nezazidane zemlje je čuda okoli pitališča, ampak lokacija, s to je križ. Veleesteti nečisto nič slišati o montažnih hišah.

»Ne kvarite nam urbanistične podobe kraja!« ponavljajo. »Montažne hiše niso estetske.«

Graditeljem to ne gre v glavo. Vendar spriči odločnosti veleestetov že popuščajo.

Iz kaše, v kateri so se znašli, se navsezadnje da rešiti na več načinov. Največ zagovornikov pa imajo tile trije predlogi:

1. Da sezidajo še en hlev v stanovanjske namene. Glede na izkušnje pri gradnji že stojčih hlevov bi s strani

veleestetov ne bilo nobenih preprek. Stanovanjsko vprašanje delavcev bi po tej poti hitro in uspešno rešili.

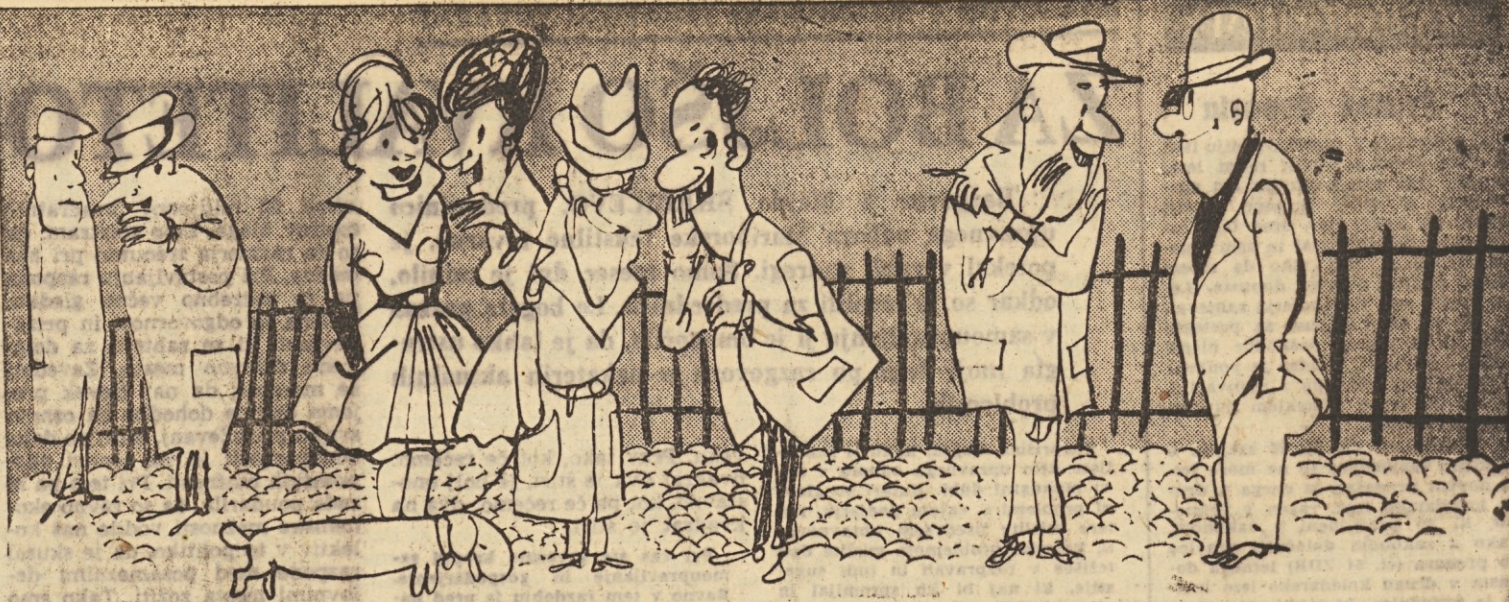
2. Da že nabavljene montažne hiše postavijo na Bizoviku, kjer zanje ni težko dobiti lokacije, in delavce vsakodnevno prevažajo na delovna mesta z avtobusom.

3. Da teleta kratko malo prepuste veleestetom, ki že imajo v bližini stanovanja, in s tem pripomorejo k urbanistično in estetsko okrnjenim podobam pitališča.

Predlogi še niso izglasovani. Graditeljem je namreč še ostal zadnji odskoček upanja, da se bo smisel za lepoto podredil — razumu. Natvneži! Sicer pa — kako naj slepec razume barve?

H KRONIKI TEDNA SO PRISPEVALI:

1. Trgovsko podjetje Merkur, Maribor — B. SAMARIN
2. Agrokombinat, Ljubljana, Ob LO Medvode — MARIOLA KOBAL

MOŽ Z MIRNO VESTJO

Srečala sta se na ulici. Kati se je vračala od frizerja. Mima jo je vprašujoče motrila. Iskra presenečenja je utripala v njenih zenicah.

»Torej si že zvedela?!«

»Kaj?«

»Da so Mirka v Ljubljani zaprli.«

»Kako?« se je Kati zdržila.

»Zaprli so ga in avto zaplenili.«

»Ah,« se je Kati nasmehnila.

»To praviš.«

»Ga greš obiskat?«

»Na svidenje,« je rekla Kati in zavila na dvorišče svoje hiše.

Mima je osupla zrla za njo. Ujela je bila zaradi takšne ošabnosti. Za trenutek samo. Revica je iztirjena, je nato sočutno pomislila, a že jo je prešinilo: Kati je to prav, celo želela si je. Le s katerim... Ej, lisička. Sploh nismo opazili tega.

Mimi se je napotila v Petetov kabinet. Čeprav ga ni smela motiti pri honorarnem delu, je vzrok opravičeval njen korak.

»Si slišal? Mirka so zaprli in mu avto zaplenili.«

»Aaaa...«

In Kati je to čisto prav.

»Nemogoče!«

»Pravkar sem govorila z njo. Smeje se!«

»Hm...«

»Pa sem mislila, kako zvesta žena je...«

»Praviš... si je Pepe obrišal nocoje. Misliš...«

»Ja, mislim, in kar jaz mislim, je točno.«

»Mogoče pa ga je ona sama potunkala?!«

»Čuj,« jo je prešinilo, »da se tega nisem takoj domislila.«

»Samo ona je lahko kaj vedela,« je modroval Pepe. »V vsem mestu ni mogel nihče nič očitati Mirku.«

»K Mirku pojdem,« se je odločil Pepa. »On bo morda kaj več vedel.«

Hitel si je oblačiti suknjič. Marka je našel v garaži.

Brskal je po motorju svojega rekorda.

»Da bi ga ona potlačila?!« je razmišljal, ko je slišal zgodbo in si brisal roke. »Mogoče, am-

pak vzrok! Vedno se mi je zdelo čudno to, da je njegovo podjetje polovico cenejše od drugih.«

»Da, gospodaril pa je, gospodaril!« ni mogel razumeti Pepe.

»Kaj gospodaril,« se je obregnil Marko. »Gospodarstvo ne prenese akrobacij. Vse njegove konstrukcije se bodo sesule. Slab material in slaba kvaliteta, to mu znižuje cene...«

»Pa so to odkrili,« je menil Pepe.

»In so ukrepali,« je pribil Marko.

»In Kati je imela svoje prste vmes,« je vedel Pepe.

»Žena? Že mogoče,« je dvomil Marko in si oblačil suknjič.

»Samo da si umijem roke. Stopiva v klub. Morda zveva kaj več.«

V klubu sta našla Joška. Pravkar je zmagoval pri partiji šaha. Hotel se je že pogrezniti v branje Duge.

»Slišal!« je izustil, ko sta mu povedala. »Čudna reč.«

In ko je slišal še njuno mnenje, je odločno odkimal.

»Njegove konstrukcije so solidne. Kvaliteta je na višku. Ne vem pa, kako lahko delavce ob tem tako dobro plača. Hm, mogoče pa...« Ozrl se je okrog in potem so staknili glave.

»Mogoče pa je, kaj v zvezi z inozemstvom... tuj kapital... nedovoljeno informiranje o hm...«

»Spionaza,« je streslo Pepeta.

»Le kako je Kati o tem zvedela?« je bil radoveden Marko.

»Mogoče se je kako izdal,« je menil Joško.

»Nemara govori v spanju,« je ugibal Pepe.

Odšli so v kavarno. Upali so, da bodo zvedeli še kaj. Pili so vermut in ugibali. Ugotovili so, da je menda mati pričakovala, da bo Mirko duhovnik. In ali ga niso klerikalci študirali?!

Zak, ki je medtem prisedel, je poudaril kot izvedenec:

»Motiv mora biti. Normalno je, da je vmes ženska...«

»Ženska?« so se spogledali.

»Kako preprosto zaključek. Seveda ženska.«

»Recimo spretno podtaknje na tajnica,« se je nasmehnil Zak. »Lepa, temperamentna, podjetna...«

Pepe se je zasačil pri zavistni misli. Marko je na dušek izpraznil kozarec — ženska! Joško si je podzvestno obliznil ustnice.

Zak je razpletal misel dalje.

»Mirko se nikdar ni resno pregrešil v zakonu. Vzoren, neizkušen mož in nenadoma takšna priljubljenost... mi sledite?!«

Prikimali so. Natak je prinesel še enkrat. Vse se je tako naravno, toplo sproščalo.

»To pojasnjuje Katino stališče.«

»Da, da...«

Domov grede se je Joško napotil še proti kolodvorski restavraciji. Naredil je velik ovinek, ampak vsak dan ni takšen dan, da bi Mirka zaprli.

»Navsezadnje so mu mogoče celo kaj podtaknili, revežu,« se ga je nenadoma lotevalo sočutje.

»Nemara niti vedel ni,« je zagodel že polglasno.

Nenadoma je obstal. Izbuljil je oči. Nasproti mu je prihajal — Mirko.

»So te izpustili,« mu je pohitel nasproti. »Rekel sem, da te bodo, ampak avto bi ti tudi lahko vrnil.«

Mirko se je smehljaj. »Cigareto mi ponudi, mi jih je zmanjkalo in pozabil sem jih kupiti.«

Joško je divje segel v žep in izlekel zavojček.

»Razumem, povsem razumem: nervozen, živnost, ja... izvoli. Vzemi jih kar več.«

»Hvala,« je rekel Mirko.

»Kam pa si namenjen?«

»Jaz?« je vzkliknil Joško in prikrival zadrego. »Pravzaprav nikamor.«

»No, pa stopi z menoj,« ga je povabil Mirko.

»Pa grem,« je Joško izbral priljubljenost.

»Sklenil sem izredno kupčijo,« se je razgovoril Mirko.

»Kupčijo, ki bo z leti prinesla milijarde in milijarde.«

»Ampak,« je poskusil Joško.

»Takšnega dneva še nisem imel. Same ugodne nabave... Čudovito.«

»Ampak,« je Joško znova poskusil.

»Konkurenti se žrejo, da je veselje...« se ni dal motiti Mirko.

»Smo pa tam,« je ušla Jošku misel. Konkurenti torej...

»Da, tu smo,« je povzel Mirko in stopil čez dvorišče h garaži. »Pridi,« je bodril Joška, ki se je obotavljal in je potem prižgal luč.

»Danes sem avto pustil doma, ker je bilo preveč blatno, sekretarke pa nimam, temveč tajnika.«

Joško se je ritenski umikal v temo in je šele s ceste zajel: »Laaahkoo nooč!«

Mirko si je zažvižgal, zaklel garazo in stopil v hišo. V kuhinji ga je dočakala Kati, mu postregla in ko je krožnik izpraznil, mu je odločno rekla:

»Zdaj je teh govoric dovolj! Delaš še lahko v podjetju, toda direktor ne boš več!«

Mirko si je mirno in pozorno prižgal Joškovo cigareto, z užitek izpustil dim in sklenil: »To je treba dobro prespat,« in se napotil v spalnico.

Med vrati se je obrnil, pomelknil in rekel: »Lahko noč.«

Kati je razoroženo skomignila z rameni, se nasmehnila in prikimala: mož z mirno vestjo!

VIKTOR SIREC

FLEKOBORIS

V našem mestecu se je pojavil univerzalni stroj za čiščenje madežev — FLEKOBORIS. Uvozila ga je kemična čistilnica. Ker v kolektivu nihče ne zna tujih jezikov, so sprva mislili, da gre za običajni čistilni stroj. Ko pa se jim je posvetilo, čemu služi in so ga na domačih uslužbenih z uspehom preizkusili, so po mestu nalepili velike lepake:

ČISTIMO ČLOVEŠKE MADEŽE

ČISTIMO ZASTARANE ČLOVEŠKE MADEŽE

ODSTRANJUJEMO MASLO Z GLAVE

In zraven so pripisali cene.

Odstranjevanje masla je bilo najdražje. Mogoče zaradi zapletenega delovnega procesa, mogoče pa tudi zato, ker je kemična čistilnica vedela, da bo na te usluge največji naval in jih zato brez kakršnega koli rizika lahko pošteno zasoli.

Da stanke ne bi imele pomislekov glede moččnosti, je konstruktor tega famoznega stroja sestavljal tudi robota, ki sam opravlja usluge, se pravi

sam čisti in sam sprejema denar od očiščenih.

Dela je bilo toliko, da so delavnik podaljšali na deset ur, čez dober mesec pa je FLEKOBORIS obratoval non-stop.

Stranke so namreč prihajale tudi iz drugih krajev. Stroj je temeljito čistil. Celo razvpitega poneverljivca, ki so mu rekli Brezno Masla, je tako očedil, da ga je bilo težko prepoznati. Z glave mu je pobral toliko masla, da je bila tovar-

na mila za pet let preskrbljena z maščobo.

Podjetja in poslovodje so si oddahnil. Če je bil kdo sumljiv, so ga poslali v kemično čistilnico in še isti dan se je vrnil bolj čist in brezmadežen kakor kdajkoli. Ob novi zaposlitvi torej maslo na glavi ni delalo nobenih težav, ker ga kratko malo ni bilo več.

Toda nekega usodnega dne (kaj hočete, tudi v pravljicah se mu včasih ni mogoče izogniti) je poslovodja razburjeno odvihral k direktorju.

»Prekleta smola, tovariš direktor... FLEKOBORISA ni več.«

»Ukraden, a?«

»Polomljen, tovariš direktor, ne ukraden. Robot je zlezel vanj...«

Mislili so, da je robot zlezel vanj zaradi kake okvare in da ga je z nespretnim ravnanjem dokončno pokvaril. Toda nadrobna preiskava je pokazala: nekaj čisto drugega. Robot ni med štirimesetnim delom praveveril okoli dva milijona pol. Ko je videl, da je vendar le malce pretiraval, se je sam podvrnil običajnemu čistilnemu procesu zoper maslo na glavi. Toda bil je prepozno.

Splošno razočaranje ni bilo.

»Moj bog, kam smo šli,« je tožil nočni čuvaj. »Kako ne človek za kaj odgovarja, če roboti kradejo.«

»Osel,« se je jezil nekdanji Brezno Masla, »kot robota ne bi postavili pred sodišče, dobro poznam paragrafe. Zajčja duša... Vse načrte nam je prekrizal.«

»Vidite,« je rekel šef računalništva, stari konservativec, »pravijo, da robot lahko nadomesti človeka, figo, še madežev... moreš spraviti z njega.«

Tako so komentirali dogodek. Poslovodja kemične čistilnice pa je molčal. Molčal in razmišljal: Robota je lahko likvidirati, toda kaj naj napravim z dvema milijonoma in pol, da se ne bom izdal?

BANE DŽURICIC

• ILIRSKA BISTRICA:

Uredijo naj najprej kolektivi sami

Na minuli seji zbora proizvajalcev občine Ilirska Bistrica so med drugim obravnavali poročilo občinske komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah in zavodih. Iz poročila je moč ugotoviti, da se je občinska komisija odločila, da se nekaj časa ne bo vmešavala v posamezne gospodarske organizacije in zavode, temveč bo to določila po posamični pomanjkljivosti v doseganju poslovanja in vsakdanje pravilnosti na podlagi proučevanja predpisov in konkretnih ukrepov. Občinska komisija za izvajanje predpisov in ukrepov o delitvi čistega dohodka je organizirala poročevalsko službo med gospodarskimi organizacijami in zavodi, katere namen je vsakodnevno obveščanje o poteku dela in problematiki pri izvajanju teh predpisov.

Iz dosedanjih poročil gospodarskih organizacij in zavodov je ugotoviti, da so se nekatere gospodarske organizacije resno lotile organizacije dela in proučevanja določenih predpisov, z namenom odpraviti dosedanje nepravilnosti v pravnih o delitvi čistega dohodka. Ugotovili je hkrati na drugi strani, da večina gospodarskih organizacij in zavodov ne izvaja teh ukrepov dosledno.

Tovarna »Lesonite« je na primer takoj ustanovila komisijo in delovni odbor, ki se sestajata skupaj po potrebi vsak dan. Člani komisije in delovnega odbora poročajo o delu v posameznih ekonomskih enotah in se hkrati odločajo za izdelavo normativov časa in cene surovin v primerjavi z letom 1960, nasproti cenam in normativom v letu 1961. Delo dobro napreduje. Nekoliko drugače pa je v tovarni furnirja »Topol«, kjer niso začeli tam in tako kot predvidevajo navodila občinske komisije in kot to določajo za to veljavni predpisi. Začeli so nekje v sredi, brez predhodnega načrta in študija.

Iz ugotovitev občinske komisije lahko povzamemo, da je več gospodarskih organizacij v občini pravilno organiziralo delo. Nekatera podjetja pa so začela uresničevati naloge nekje v sredi, preveč praktičistično, ne da bi poprej proučila navodila in predpise. Druga so se zopet lotila samo proučevanja pravilnikov in to na strokovnem kolegiju, torej z ljudmi, ki so te pravilnike sestavljali. Tretji pa se naloge niso lotili in iščejo pomoč od zunaj. Kaže, da povsod tam, kjer so direktorji pravilno obravnavali naloge, ki čakajo podjetja s tem v zvezi, in to dobera prediskutirali na samoupravnih organih, delo nemoteno napreduje, medtem ko so v tistih gospodarskih organizacijah, kjer te naloge niso bile proučene in pravilno prenesene, delo zaostaja.

• SKOFJA LOKA:

Iz »Tehnika« poročajo

Primerjava osebnega dohodka nekvalificiranih delavcev z najvišjimi osebnimi dohodki vodilnih uslužbencev je bila v mesecu marcu v razmerju 1:7,5 in to zaradi obračunavanja in izplačevanja presežka za leto 1961. V mesecu aprilu pa je bilo to razmerje 1:5,95. Tako je bil najnižji osebni dohodek v marcu 14.500 in najvišji 113.000 din, v aprilu pa 14.300 oziroma 85.500 dinarjev. Upoštevati je sicer treba, da je bil v mesecu marcu res izplačan tudi osebni dohodek 170.000 dinarjev, vendar za izredno projektantsko dejavnost. Konec lanskega leta smo namreč dobili večje nujno naročilo, in sicer je bilo treba v roku treh mesecev izdelati večji projekt in je naročnik zaradi kratkega rota vezal podjetje na penale in premije. Zato je bil konec meseca marca izplačan akord za omenjeno tromesečno delo.

P. H.

• KAMNIK:

Zbor proizvajalcev ali komisija?

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora Kamnik, ko so govorili o izvršenih nalogah v prvem četrtletju, je neki odbornik vprašal približno takole: »Tovariši, na zadnji seji zbora proizvajalcev smo sprejeli določena priporočila glede delitve in vsklajevanja osebnih dohodkov s produktivnostjo, zanima me, kako so kolektivi, na katere se je to nanašalo, to upoštevali?« Pravega odgovora na to vprašanje ni bilo. Nekdo je pripomnil: »Saj sedaj imamo tako komisijo za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka.« Odbornik, ki je postavil vprašanje, s tem ni bil zadovoljen. Verjetno tudi ostalim ni bilo čisto jasno, kdo naj sedaj spremlja probleme v zvezi z delitvijo čistega dohodka v delovnih kolektivih: ali komisija ali zbor proizvajalcev. Čutiti je, da bi se nekateri člani zbora proizvajalcev kar radi znebili odgovornosti, ki jo imajo pred svojimi volivci — proizvajalci. To kaže tako udeležba kot razprava na sejah tega organa. Gre torej za problem, ki v sedanjem položaju terjaja hitrejšo rešitve. Vsako izgovorjanje na druge organe, ki pomagajo delovnim kolektivom pri urejanju proračunov v zvezi z delitvijo dohodka, je zelo neodgovorno in ima v prihodnjem obdobju lahko še težje posledice, kot so se ponekod že pokazale v prvem četrtletju.

• NOVO MESTO:

Kolektivi čakajo na zunanje ugotovitve

Na razširjenem plenumu občinskega sindikalnega sveta Novo mesto so pretresali naloge sindikata v današnji situaciji. Ugotovili so, da sindikalne podružnice niso uresničile pomembnih zaključkov decembrskega plenuma, ki je razpravljala o politiki delitve čistega in osebnih dohodkov. Občinska komisija ugotavlja, da je pri oblikovanju v novomeški komun precej nepravilnosti, kolektivi pa kljub temu še vedno čakajo na ukrepe komisije in niso še nikjer pričeli s samostojno akcijo. V razpravi so odločno obsodili stališča, s kakršnimi skušajo nekateri

zvaliti krivdo za nepravilnosti na sindikalno vodstvo, na zakonodajo, na sistem in »preširoko« demokracijo, namesto da bi iskali vzroke v kolektivih. Plenum je sprejel sklep, da bodo sindikalne podružnice do 10. junija s pomočjo tehničnih vodstev v podjetjih in zavodih zbrale podatke za analizo delitve in tako obdelano gradivo pretresle na javni razpravi na masovnih sestankih kolektivov. Da se nepravilnosti ne bi več ponavljale, bodo podružnice vztrajale, naj povsod sezname izplačil vsak mesec sproti obešajo na oglasne deske.

• SKOFJA LOKA:

Izvoz v prvih štirih mesecih večji kot lani

V občini Skofja Loka je letos 8 podjetij planiralo izvoz svojih izdelkov v tujino. Skupna vrednost izvoza naj bi znašala 1 milijon 700 tisoč dolarjev, kar pomeni povečanje v primeri z lanskim letom za 90 %. Postavljen plan je zelo visok in zato izpolnitev zaostaja za letno dinamiko. Čeprav je znašal izvoz v prvih štirih mesecih nad 471 tisoč dolarjev in je bil za 19,6 % večji od lanskega v istem razdobju, pa zaostaja za letno planirano dinamiko za 17 %. Vzrok za tak izpad sta predvsem podjetji LTH in Gorenjska predilnica, ki sta planirali v letošnjem letu izvoza vsaka za 200 tisoč dolarjev, izvozili pa do konca aprila še nista nič. Gorenjska predilnica je šele v maju izvozila prve količine kodrovke in pričakuje, da bo svoj plan vseeno ustvarila, dočim LTH kljub sklenjenim pogodbam še ni uspela odpremiti blaga. Da izvoz ni dosežen, leži krivda tudi na MLIP Češnjica, ki je sicer nasproti lani svoj izvoz močno povečala, planiranega obsega pa vseeno ni dosegla. LIP Jelovica prav tako za nekaj odstotkov zaostaja za letno dinamiko. Po hvalitvi pa je podjetje »Marmor«, »Sešir« in »NIKO« iz Železnikov. Ta, ne le da so povečala obseg izvoza nasproti lani, temveč so izvozila celo več, kot so planirala. Podjetje »Niko« je na primer izvozilo do sedaj že za 156 tisoč dolarjev blaga v ZDA.

Zanimiva je tudi preorientacija izvoza. Nad 95 % gre v države zapadne poloble, tako da dobi skupnost za izvoženo blago le čvrsto valuto.

OM

• KOPER:

Izvoz mesa po vodni poti

Na pobudo koprškega spedijskega podjetja »Intereuropa« so naši izvozniki mesa in mesnih izdelkov preusmerili transport globoko zamrznjenih mesnin na vodno pot čez koprsko pristanišče, namesto dosedanje prakse izvoza s hladilnimi vagoni in kamioni po kopni poti. Gre predvsem za izvoz mesa v Anglijo, kamor so doslej pošiljali meso tako, da so morali prekladati pošiljke za prevoz čez Kanal. Vendar naši izvozniki niso imeli zagotovil za sodoben transport. Posebno v poletnih mesecih se je zelo pogosto meso pokvarilo, zaradi česar so utrpeli izvozniki precejšnjo škodo.

Spričo čedalje večjih možnosti za izvoz naših mesnih izdelkov, pomeni prevoz mesa po morju znaten prispevek k afirmaciji in povečanju izvoza tega važnega izvoznega artikla. Žal naša pomorska podjetja niso v dovoljni meri pripravljena na takšno preusmeritev izvoza, zato je reško pomorsko podjetje »Jugolinija« moralo najeti holandsko ladjo-hladilnik »Echo«. Ekonomsko utemeljen prevoz mesa in mesnih izdelkov po morju pa v danih pogojih nalaga predvsem piranskemu pomorskemu podjetju Splošna plovba, da se oskrbi vsaj z dvema ladjama-hladilnikoma, ki bi lahko zagotovila kontinuiran izvoz mesa, saj je predvideno, da bodo že konec tega leta poslali iz Kopra po vodni poti mesečno najmanj štiri ladijske pošiljke mesa.

-sky-

• ŽUŽEMBERK:

Lani več v sklade

Kljub prevzemu novih nalog in razširitvi lastne kmetijske proizvodnje je bila v KZ Žužemberk v letu 1961 ugodnejša delitev na sklade.

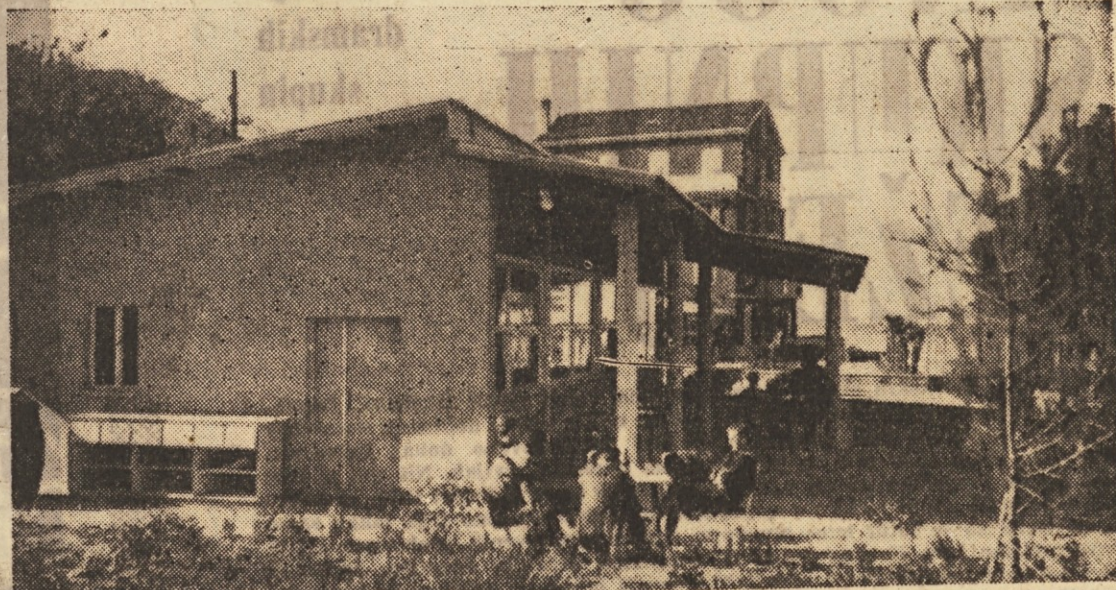
Ko smo lani prevzeli v žužemberški zadrugi še pospeševanje gozdarstva, razen tega pa pa prešli na razširitev lastne kmetijske proizvodnje, smo menili, da bo delitev na sklade za leto 1961 v primerjavi z letom 1960 slabša, in sicer zaradi večje zaposlitve v gozdarstvu pri enakem mesečnem planu kot v letu 1960 in zaradi večjih poslovnih stroškov pri razširitvi lastne kmetijske proizvodnje.

Ze v proizvodno-finančnem planu smo upoštevali mnoge rezerve. S stalnim spremljanjem poslovnih stroškov, ki smo jih analizirali na sindikalnih sestankih in na sestankih organov upravljanja, pa smo uspeli zmanjšati poslovne stroške po enoti proizvoda. Z nekaterimi spodbudnimi merili v pravilniku o delitvi čistega in osebnega dohodka smo izboljšali tudi storilnost dela in končni obračun za leto 1961 ni bil težak. Kolektiv se je odločil, da pred delitvijo čistega dohodka izloči vse izredne dohodke na sklade, razen tega pa iz preostalega rednega čistega dohodka poveča delitev na sklade od 32,71 % v letu 1960 na 35,66 % v letu 1961. S tem je delovni kolektiv odstopil za sklade 3,85 % čistega dohodka več, kot pa je predvideval pravilnik o delitvi čistega dohodka.

Za letos bomo pravilnik o delitvi čistega dohodka dopolnili še s spodbudnejšimi merili, kajti kmetijsko proizvodnjo bomo za več kot petkrat povečali, pa tudi gozdarska enota si je za leto 1962 postavila nove naloge.

Na letnem obnem zboru sindikalne podružnice smo med drugim sklenili, da bo podružnica letos izdajala vsaj tromesečni bilten.

M. S.

Doslej tega na obali v Slovenskem Primorju nismo bili navajeni. Ne sicer, da camping prostorov ne bi bilo, temveč niso nudili čistega udobja, ki si ga turist želi. Piranska občina pa je v letošnjem letu osnovala specializirano podjetje AvtoCamp, ki naj bi skrbelo za tovrstne turistične objekte. Prvi tak avtoCamp je v maju mesecu začel obratovati v Fiesli. Turisti si bodo lahko izposojevali šotore, gostišče jim bo nudilo tople in mrzle jedi — začel obratovati v Fiesli. Turisti si bodo lahko izposojevali šotore, gostišče jim bo nudilo tople in mrzle jedi — začel obratovati v Fiesli. Turisti si bodo lahko izposojevali šotore, gostišče jim bo nudilo tople in mrzle jedi — začel obratovati v Fiesli. Turisti si bodo lahko izposojevali šotore, gostišče jim bo nudilo tople in mrzle jedi — začel obratovati v Fiesli.

• OBALNE OBČINE:

Skupnosti ekonomskih enot v kmetijstvu

Po združitvi petih posestev na obalnem območju koprškega okraja v kmetijski kombinat je kmetijska proizvodnja v minulih treh letih močno stagnirala. Danes nihče izmed več sto članovskega kolektiva ne dvomi, da je bilo slabo gospodarjenje v prvi vrsti posledica strogo centraliziranega upravljanja. Tako imenovani referentski sistem strokovnega vodstva iz centra le je namreč pokazal vrsto slabosti, saj je peštica strokovnih ljudi suvereno gospodarila na razsežnih površinah, na katerih so se posamezne kmetijske panoge, kot na primer vinogradništvo, raztezale na več deset kilometrov oddaljenosti. Brez osnovnih kompetenc in materi-

delovanju z Zavodom za organizacijo dela, vso skrb novi organizacijski shemi upravljanja in gospodarjenja, katerega osnovni namen je dosledna decentralizacija in prenos vseh materialnih in organizacijskih kompetenc na skupnosti specializiranih ekonomskih enot v sestavi enotnega kombinata. Da bi to dosegli, se je kolektiv zavzel za kar najbolj ekonomsko upravičeno strukturo in za razdelitev kalkulacij specializiranih ekonomskih enot oziroma skupnosti enot na vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo ter živilnoredsko-poljedelsko skupnost — s tem, da bo tudi slednja ekonomska skupnost vezana na finalni produkt: mleko, meso, gnoj.

Tako specializirane ekonomske skupnosti bodo imele lastna materialna knjigovodstva (vsaka eno samo moč), ki bo-

• DOLENJSKE TOPLICE:

Posvet o novih instrumentih v zdravstvu

21. maja je bil v Dol. Toplicah na pobudo okrajnega sveta za zdravstvo in okrajnega zdravstvenega centra Novo mesto posvet o novih instrumentih v zdravstvu. Udeležili so se ga predstavniki zdravstvenih ustanov in njihovih organov družbenega upravljanja. Obširni referati so obdelali problem reorganizacije zdravstva, problem cen in kvalitete zdravstvenih uslug, delitve dohodka in osebnih dohodkov v zdravstvu ter pregledali trošenje sredstev socialnega zavarovanja. Zdravstvena mreža je močno razdrobljena in ne zagotavlja kvalitete, sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov pa še neizdelan (osebni dohodki so v primerjavi z letom 1961 porasli za povprečno 41 %). Razprava je bila, kljub bogatemu gradivu in kljub temu, da bi bilo od auditorija pričakovati živahno razpravo, na žalost zelo šibka. Posvet je skorajda molče sprejel priporočila, ki jih je vsebovalo gradivo in soglašal, naj bi podobna posvetovanja priredili v vseh komunah.

Ceš

• SEŽANA:

Dirka cen v mesnicah, trgovinah in drugod

Ko so se pred nedavnimi sestali v Sežani na pobudo občinskega komiteja ZK člani organizacije, ki delajo v blagovnem prometu, so odkrili vrsto pomanjkljivosti, ki zgovorno kažejo na to, da bo treba odločno ukrepati proti neupravičenemu navajanju cen, kar se je v zadnjem obdobju razpaslo posebno v trgovini. Resda je Sežana v obsejnem pasu, kjer imajo mnogo odjemalcev iz zamejstva, vendar te okoliščine nikakor ne bi smeli izkoriščati v konjunkturne namene, saj prizadene navijanje cen živih artiklov najbolj delovne ljudi našega obsejnega mesta.

Niso namreč redki primeri, da dosega marža v detalistični trgovini celo 50 % (!). Podoben pojav spremlja tudi poslovanje gostinskih podjetij, kjer prodajo teran kljub sorazmerno nizki odkupni ceni (180 do 240 dinarjev) v hotelu Triglav na primer po 550 dinarjev. Tudi mesnice ne morejo opravičiti visoke akumulacije sredstev, ko je vendar znano, da proizvajalec dobi za kilogram žive teže teleta v najboljšem primeru 220 dinarjev, vendar približno 20-odstotni kalo še ni razlog, da smejo mesarji srečati potrošnikom s telečjim mesom po 880 dinarjev. Pravijo sicer, da gre ta dobiček za kritje deficita ekonomij. Toda — ali se potrošniki strinjajo s takšnim sistemom regresiranja teh gospodarstev, ki v večini primerov zabredejo v težave po lastni krivdi? Podobni — žal še hujski pojavi — spremljajo tudi trgovino s sadijem in zelenjavo. Potrošniki se tudi upravičeno sprašujejo, zakaj so cene kruha različne, kajti na Krasu je ta osnovni življenjski artikel dražji za celih 8 dinarjev od kruha v Sežani.

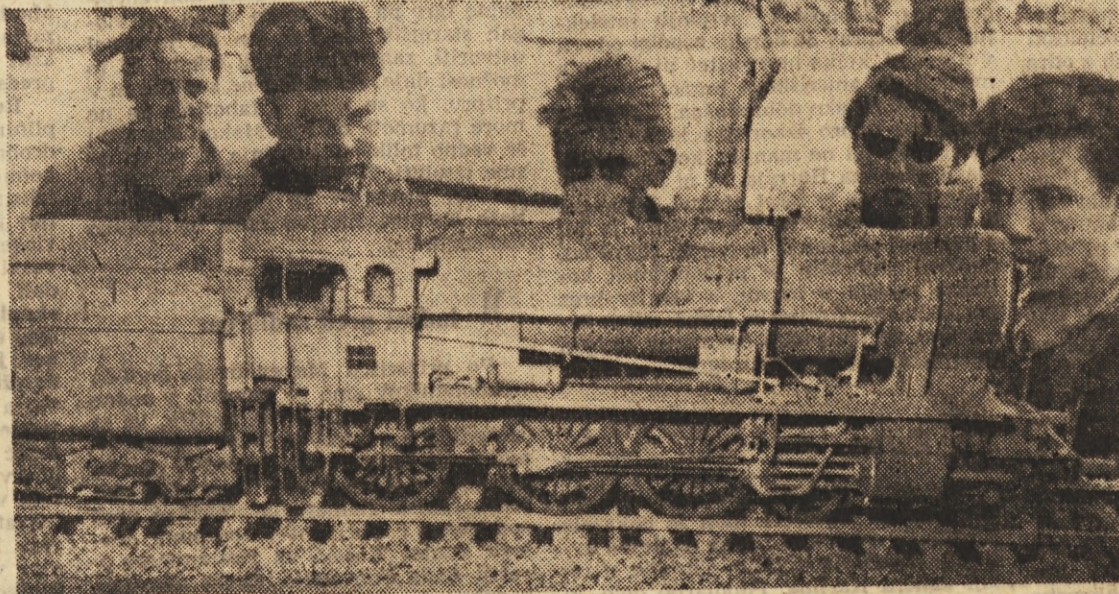
B. B.

• KIDRIČEVO:

Pomenek upokojencev

Sindikalna podružnica Tovarne gline in aluminija Kidričevo je za praznik dela povabila na družabni razgovor vse svoje upokojence. V prijetnem razgovoru smo se pomenkovali o našem nekdanjem delu in življenju. Upokojenci so bili tega snidenja zelo veseli.

Janez Heruac

Upokojeni delavec Friderik Dolinšek je izdelal miniaturno lokomotivo, kijo te dni razstavlja v založbi Obzorja »Narodna umetnina« v Mariboru. Značilnost Dolinškove lokomotive je v tem, da so vsi zunanji in notranji deli izdelani iz lesa točno po risbi v merilu 1:20. Vsi gibljivi deli na pravi lokomotivi se tudi na modelu premikajo. Za delo, ki je svojestveno in vzbuja veliko občudovanja, je norabil 1500 ur.

MNOGO SKUPNIH TEŽENJ

Novo mesto 62
V. revija
dramskih
skupin
Slovenije

Na V. reviji dramskih skupin Slovenije smo videli devet predstav. Repertoar je bil pester, na dovolj visoki ravni, žal pa nismo videli nobenega domačega starejšega ali novejšega dela. Predstave so bile uprizoritveno dokaj izenačene, ugotovitev, ki velja letos tudi za predstave na okrajnih revijah. Nič več ni bilo izrazitih razlik v uprizoritvenih rezultatih in če je ta izenačenost tista, ki je zamenjala dosedanje večje razlike v uspešnosti uprizarjanja, smo tega lahko samo veselili. Režiserji so se lotili letos pogumno tudi uprizoritvenih problemov stilne in konverzijske igre. Uravnovešene so bile tudi igralske kreacije, ansambli igralsko uglašeni, predvsem pa smo lahko veseli poskusov sodobne igralske interpretacije. Nekoliko več dela pa bosta v prihodnje terjala odrska govorna kultura in maska. Strokovni pogovori so bili skrbno pripravljani, žal so potekali ob pomanjkljivi udeležbi režiserjev-gostov. Organizacija prireditev je bila odlična, dvorana ves čas revije nabito polna. In ob koncu še to, žirija je za udeležbo na letošnjem hvarskem festivalu določila predstavi »Razbiti vrč« in »Atomski vek«.

črmarica Mirandolina

Otvoritvena predstava je bila Goldonijeva komedija »Kčrmarica Mirandolina« v uprizoritvi Gledališča Svobode Center iz Trbovelj. Skupina, ki nam je v preteklih letih pokazala nekaj imenitnih uprizoritev realističnih dramskih tekstov, se je tokrat prvič poskusila v komediji. Prav zato je bil Goldoni zanj nedvomno trd oreh. A čeprav niso imeli izkušenj pri uprizarjanju predstav komedijskega žanra, čeprav jih je spremljalo ob delu občutje, da jim ta uprizoritveni žanr »ne leži«, in čeprav morda končni uprizoritveni rezultat res ni popolnoma zadovoljil, gre skupini veliko priznanje za to, da je vendarle prisluhnila želji domače publike, da se je studiozno lotila dela, ki lahko razvzroja ansambla samo koristi. In končno — da smo zahvaljujoč njej vendarle zopet enkrat videli na reviji najboljših gledaliških amaterjev Goldonija. Kajti Goldoni, ki ponuja velike možnosti za uprizoritveni šarm, je danes tako kot v svetu, tudi na naših domačih amaterskih odrih priljubljen gost.

Predstava, ki so nam jo pokazali Trboveljčani v režiji Karla Malovrha, je bila skrbno naštudirana, toda malce akademsko hladna. Goldoni ponuja režiserju in igravcem mnogo možnosti za situacijsko komiko in igravsko komično ekshibicijo, in prav to je tisti čar, ki še danes vleče številne gledavce na Goldonijeve predstave. In če iz tega osnovnega vidika ocenjujemo trboveljsko predstavo, potem je treba ugotoviti, da teh bogatih možnosti tako režiser kot igravci v celoti niso izkoristili. Nedvomno je najbolje interpretiral svojo vlogo markija Forlipopoli igravec Robert Plavšek, ki nam je skozi vso predstavo kazal iskristovitost svojega igravstva, ali, kot je nekdo slikovito povedal, igral ni samo Goldonijeve note, sam si je sproti izmišljal trilečke. Pri vseh ostalih igravcih, razen morda še pri Radu Češnovarju, ki je igral vitezovega slugo, pa je igravski žan variiral, zdaj je bil prisoten, zdaj je zopet povsem izginil in na njegovo mesto je stopila skoraj povsem realistična igra. Tudi premori med posameznimi komičnimi situacijami so bili predolgi. Kot da Goldoni ta dan ni bil povsem dobre volje. In vendar lahko rečemo, da so Trboveljčani Goldonijev oreh natrli, le izluščiti bi ga bilo še treba.

unčka sanja

Gledališče »Tone Cufar« z Jesenice nam je pokazalo krstno uprizoritev mladinske igre Saše Skufca »Punčka sanja«. Kajti ne smemo pozabiti. Letošnja V. revija dramskih skupin je v svojem repertoarju združevala tudi II. revijo mladinskih igravskih skupin in dramatike za mladino. To področje gledališkega udejstvovanja je še vedno precej zapostavljeno. Še vedno je tako malo primernih dramskih tekstov za mladino in otroke, premalo sistematično se uprizarjajo dela za otroke, katerih gledališko estetsko vzgojo ne bi smeli zamujati, amaterji še vedno prepuščajo mladinske igravske skupine same sebi. Jeseničani so si v zadnjih letih na tem področju dramske dejavnosti precej prizadevali in tudi uspevali. Sicer pa se povrnimo k Skufčevi noviteti »Punčka sanja«, o kateri so bila kritična mnenja dokaj deljena. Večina pa je bila mnenja, da avtor s tem delom ni zasejal semena, ki naj bi kalila, ki bi lahko dala svoj doprinos pri iskanju novih poti mladinske dramatike. Odrasli res ne moremo svojih problemov razreševati s tem, da otrokom napišemo o njih igro. Realistični okvir igre je kruti svet resničnosti, v katerem Barba pričakuje vesti o materini smrti ali ozdravljenju. Čeprav jo sen kmalu popelje v sanjski svet njenih oživljenih simpatičnih lutk Storžka in Perunike, ki jišeta zdravilnega napoja za bolno mamo, in jima na tej poti pomagajo boginja Vesna, robot Goljat, njegov izumitelj dr. Elektron (!), a zoperstavljajo temne sile kot boginja Morana, grozljivi bajeslovni besi, Bolezen in Bacil (!), so krute tiste sanje, ki puste malega gledavca uro in pol čakati, da bo izvedel, da Barbina mama ne bo umrla, kljub temu, da so temne sile v sanjah Storžka in Perunike premagale. To ni sanjski svet, niti kruti

svet resničnosti, to je le kompenzacijski svet avtorja samega. In zakaj bi morali otroke učiti, da ima robot — stroj srce, a da je človek brez korenin? Kakšen je ta humanizem?

Jeseničani so se zelo potrudili. Pokazali so nam zelo barvito predstavo. Zlasti praviljen je bil scenski okvir, čudoviti so bili kostumi, oboje zamisel Bojana Čebulja, ki je igro tudi režiral in sam nastopil v vlogi Storžka. Vsekakor so naredili iz predstave največ, kar se je dalo, če odštejemo začetni realistični prizor, ki je bil režijsko in igravsko zelo okoren, v pravem nasprotju z vso igravsko spretnostjo in režijsko domiselnostjo v prizorih iz sanjskega sveta. Toda vsa hvala uprizoritvenemu ansamblu ne zabriše slabega okusa po igri sami.

epokopani mrtveci

Letos se je znana gledališka skupina iz Velenja v težnji po izpovednosti

Iz komorne uprizoritve »Atomskega veka«

odločila za uprizoritev sodobnega teksta, Jeana Paula Sartre »Nepokopanih mrtvecev« v režiji D. Jerihe. Vse priznanje gre tej skupini, ki si je med amaterji prva naložila to težko breme, a s tem tudi kopico uprizoritvenih problemov. Sartre nam v »Nepokopanih mrtvecih« razlaga mit o človekovi osamljenosti, razpravlja o problemu posameznik—družba, postavlja človekovo opredeljevanje v enkratno situacijo, kjer mu ne dopušča nikakršnega upanja in iz katere razvija moralni konflikt človekovega ravnanja, konflikt med slepo poslušnostjo in lastno odločitvijo. Toda ta Sartrov človek, ki se sam odloča, njegova zavest, nista zgodovinsko in družbeno pogojena, zato nam avtor v svojih idejah tega odrskega teksta ponuja možnost polemiziranja. Prav v tem pa je tudi še danes aktualnost te njegove drame.

Skupina iz Velenja je tekst pravilno doumela, toda upoštevajoč sociološki moment, sredino, ki naj bi ji ona z odra spregovorila, se je odločila za dokaj tvegani poskus. Iz bojazni, da gledavci ne bi dojeli miselno-filozofsko sporočilo predstave, so se odločili za črtanje teksta in tako je nastala nekaka moderna ljudska igra, ki vzbuja misli na minulo vojno, poudarjen je torej njen fabularni del, medtem ko so ideje, ki jih prinaša Sartre na oder, skoraj povsem zbledele. Takšen koncept uprizoritve je možen, kajti Sartre je tudi še vedno dovolj močan umetnik in ne le mislec, da so ostali na odru živi ljudje. Toda ta Sartre ni več dovolj zanimiv, predvsem ni več aktualen, je potvorjen Sartre — mislec. Tako uprizoritev spominja na misel enega izmed klasikov marksizma, ki je dejal, da je tudi s sv. pismom mogoče dokazati, da boga ni. Neprepričljiv je tako tudi zagovor, da je tak uprizoritveni koncept opravičljiv vse dotlej, dokler v Velenju problemska smer gledališča ne bo dobila svojega odjemalca. Dobila ga bo, če se bo ta proces čim prej začel in brez kakršnihkoli

kompromisov. Uprizoritev takega teksta pa naravnost ponuja možnost za široke klubske razprave z vsemi gledališkimi kaj izenačena, dovolj dinamična, le odrska izreka je bila mestoma premalo čista, preprosta, realistična. Izredno lep ljubitelji o avtorju, njegovih idejah.

V okviru uprizoritvenega koncepta režiserja Jerihe, ki je poudarjal grozljivost zunanjega dogajanja in postavil kot osnovni problem predstave svet mučiteljev zoper svet mučencev, ki so ga preveč poudarjale pretirano grozljive maske trpinčenih, je bila velenjska predstava skrbno pripravljena, igralsko do in prepričljiv lik je ustvaril igravec Franc Korun kot Canoris.

Toda osnovno vprašanje ostane odprto: Je bil to Sartre?

Namišljeni zdravnik

Prvič smo se srečali na republiški reviji z mladim ansamblom brez igravske tradicije, ansamblom Svobode Videm-Krško. Gledali smo njegovo predstavo sodobne komedije Hansa Weigela »Namišljeni zdravnik« v režiji Viktorja Zemljaka in se skupaj z novomeško publiko sijajno zabavali. Problem, ki ga komedija obravnava, za nas res ni aktualen, toda dve uri zabave brez težkih misli ljudem pač lahko vedno privoščimo. Ob izredno duhovitem tekstu Weigela pa se res lahko zabavaš, a to je končno vse, kar opravičuje izbiro tega teksta za uprizoritev.

»Namišljeni zdravnik« je parodija, ki v lahkotnem komedijskem odrskem žanru smeji pretirano hlastanje po ugotovitvah psihoanalize v zahodnem svetu, kjer psihoanalitiki postaja skoraj nepogrešljiva osebnost v življenju intelektualcev. Čeprav se odrska zgodba odvija v Ameriki, krška uprizoritev ni dočarala mentalitete ameriškega humorja, ostala je bolj avstrijsko dobrodušna. Režiser je znal zelo dobro izkoristiti komične situacije, ki jih ne manjka, komične like, zlasti »Nekega Harryja, ki ni bil zdravnik« in ki ga je igral Marcel Stefančič. S svojo psiho fizično konstitucijo je bil naravnost sijajen v tej vlogi. Sproščen, naraven, duhovito je pripovedoval komične poante v tekstu, a vendar brez pretiravanja. Režiserju lahko edino zamermimo, da je dovolil nekaterim drugim igravcem različen način igre.

Mišnica

Igravska skupina Svobode »Slava Klavara« iz Maribora nam je pokazala predstavo »Mišnica« znane angleške avtorice kriminalke Agathe Christie v režiji Janeza Karlina. Popularno delo, ki v zadnjem času tudi vedno bolj prodira na naše amaterske odre, je pač običajna napeta kriminalka, o kateri ne velja izgubljati besed. Pravzaprav preseneča,

da se je tako dobra igravska skupina lotila prav tega teksta, saj ne ponuja igravcem velikih kreativnih možnosti. Toda mariborska uprizoritev je bila kljub vsem tem pomislekom zanimiva.

Režiserjeva taktirka je dobro vodila predstavo, dogajanje na odru je bilo dinamično, pa zopet zadržano, v skladu z zahtevami kriminalke (saj morivca nismo odkrili vse do konca predstave), igra je bila sodobna, umirjena in notranje izrazna, predvsem pa je treba pohvaliti izredno prizadevanje skupine za normalen pogovorni jezik. Igravski liki so bili nekoliko premočrtni, kar je motilo zlasti v prvem prizoru, v katerem se nič ne dogodi in ki ga je avtorica izkoristila le za to, da bi predstavila predstavnik najrazličnejših angleških slojev, ki se znajdejo po čudnem naključju v skupni situaciji, ko je treba poiskati morivca. Temu širokemu repertoarju likov angleške družbe, nadrobno niansiranih, ta mladi ansambel sicer nadarjenih igravcev ni bil povsem kos. Med igravskimi kreacijami se je poleg Miloša Škergeta v vlogi detektiva narednika Trotterja še posebej odlikovala Milena Muhičeva v vlogi gospe Boyle, ki je ustvarila sijajen lik in za katerega je nekdo hudomušno pripomnil, da je prav škoda, da gospa Boyle umre že v prvem dejanju in da odleje gledavci vedo, da je žal ne bodo več videli, enkratno figuro, angleško hladno, zadržano in zopet napadalno in jedko.

Začnemo živeti

Prvič so se nam predstavili igravci Odra mladih pri Prešernovem gledališču v Krahju. Pokazali so nam predstavo Stehlikove dramatizacije Makarenkove »Pedagoške pesnitve« — »Začnemo živeti« v režiji Lacija Cigoja. Ta simpatična mladinska skupina, v kateri šteje najstarejši triindvajset let in so v njej tako vajenci kot študentje, se je po dvomesečnem dramskem tečaju odločila za uprizoritev tega dela, ker bi rado igralo vseh njih šestnajst, a ta dramatizacija v tem pogledu povsem ustreza. Končno so posegli po tem tujem delu, ki za nas danes ni več tako aktualno, tudi zato, ker je izbira med domačimi dramskimi teksti za mlade igravce pač zelo borna.

Režiserju Laciju Cigoju se je posrečilo ob veliki marljivosti in disciplini mladega ansambla ustvariti še kar dinamično in enovito predstavo, ki jo je odlikovala predvsem kolektivna igra. To pa je težko, kajti kakršnokoli dramatizacijo postaviti uspešno na oder se pravi, doseči predvsem zanimiv tok odrskega dogajanja. Igravci so igrali relativno tuje ljudi in v nekaj vlogah tudi starejše osebe, kar pa je za mlade igravce trd oreh. Toda v vlogah mladih Rusov so odkrili prav tisto, kar je skupno vsem mladim ljudem, in v tem so bili najboljši. Več vsiljene konvencionalne igre pa smo lahko videli pri vlogah starejših. Že kar lep lik je uspel ustvariti, zahvaljujoč tudi tekstu, ki to možnost daje, Peter Dolenc kot Burun v prizoru, ko se vrne v taborišče in ne more razumeti, da ima Makarenko vanj še vedno tolikšno zaupanje, ki ga on ne sme izrabiti. Končno je treba pohvaliti pri tej predstavi še originalno sceno Saše Kumpa, likovno čisto in scensko funkcionalno.

Mladost pred sodiščem

Po prizorišču Makenkovega sodišča mladostnikov smo se povrnili v sodno dvorano pred polnoletno sodišče, ki se je spojilo s publiko v sodni dvorani — avditoriju in ki naj bi razsodilo prestopke trem mladoletnikom. To je bila predstava Hansa Tiemeyerja »Mladost pred sodiščem« v uprizoritvi ansambla društva »Lojze Košak« iz Kostanjevice v režiji Lada Smrekarja. Zgoča aktualna sodobna drama. Bila je to predstava, ki nas je v marsičem navdušila, a v marsičem ni povsem opravičila dolgoletne igravske tradicije te skupine.

Režiser je svoj uprizoritveni kon-

cept dela, v katerem ni zapletov in akcije, zasnoval premalo dinamično. Pogumnejše črtanje razvlečenega teksta v začetnem prizoru, nepotrebne medigre ter hitrejši prihajanje in odhajanje poklicanih v sodno dvorano, bi tej dinamični predstavi lahko precej doprineslo. Predstavo pa je odlikovala zelo izrazita in mestoma prav odlična komorna igra nekaterih igravcev (zlasti Lada Smrekarja v vlogi sodnika, Karle Kuntaričeve v vlogi nadzornice in Pepce Hočvarjeve v vlogi Anje), pa tudi zelo do-gnan pogovorni jezik, ki ga terja uprizoritev takšne konverzijske igre. Žal pa igravske interpretacije niso bile v tem smislu izenačene in so segale vse od prav imenitnih kreacij do najbolj poceni učinkovito zaigranega lika gospodične Hogendurstove, lika, ki je izzvenel v realistični drami kot karikatura in ki ga režiser ne bi smel dopustiti. Mlada trojka Pietr, Ana in Nickert so ustvarili naturne, prepričljive like mladoletnikov.

Atomski vek

Skupina MKUD »Ivana Cankarja« z II. mariborske gimnazije je bila druga mladinska skupina na tej reviji. Postavila je pred nas komorno uprizoritev »Atomski vek« v tekstovnem izboru in režiji Boruta Trekmanna. Ta predstava nam je odkrila povsem novo snovanje gledaliških amaterjev, komorno, intimno uprizarjanje, ki mu, kot kaže, utira pota zlasti mlajša generacija amaterjev, saj je zanj novo, zanimivo, primerno, da izpoveduje, za nas pa so njeni poskusi hvale vredni in izpodbudni. Podobno je bilo prizadevanje ob Cankarjevem večeru lani, ki ga je pripravila mlada skupina z Vrhnike.

Tekst treh avtorjev — vizija Mateja Bora »Šel je popotnik skozi atomski vek«, ciklus pesmi »Protest« Branka Šimna in pesnitve v prozi Wolfganga Borcherta »Tedaj je mogoče samo eno« — izzveta kot silovit protest proti atomskim poskusom, vojni in uničenju. To-liko silovitejši, ker ga slišimo iz ust mladih ljudi. Uprizoritev sama na prvi pogled ni bila nič novega, združitev glasbe (Ottorina Respighija in Ludwiga van Beethovna), slike in besede — zadnja seveda dominira. Gledališka izrazna sredstva so preprosta in skromna, toda prav v tem je osnovni namen — predvsem beseda mora priti do nas. Režiser je gotovo namenoma pustil stati recitatorje skoraj nepremično obrnjene proti publiku, kajti tako je njihovo opozorilo lahko bilo najučinkovitejše.

Razbiti vrč

Na koncu revije smo gledali Kleistov »Razbiti vrč« v uprizoritvi igravske skupine Svobode iz Mežice in v režiji Eda Mauhlerja. Skupina, ki že vrsto let uprizarja predvsem komedije, nas tudi tokrat ni razočarala. Ob njihovi imenitni predstavi se je publika sijajno zabavala.

Režija Eda Mauhlerja je bila disciplinirana, do kraja domišljena, polna drobni režijskih domislic, izkoristila je komične detajle, ki jih v Kleistovem tekstu ne manjka. V tej veseli ljudski igri je režiser dobro zasedel posamezne vloge, igravsko najimenitnejši pa je bil vaški sodnik Adam, ki ga je igral Rudolf Peruš. Posebno priznanje pa gre skupini za to, da pravzaprav sploh nismo čutili, da nam pripovedujejo verzje, kar je za amaterje nedvomno težaven dosežek. V tem pa je pravzaprav največja skrivnost njihove uspele interpretacije »Razbitega vrča«. Izreka, sicer daleč od zborne izreke, je bila rahlo obarvana s koroškim dialektom in je bila v bistvu zelo dobra, čeprav je bila tokrat novomeški publiku morda malce tuja. Predstava je bila slikovita in barvita v igravskih likih, sceni (Jože Polanjo), kostumih, odrskih kompozicijah in grupacijah, iz nje je za uro in pol zavel likovni čar, ki je še najbolj spominjal na kmečkega in šaljivega slikarja Breughela.

SONJA GASPERŠIČ

PO STOPINJAH DE HOTENJA SO SE STVAR PRIHODNOSTI

Kaj bi si delali utvare: v večini občin matične knjižnice šele ustanovljajo, kakšna pa naj bo ta matična služba in svoji načelni in konkretni podobi, kakšne naj bodo organizacijske oblike te dejavnosti, da bi zagotavljale maksimalen učinek — vse to je še precej drugotnega pomena. Izkušenj skorajda ni, kolikor pa so, vse po vrsti prišlo, da ta prvi del naloge ne bo nič težji od drugega, če ne še celo težji. Od ilustrandum »kranjski primer«: Osrednja knjižnica komunne Kranj zdaj uvaja že drugo obliko matične službe. Prvotna zamisel, namreč, da bi vsak izmed treh oddelkov, to je pravi oddelk za študijsko, ljudsko in mladinsko knjižničarstvo, organiziral samostojno matično službo za sorodno usmerjene knjižnice v občini, je že po nekaj mesecih razkrila v sebi precejšnje pomanjkljivosti.

»Predvsem se je izkazalo,« pripoveduje dosedanji upravnik Osrednje knjižnice komunne Kranj Slavko Bohaneč, »da posamezni oddelki nimajo dovolj strokovnega kadra, s katerim bi lahko zagotovili uresničevanje načel novega zakona o knjižničarstvu. Odločili smo se morali za drugačno rešitev. Iz oddelka za študijsko knjižničarstvo je izdvojila samostojna tričlanska knjižnično inštruktorska skupina in prevzela matično službo. Njena naloga pa je v tem prvem obdobju urejanja knjižničnega omrežja v občini in uveljavljanja določil zakona o knjižnicah dvojina: organizacijska ureditev strokovnih knjižnic v gospodarskih organizacijah in ustanovah ter vaških knjižnic splošnega tipa, ob tem pa hkrati priprava centralnega kataloga in s tem neposredno povezovanje knjižnic v enoten sistem.«

Dve številki tega smo v našem listu govorili o strokovnem knjižničarstvu v Kranju. Razkrili smo podobo, kot so jo prikazale analize. Tokrat korak dlje: kako iz sedanje razvitosti — bolj razdrobljenosti — knjižničnega omrežja preiti na višjo stopnjo. In o problemih, ki se porajajo na tej poti. Seveda ne o vseh, le o najpomembnejših, o tistih splošnih, s katerimi se bodo slej ko prej morale spoprijeti tudi druge matične knjižnice.

A prav matični službi bo potrebno v prihodnje posvetiti še posebno pozornost. Trditev moremo osveteliti z nekaterimi ugotovitvami in podatki iz kranjske občine: od 116 knjižnic s skupnim knjižnim fondom približno 165.000 publikacij je dobrih sedem mesecev po izidu zakona urejenih po sodobnih bibliotekarskih načelih le 10 knjižnic, medtem ko drugih šest inštruktorska skupina šele ureja ali pa se šele pogaja za njihovo ureditev. Tudi če zamočimo nekatere druge ugotovitve — dober del knjižnega fonda sploh ni inventariziran, kaj šele katalogiziran v vseh treh principih — lahko ugotovimo, da se je znašla inštruktorska skupina pred precejšnjim problemom, namreč, kako v doglednem času z vsi strokovnostjo opraviti to ogromno delo.

»Se veliko več težav kot količina dela pa nam povzroča odnos ustanoviteljev do svojih knjižnic in svojih knjižnih fondov,« pravi vodja inštruktorske skupine Osrednje knjižnice komunne Kranj Ivan Fugina. »Urejevanje teh knjižnic smo si namreč zamislili tako, da bi inštruktorska skupina pri tem delu samo pomagala, svetovala, priučevala knjižničarski kader po sodobnih principih urejanja, ne pa da mi knjižnico v celoti uredimo, kot se to sedaj največkrat primeri. To seveda samo zavlačuje celotno akcijo. Zelo pogosto

— še posebno v gospodarskih organizacijah — pa se sploh branijo urediti knjižnico, češ da za to nimajo sredstev niti človeka, ki bi ga lahko pogrešali v proizvodnji, da knjižnice sploh ne potrebujejo.«

In lahko bi naštevati primere, ko se gospodarske organizacije in ustanove branijo uvrstiti svoje knjižne fonde v centralni katalog in jih s tem odpreti tudi navzven, ko bi sicer hotele imeti urejene knjižnice, se jim pa zdi žal nekaj tisočakov za njihovo ureditev... Vse to pa priča, da še niso dovolj samo v uradnem listu objavljena načela novega zakona o knjižnicah, temveč da bo potrebno ta načela izbojevati predvsem v miselnosti neposrednih proizvajalcev-upravljalcev, v delovnih kolektivih, v samoupravnih organih. Ne zaradi tega, da bi imeli sodobno urejene in bogato opremljene knjižnice zaradi knjižnic, pač pa zaradi tega, ker le-te predstavljajo v ekonomskem in širšem družbenem pomenu na sedanji razvojni stopnji že pravo nujo. Brez takšnih knjižnic si namreč ne moremo zamisljati na znanstveni osnovi organiziranega proizvodnega procesa, znanstveno raziskovalne dejavnosti, osvajanja novih proizvodnih postopkov, poglobljenega in načrtno idejno vzgojnega dela...

Tako se nehoti vzbujati misel, da je tak odnos do knjižnic in knjižnih fondov pravzaprav neizbežna posledica improvizacije v gospodarskem posameznih delovnih kolektivov in organizacij, v idejno-vzgojnem delu družbeno političnih organizacij, v posameznih kulturno-prosvetnih ustanovah. Kajti nasproten odnos moremo ugotovljati v vseh tistih kolektivih, ki se hočejo ekonomsko čim bolj ugodno, ki iščejo racionalnejše proizvodne postopke, ki razširjajo svojo proizvodnjo, skratka pri tistih, ki so svoji dejavnosti dali širši družbeni pomen. Tako je v sodobno urejeni knjižnici Iskre pet stalno zaposlenih knjižničarjev, knjižnica nima

NASA PESEM

»Maribor 62«

Močno me je začudilo, ko sem zagledal pravkar natisnjene plakate za festival jugoslovanskih pevskih zborov v Mariboru (16. in 17. junija). Kajti zamisljalo ga je »priateljsko srečanje«. Geslo: »Naša pesem«. Rekli boste — nič posebnega, samo ob sebi razumljivo... a izkazalo se je, da ima stvar svojo predzgodovino.

Prirediteljem je bila namreč v mislih Naša pesem 1962, se pravi festival, ki naj bi leto za letom kazal smer, obseg in vzpon (ali padec) jugoslovanskih amaterskih zborov. Toda prišlo je tako, da se je morala letnica preseliti prav na dno plakata, k imenu mesta, kjer bo prireditve. Torej: Naša pesem... Maribor 1962. In: Priateljsko srečanje pevskih zborov. Potemtakem enkratni festival — se pravi enkratno srečanje. Precej nerazumljivo po lanskem organizacijsko popolnoma uspehi in med občinom izredno lepo sprejeti reviji slovenskih zborov. Vsaj zaradi dveh vzrokov: ker gre za ljudi, ki so nedvomno sposobni prireditelji in ker ideja očitno ni muha enodnevnica ali nekje mimogrede. — Dodatna misel: amatersko glasbeno (še celo pevsko) življenje je v Mariboru zelo živo. Zakaj tedaj omejevati tako samoživno iniciativo na ljubo zamislili, ki jih (sicer žal) že ni več ali pa jih ploh še ni?

Seveda za »priateljsko srečanje« nastopajočim nihče ni mogel predpisovati programa ali vsaj repertoarnih smernic. Bili so popolnoma svobodni — sponzor obeh mariborskih koncertov je tako pravi omnibus vseh mogočih nazorov, teženj in okusov. Nikakor ne podpoprtečen, vendar mnogo prepisan, da bi nam lahko povedal kaj več.

Na sestanku, ki ga je Zveza Svobod in prosvetnih društev sklicala jeseni 1961 na Pohorju, so namreč določili samo dvojce: nastopajoči ansambel ne sme imeti manj kot 40 in ne več kot 120 pevecv, vsak nastop pa sme trajati največ dvajset minut. Strokovna komisija je nato določila število zborov iz vsake republike (republiške komisije pa so pozneje izbrale najboljše — pri nas med udeleženci lanske revije v Mariboru). Srbijo zastopata dva (KUD »Branko Cvetković« in RKUD »Kosta Abrašević« iz Beograda), Hrvatsko dva (RKUD »Kolo« iz Sibenika in študentsko KUD »Joža Vlahović« iz Zagreba), Makedonijo SKUD »Stiv Naumov« iz Bitole, Bosno sarajevski RKUD »Proleter«, Črno goro KUD »Stanko Dragović« iz Titograda, Slovence pa

Partizanski invalidski pevski zbor (Ljubljana), DPD »Slava Klavara« (Maribor) in »France Prešeren« iz Kranja.

Vsekakor reprezentativen izbor, ki mu do polnega bleska manjka samo še KUD »Branko Krstanović« (zadržala ga je reorganizacija in izmenjava članstva, ki jo prav zdaj izvajajo). Dokaz več, da so zbori z veseljem sprejeli novico o »srečanju« in bi bila potemtakem pogostejša — stalna — oblika takih — ali podobnih — tekmovalij (zapišimo to besedo, čeprav je v odnosih med našimi zbori vse prevečkrat tabu) še kako potrebna in zaželena.

Uradno bo mariborska prireditev obsegala dva večerna koncerta na arhitektonsko ubranem in akustično preizkušenem dvorišču starega rotovža (ali, če bo vreme nagajalo, v Unionski dvorani): pet zborov bo nastopilo prvi večer, pet drugi. Uvodni nastop je pripadel domačemu mešanemu zboru »Slavko Osterc«, nedeljski koncert pa bo zaključila kantata Borisa Papandopula »Legende o drugu Titu« (KUD »Joža Vlahović«). Oba večera bo spremljala nastope posebna žirija, vsem sodelujočim — zborom in dirigentom — pa so prireditelji pripravili spominske diplome.

Tako bo končalo »srečanje« za mariborsko občinstvo. Prisotni glasbeniki, dirigenti, vodstva nastopajočih zborov in predstavniki amaterskega glasbenega dela pa se bodo v ponedeljek (18. junija) srečali še enkrat — na Pohorju. Pred leti je podobno posvetovanje v Nišu marsikoga razočaralo, saj je kar precej zvočeno v bolj ali manj priostren razgovor dirigentov in skladateljev o avtorskih honorarjih. Naš namen — pravijo v Mariboru — pa je drugačen. Na posvetovanju naj predvsem žirija analizira in oceni kvalitete nastopajočih zborov, potem bo referat Kulturno-prosvetnog veća Jugoslavije posvetil v probleme našega pevskega amaterizma... oboje pa bo gotovo prineslo dovolj gradiva za temeljito debato vseh prisotnih: kje so, kam hočejo in kako naši amaterski zbori.

Ni kaj reči: vse je premišljeno in zastavljeno z jasnimi cilji. Zato, pa tudi zavoljo resničnih potreb, ki so rodile (in naj obdržijo) zamisel o festivalu, sem zaželel prirediteljem kar največ uspeha.

B. L.

Novomeščani so bili pretekli teden redni obiskovalci Prosvetnega doma, kjer so bile predstave V. dramske amaterske revije

samo bogatega knjižnega fonda, temveč tudi že bogato in sodobno urejeno dokumentacijo... In nekaj podobnega tudi v Tovarni gumijevih izdelkov Sava... V osemlетки Lucijan Seljak... »Pa čeprav smo dosegli nekatere uspehe v matični službi,« je pripomnil Slavko Bohinec, »si moramo vendarle priznati, da nam je spodletelo. Namreč, rezultati niso takšni, kot bi morali biti. Glavni vzrok je pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra. Ves knjižničarski kader, z izjemo Osrednje knjižnice — kjer pa ga je veliko premalo, da bi lahko zadovoljivo opravil svoje naloge — ter ene ali dveh knjižnic v gospodarskih organizacijah, ta kader za delo v knjižnicah ni strokovno usposobljen. Perspektiv pa, da bi se razmere bistveno izboljšale, tako rekoč ni.«

Vse o kadrovski zasedbi pove pravzaprav podatek, da so v vseh 116 knjižničnih ustanovah kranjske občine zaposleni samo štirje strokovno usposobljeni bibliotekarji in šest knjižničarjev. Ob taki sestavi si je skorajda nemogoče zamisljati, kako sodobno urediti knjižnično omrežje, kako v večini strokovnih knjižnic uvesti tudi dokumentacijo. In vendar si inštruktorska skupina prizadeva, da bi s pomočjo krajših seminarjev, posameznih predavanj, s publiciranimi navodili za urejanje knjižnic, z neposrednimi stiki v knjižnicah ali pa preko prispevkov v svojem glasilu vsaj deloma dvignila strokovno usposobljenost knjižničnih delavcev. Bržčas bodo ta prizadevanja — seveda, če bodo to dejavnost še bolj poglobili in razširili — tudi prinesla nekaj sadov.

BOJAN SAMARIN

ocene informacije

Kriminalka še drugače

»Kam s truplom«

V italijanskem filmu kljub vsej grozljivosti ne »Kam s truplom« se je zgrozi ter v sproščeni igri zbralo nekaj znanih filmskih treh zakonskih dvojic, ki so ljudi: Bernard Blier kot naenkrat osumljene straš-polijski inšpektor, Silvana Manganu in Vittorio Gassman kot mlada, v srečo zaspana zakonska dvojica, Alberto Sordi kot spreten igralec ob ruleti in nekateri drugi. Okolje filma: navidezne sreče, razkošja in razočaranj polni Monte Carlo. Tematika: skrivnostni umor bogate in skope stare gospe. In končno namen filma: smešiti določene človeške in družbene slabosti in gledavca ob tem zabavati.

Teža dela ni v njegovi tematiki, ki je po svoje sicer duhovito zasnovana, temveč v določenih situacijah, ki so polne komično tragedičnih zapletov in razpletov, v skrivnostno temačnem vzdušju, ki pa človeka

zgrozi ter v sproščeni igri treh zakonskih dvojic, ki so naenkrat osumljene strašnega zločina. Film smeši turistomanijo v Monte Carlu, kjer človek lahko ob ruleti in v srečnih okoliščinah čez noč postane milijonar, lahko zasluži kar nekaj milijonov, v zvezi najrazličnejše vrste kriminala, od majhne kraje do premoženja umorov. Zbir komičnih in hkrati grozljivih situacij, v katerih junaki spretno ali nespretno letijo, je dalo režiserju šibke možnosti, da je ustvaril dejanje čim bolj živahno, razgibano in napeto. Igravci so se v tem razmahu niti do vseh danih možnosti ter prispevali, da se gledavec povsem dobro počuti in celo nasmeje.

I. B.

Maribor: slovenska premiera

Ze več let nazaj lahko v glasbeno komaj kje zaostrepertoarju mariborske ja za znamenitim »André-Opere (in ne samo v nje- jem Chénierjem, orskonom) zasledujemo načrtno je prav tako učinkovito in iskanje manj znanih del po libretu sodi nad običaj-sicer slavnih in priljubljenih del, požulva zanimanje no razan. Premiera je bila njih skladateljev. Po eni obenem prva izvedba na-plati se umetniško vodstvo Slovenskem sploh (26. ma-tako izmika pretirano šab- ja) ter proslava 30-letnice-lonskemu izboru romantič- umetniškega delovanja re-njuba kdaj pa kdaj najti žiserja Emila Freliha. Prav-obiskovavcev in širi njih ta gost je močno pomagal-obzorje, po drugi pa lahko k uspehu predstave: prizo-s takimi operami zadosti ri so tekli brez zastojev in potrebam in omejitvam do- z eleganco, ki je pričala za-volj skromnega ansambla, res izkušeno roko (ob tem-tehnično zadostalega odra velja vsaj omeniti sicer-ter orkestra in zbora, ki skromno, a funkcionalno-terjata podmladek. Ta ne- dobro premišljeno sceno-dvomno pravilna pot ob- Toša Primožiča ter lepe-ljubla kdaj pa kdaj najti kostume Vlaste Hegeduš-čeve). Predstavo je vodil z-tudi ospešitve tistega znano suverenostjo in in-tenzitetu dirigent Jakov-Cipci ter omogočil protago-nistom popoln razmah. Med njimi sta se odlikova-la sopranistka Ada Sardo-va, ki je s princeso Fedoro-Romazov gotovo ustvarila-igralsko enega svojih naj-boljših likov, ter baritonist-je imela mariborska Opera Karlo Kamuščič (francoski-izredno srečno roko: delo ataše De Sirierx). L. B.

Umberto Giordano: »Fedora«

Fotografija, moderna umetnost in stara Ljubljana

V dvorani Nebotičnika v Kidričevi ulici 5. je te dni mednarodna razstava študentov fotografov. Razstav-ljenih 41 črno belih in barvnih fotografij nam ka-že del našega sveta takega, kakor ga vidi študent za fotografiranjem aparatom. Go-tovo je nekoliko drugačen, o sodobni umetnosti, ki so kakor ga gledamo običajno. Najzanimivejši predmet je človek. Zanimanje za člo-veka pa pomeni pri mladih fotografih obenem tudi za-nimanje za nasprotni spol. Tako ima razstava, ki je prirejena v počastitev dne-va mladosti razumljiv po-udarek tudi na želeh in sanjah mladih ljudi: Pos-netki ženskih nog in kril, ki jih privzdiguje veter — ti spadajo zraven prav ta-ko kot posnetki iz življenja jazz muzikantov. Poleg teh si iščejo študentje fotoma-terji svoje modele med sta-rimi od dela zaznamovani-mi ženami, ribiči, otroci, delavci: med neposrednimi, se včasih kdo sprašuje, kdo in neizumetničenimi pred-stavniki človeškega rodu. hiše tam okoli Cevljarske-Zastopniki višjih plasti, v ga mostu. Sicer smo pa poškrbljenih srajčah in z njegovega dela veseli, tudi mercedesi so izključeni in če bi bilo včasih nekoliko tega kroga: niso zanimivi manj romantično v svojem za sodobnega fotografa-končnem učinku. Besedo amaterja, pa naj bo ta do-ma v Avstriji, Italiji, Fin-ski, Dansk ali Singapurju, trilizaciji imenad secesijskih hiš, ki v bistvu pome-razstave. Barvni posnet-ki so slabši od črno belih, ginalni omet in okrasje in napisi pod fotografijami pa polni napak.

V kranjskem Mestnem muzeju razstavlja — to pot že drugič Maksim Sedej mlajši iz Ljubljane. Dina-mični in zavzeti umetnik išče svoj izraz v tehničnih novostih — mogoče ne bi bilo prav, če bi preko nje-kakor ga vidi študent za fotografiranjem aparatom. Go-tovo je nekoliko drugačen, o sodobni umetnosti, ki so kakor ga gledamo običajno. Najzanimivejši predmet je človek. Zanimanje za člo-veka pa pomeni pri mladih fotografih obenem tudi za-nimanje za nasprotni spol. Tako ima razstava, ki je prirejena v počastitev dne-va mladosti razumljiv po-udarek tudi na želeh in sanjah mladih ljudi: Pos-netki ženskih nog in kril, ki jih privzdiguje veter — ti spadajo zraven prav ta-ko kot posnetki iz življenja jazz muzikantov. Poleg teh si iščejo študentje fotoma-terji svoje modele med sta-rimi od dela zaznamovani-mi ženami, ribiči, otroci, delavci: med neposrednimi, se včasih kdo sprašuje, kdo in neizumetničenimi pred-stavniki človeškega rodu. hiše tam okoli Cevljarske-Zastopniki višjih plasti, v ga mostu. Sicer smo pa poškrbljenih srajčah in z njegovega dela veseli, tudi mercedesi so izključeni in če bi bilo včasih nekoliko tega kroga: niso zanimivi manj romantično v svojem za sodobnega fotografa-končnem učinku. Besedo amaterja, pa naj bo ta do-ma v Avstriji, Italiji, Fin-ski, Dansk ali Singapurju, trilizaciji imenad secesijskih hiš, ki v bistvu pome-razstave. Barvni posnet-ki so slabši od črno belih, ginalni omet in okrasje in napisi pod fotografijami pa polni napak.

F. Z.

V četrtak je potovalo na laimbretah skozi Ljubljano okoli 300 tujih motociklistov. V našem glavnem mestu so se za kratek čas ustavili na Trgu revolucije, kjer se je Ljubljancem nudil zanimiv prizor. Lahka in majhna vozila niso bila ovira, da se ne bi mogli z njimi potati na dolgo pot od Rima preko Jugoslavije do Ankare. Na poti so jih spremljali tudi avtomobili znamke Alfa Romeo

TOVARNA ČEVLJEV MARIBOR JE NAŠLA IZHOD IZ TEŽAV

Zavoljo specializacije več na tuja tržišča

Ena osnovnih slabosti jugoslovanske čevljarke industrije se kaže v tem, da proizvajalci navzlic najrazličnejšim poskusom poslovnega sodelovanja še niso specializirali proizvodnje, s čimer bi svoje izdelke pocenili in tudi lažje zadovoljili želje potrošnika. Zaradi tega so pri proizvajalcih nastale ogromne zaloge čevljev, ki se navzlic občasnim razprodajam po znižanih cenah še vedno povečujejo. Ob takih razmerah se najbolje uspevajo tisti proizvajalci, ki so se vsaj malo specializirali na proizvodnjo modne ženske in moške obutve.

Mariborska tovarna čevljev je eden tistih proizvajalcev, ki so že pred leti ubrali tako pot. Vendar pa so v zadnjem času ob neobičajno polnih skladiščih (na zaloge je precej vplivalo tudi muhasto vreme, ki je povsem pokvarilo pomladansko sezono) ugotovili, da specializacija na modno žensko in deloma moško obutve ni dovolj. Proizvodni asortiman se namreč zavoljo tega razširja, kar povzroča še večje težave pri oskrbovanju z osnovnimi in pomožnimi materiali. Zato so se že odločili, da bodo pri jesenski kolekciji modelov izpustili moško obutve. Drugače rečeno: sedanjo zmogljivost tovarne (okoli četrtilijona parov čevljev na leto) bodo zaposlili samo s proizvodnjo modne ženske obutve.

Po tej odločitvi pa so seveda morali odgovoriti na vprašanje, kakšno obutve lahko proizvajajo, ko pa vedno znova nastopajo neverjetne težave pri preskrbovanju z materialom. Odgovor je bil kratek: če smo za specializacijo, se nujno moramo prilagoditi tržišču. Le-to pa zahteva lahko in modno obutve. Za take čevlje pa ni potreben vselej najboljši telečji boks, včasih lahko pride v poštev tudi primerno obdelana svinjina itd. Taka obutve se je že uveljavila v tujini, z njo pa bi lahko poskusili tudi pri nas.

Prav zato, ker so v Tovarni čevljev v Mariboru dovolj zgodaj spoznali osnovno dolžnost — prilagoditev tržišču — so že zdaj dosegli nekatere prav lepe uspehe. Za ZDA so že začeli dobavljati prve pošiljke lahkih ženskih čevljev iz svinjskih anilinov, ki jih bodo po sedanji pogodbi dobavili kar 40.000. Ameriški kupec je s temi čevlji zadovoljen, ker v vsem ustrezajo njegovim zahtevam. In še več: razmišlja o tem, da bi bistveno povečal naročila, morda celo tolikanj, da bi mariborska to-

Prav ti dve ekonomski enoti dosegata lepe individualne učinke in ustvarjata precejšen prihodek na materialu.

Žene redno sodelujejo tudi v centralnih organih upravljanja, razen tega pa se sestajajo še na rednih sestankih, kjer razpravljajo o vseh težavah, ki jih imajo kot matere in gospodinjice. Predvsem ugotavljajo, da zaradi njihove redne zaposlitve zaostaja gospodinjstvo delo in skrb za družino. To še tem bolj, ker v brežiški občini nimajo potrebnih servisov in obrata družbene prehrane, temveč za sedaj le pralnice in otroški vrtec. Zaradi oddaljenosti pa se tudi pralnice in otroške vrtnice ne poslužujejo dovolj.

• CELJE:

Gojimo pozitivno kritiko

Prejšnji teden je bil na občinskem sindikalnem svetu v Celju razgovor predsednikov sindikalnih podružnic, kjer so razpravljali o najvažnejših nalogah sindikata v sedanjem času, da dosledno utrdimo gospodarski sistem in stimulativno nagrajevanje.

Razprava je pokazala, da so (razen nekaj primerov, kot Avtoobnova Celje, Seme Celje in Toper), povsod temeljito obravnavali gospodarske in sindikalne podružnice so pritegnile k razpravi širši krog ljudi, tako da se lahko ugotovi aktivnejše delo na tem področju. Predsedniki so nakazali zmanjšanje proizvodnje v zadnjih mesecih, kar vsekakor vpliva na višino osebnih dohodkov. Vzrok padca je predvsem zelo razpaseno kritiziranje, ki se je zadnje čase pojavilo v naših kolektivih. Razna neresnična in včasih zlonamerna obrekovanja skoro povsod povzročajo širše razprave, katerih posledica je manjša proizvodnja in manjši osebni dohodek.

Predsedniki sindikalnih podružnic so sklenili, da se bodo zelo energično zavzeli za objektivno kritiko na pravem mestu in ob pravem času, hkrati pa se zavzemali proti takim, ki z neutemeljenim kritiziranjem povzročajo nezadovoljstvo pri delavcih.

• IZOLA:

Smotno zaposlovanje v občinski upravi

Občinski ljudski odbor v Izoli se je po svoji skrbi za kar najbolj racionalno kadrovsko politiko uvrstil med redke občinske uprave, ki zaposlujejo zares minimalno število ljudi. Niso redki primeri, da vodi posamezne referate ena sama oseba (kmetijstvo, gradbeništvo itd.). Da so dosegli tako zadovoljivo stanje, gre v prvi vrsti zasluga skrbi za strokovno izobraževanje uslužbencev in za strog kriterij sprejemanja novih moči, ki morajo imeti najmanj srednješolsko izobrazbo. V zadnjem času pa na ObLO Izola posvečajo vso skrb temu, da bi si kar največ ljudi pridobilo višjo izobrazbo. Lani so na primer absolvirali na višji upravni šoli trije uslužbenci, letos obiskujeta ta zavod dva, za jesenski rok pa se je za izredno šolanje prijavilo več novih kandidatov. Število upravnega osebja na ObLO Izola so pred časom skrbeli tudi na račun združevanja posameznih upravnih služb — predvsem raznih inšpektoratov — obalnih občin. Koncept takšne kadrovske politike je v skladu s prizadevanji o koncentraciji dela in poslovanja občinskih uprav ter z načeli vsklajevanja uprave in družbenih služb z našim novim gospodarskim sistemom. B. B.

• LITIJA:

Neizpolnjena predvidevanja

Po podatkih o doseženih gospodarskih uspehih v prvem tromesečju je videti, da industrija na območju litijske občine ni izpolnila planskih predvidevanj. Družbeni načrt je predvideval povprečno povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 8,5 odstotka. Po statističnih podatkih pa kaže, da so gospodarske organizacije dosegle le 10 odstotkov predvidenega fizičnega obsega proizvodnje in da so torej za 7 odstotkov pod planom.

Realizacija pa se je v primerjavi z lanskim letom povečala za 6,3 odstotka, materialni izdatki za 5 odstotkov, medtem ko so izplačali v prvih treh mesecih za 16,05 odstotka več osebnih dohodkov kot lani.

• TRBOVLJE:

Obrat za zaposlovanje žensk

V trboveljski komunij je že dalj časa pereče vprašanje zaposlovanja žensk. V večini gospodarskih organizacij so predvidena delovna mesta za ženske že zasedena. Zavod za zaposlovanje in občinski ljudski odbor že precej časa razpravljata o tem, kako bi uredili ta problem. Zato je Zavod za zaposlovanje predložil občinskemu ljudskemu odboru osnutek načrta za novi obrat, kjer bi lahko zaposlili žene in dekleta. V tem obratu naj bi izdelovali izdelke za gospodinjstvo: razne gospodinjstvene predmete iz plastičnih mas in barvnih kovin ter druge lesene predmete. Zavod je za to za-

gotovil že ustrezna finančna sredstva, nekaj pa bo prispeval tudi občinski ljudski odbor. Vprašanje so le še potrebni prostori. Pričakujejo, da bo obrat začel z delom v drugi polovici leta, prihodnje leto pa bo tu našlo zaposlitev že okoli petdeset žensk. -av-

• KOČEVJE:

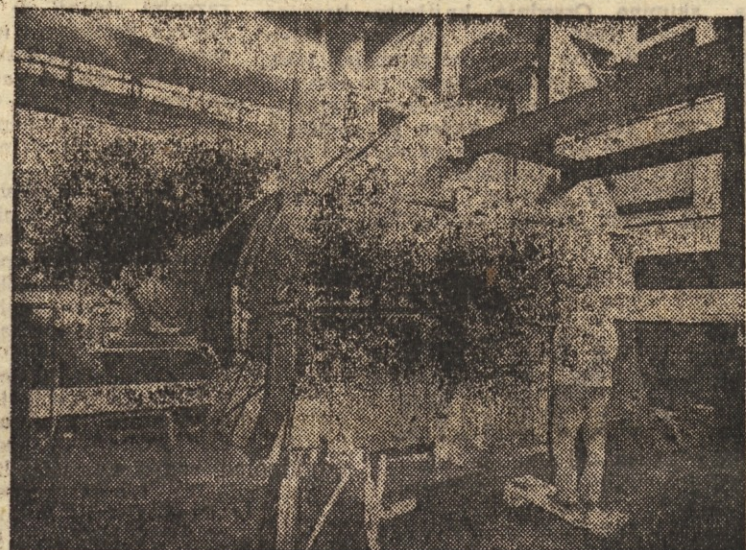
Povečanje proizvodnosti dela

Občni zbor sindikalne podružnice delovnega kolektiva rudnika rjavega premoga v Kočevju je pokazal, da so bili ukrepi za povečanje proizvodnosti dela in izkoriščanje notranjih rezerv lani in letos zadovoljivi in da so v mnogem prispevali k boljšim proizvodnim uspehom. Tako so čisto jamsko storitev v preteklem letu povečali od 2,1 na 2,4 tone in rudniško storitev od 1,1 na 1,5 tone na zaposlenega. Zavzeli so se, da mora upravni aparat storiti vse potrebno, da bo delovni kolektiv tudi v prihodnje dosegal take uspehe.

• RIBNICA:

14.000 delovnih dni zaradi nesreč

Nedavna skupščina podružnice Zavoda za socialno zavarovanje v Ribnici je pokazala, da kljub vsem ukrepom predstavljajo nesreče pri delu in obolenja precejšnje gospodarsko škodo. Lani se je ponesrečilo pri delu na območju te podružnice 210 oseb, zaradi česar je bilo izgubljenih več kot 14.000 delovnih dni. Vse kaže, da bo potreba še bolj skrbeti za varnost pri delu. D. V.

Po triletnih prizadevanjih kolektiva trboveljske Cementarne, da bi čim bolj uredili delovni potoke in tako povečali proizvodnjo in proizvodnost dela, so večer predali obratovanju še novo rotirno peč. Medtem ko so s starimi stroji dnevno proizvedli 180 ton cementa, pričakujejo, da bodo z novimi stroji povečali proizvodnjo na 500 ton dnevno. Cementne mline z vsemi sestavnimi deli je izdelal Litostroj, večino montažnih del pa so opravili domači strokornjaki iz Hidromontaže, gradbena dela pa podjetje Ingrad.

• SLOV. KONJICE:

To so želje - kaj pa možnosti?

Nad 300 učencev vseh osnovnih šol na območju konjske občine je pred nedavnim odgovorjalo na anketa vprašanja o izbiri svojega poklica. Med njimi je bilo 173 deklet, ostalo pa fantje. Njihova starost je po večini 15 let, nekaj jih je tudi s 16 leti, redki pa so taki, ki bodo letos končali 14 leto in že tudi zaključili redno šolsko obveznost.

Bolj zanimivi kot splošni podatki so njihove želje, kam se bodo usmerili. Pri večini odgovorov je pripisano, da so se od-

ločili sami, vendar je dosti tudi takih, ki so jim pri izbiri poklica pomagali starši, prosvetni delavci ali pa so iskali nasvet pri zavodu za zaposlovanje delavcev ter deloma še pri psihologu.

Nekaj manj kot polovica vseh si želi poiskati učno mesto, bodisi v industriji, obrti, trgovini ali gostinstvu ter tako priti do svojega izbranega poklica. Pri fantih posebno prihaja v ospredje želja po izučitvi za ključavnikarja, mehanika, mizarja in električarja, razmeroma zelo malo pa za šoferje, kovače ter rudarje, čeprav je znano, da so ti poklici dokaj dobro plačani ter jih deloma tudi primanjkuje. V konjski občini na primer v lanskem letu podjetja niso izpopolnila vseh praznih učnih mest za kovaške vajence, ker je bilo premalo zanimanja. Značilno je dalje še to, da se niti eden izmed fantov ni odločil za gradbeništvo. Prav zaradi tega so morali lani sprejeti pri gradbenem podjetju v uk vajenca z dokaj nizko šolsko izobrazbo, ker drugih pač ni bilo. Dekleta se v izredno velikem številu javljajo za »tradicionalne« ženske poklice, kot so frizerka, trgovka, šivilja in za gostinstvo. Njihove želje bo še toliko težje izpolniti, ker bo za vse te poklice v letošnjem letu na razpolago v občini le 7 učnih mest, vseh odgovorov samo za te panoge pa je več kot 60.

Za srednje in strokovne šole je znatno večje zanimanje pri dekletih kot pri fantih, saj si kar 71 deklet želi nadalje študirati. Na prvem mestu je administrativna šola, takoj za njo pa srednja ekonomska, dalje razne medicinske in podobno. Fantje kažejo še največ želja za srednjo tehnično, manj pa za ostale. Le dobrih 14 % vseh anketiranih pa odgovarja, da želijo ostati doma na posestvu, pa še ti so večinoma iz pohorskih krajev. V. L.

• VELENJE:

Trikrat več seminaristov

Izobraževalna sezona 1961/62 se bliža koncu. V delavski univerzi že zbirajo podatke o letošnjem izobraževalnem delu v komunij. V primeri z lanskim letom so število seminarjev podvojili, saj jih je bilo 33 nasproti lanskim 17. Povprečno se je vsakega seminarja udeležilo 44 obiskovalcev ali 1.500 proizvajalcev in upraviteljev, kar je trikrat več kot lani.

Razen intenzivnih oblik izobraževanja pa je delavska univerza organizirala tudi petdeset predavanj na vasi in v mestu s poljudno znanstveno in politično vsebino. Ta predavanja je obiskalo okoli 2000 ljudi. V. V.

• KOPRSKO:

Mladina sprašuje: Kam?

Kljub prizadevanju delu koprške poklicne svetovalnice in občinskih posredovalnic za delo v treh obalnih občinah, v občini Hrpolje in Sežana, da bi vključili ob zaključku šolskega leta kar največ mladine v uk, ugotavljajo, da so gospodarske organizacije, predvsem v gostinstvu, zopet hudo zanemarile skrb za naraščajočo omejenih petih komunah bo letos končalo osemletko kar 1600 učencev, doslej pa so gospodarske organizacije prijavile skupno vsega 266 učnih mest za moško mladino in borih 35 učnih mest za dekleta. Resda se bo dobršen del mladine odločil za nadaljnji študij na šolah druge stopnje (srednja pomorska šola, učiteljske, ekonomske srednje šole, v centru za kovinarsko stroko itd.), vendar zagotavljajo vse šole druge stopnje na omejenem območju manj kot 600 sprejemov. Pomeni, da bo okrog 700 kandidatov z opravljenimi obvezno osnovno šolo ostalo doma brez slehrne možnosti za vključitev v uk ali za nadaljnje šolanje.

Upravičeno je torej vprašanje, zakaj gospodarske organizacije kljub pomanjkanju mladega kadra niso upoštevale tudi te okolnosti. Težko si je na primer tolmačiti ravnanje največjega gostinskega podjetja hotel Palace v Portorožu, kjer so letos kljub stalnim težavam s kadrom prijavili vsega dve učni mesti (lani eno!). Medtem pa na drugi strani prav gostinska podjetja obalnih občin vlagajo velika sredstva v razne objekte in naprave, ki naj bi zagotovile kontinuirano, torej celoletno sezono. V isti sapi pa ugotavljajo, da zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, zaradi problema najemanja sezonske delovne sile, ne morejo na zeleno vejo.

Vsekakor je iskati doberšen del krivde v slabo organizirani kadrovski službi večine gospodarskih organizacij. Lahko trdimo, da sta izjema le Piranska ladjedelnica in koprski Tomos, kjer je kadrovska služba pritegnila k sodelovanju tudi ekonomske enote, ki bodisi v lastnih izobraževalnih centrih, bodisi z nakazovanjem potreb po mladem kadru, načrtno vključujejo v uk tudi vajence.

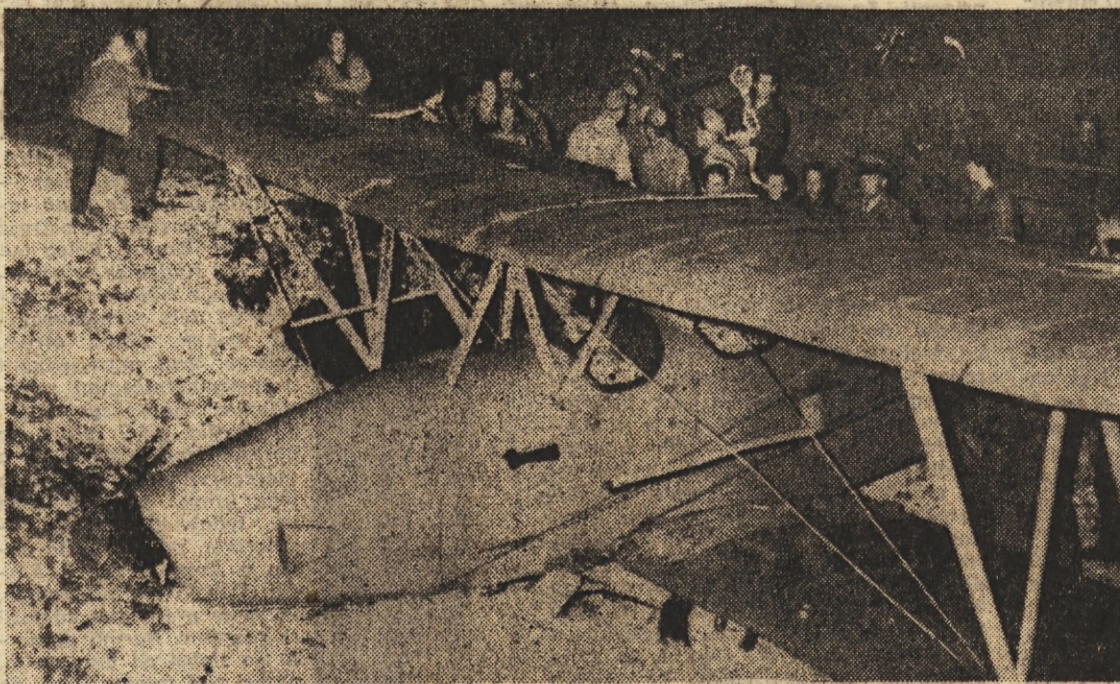
Zaradi omejenih težav, oziroma nerazumevanja in slabega kadrovanja gospodarskih organizacij, letos nikakor ne uspeva v nekaterih komunah že vpeljana proizvodna praksa za učence osmih razredov osemletk, ki odhajajo za kak teden na prakso v podjetja, ki ustrezajo poklicnim težnjam mladine. Vsekakor škoda, kajti lani se je izkazalo, da se je kar 72 % praktikantov odločilo za poklice, ki so jih preizkusili v svoji proizvodni praksi. -sky

• KAMNIK:

Novi sveti zdravstvenih ustanov

Te dni so bili v vseh zdravstvenih ustanovah v kamniški občini izvoljeni novi sveti.

Nov družbeni organ v zdravstvenem domu šteje 13 članov, v lekarni pa 7 članov. Značilno za sestav novih svetov je, da je v njih velika večina proizvajalcev iz kamniških delovnih kolektivov. Občinski sindikalni svet in občinski odbor SZDL se sedaj zavzemata za to, da bi te ljudi čimprej usposobili za odgovorno delo, ki jih čaka. Predsedniki vseh svetov se bodo najprej udeležili sektorskih seminarjev, ki jih bo organiziral svet za zdravstvo OLO Ljubljana, nato pa bodo v prvi polovici junija razgovorili z vsemi člani teh organov o perečih vprašanjih, ki jih bodo morali sveti zdravstvenih ustanov začeti z večjo odgovornostjo urejati. Največ problemov je prav gotovo na področju delitve dohodka v zdravstvenih ustanovah. Merila za delitev še vedno niso dokončno izdelana. Zato se pojavljajo primeri izplačil neupravičeno visokih osebnih prejemkov, zlasti v lekarni. Ti pojavi povzročajo zadnji čas precej negotovanja med proizvajalci v delovnih kolektivih in jih bodo morali družbeni organi teh ustanov čimprej odpraviti in vskladiti delitev dohodka s prizadevanji za izboljšanje kvalitete zdravstvenih uslug. -sky

V četrtak nekaj po 19. uri je nad Tacnom strmoglavilo motorno dvokrilno letalo PO-2, last Alpskega letalskega centra iz Lesca. Letalo je upravljal instruktor Silvo Orožim. Nad Tacnom mu je opredelal motor ter kljub vsem poskusom, da bi ponovno pridobil na višini, ni uspel in je priletel s precejšnjo silo v rob gramozne jame. K sreči je ostal pilot nepoškodovan, na letalu pa je precej škode

SAMOZAUPANJE

Vse športne strani naših časopisov so polne ugibanj in domnev, kaj čaka naše vrle fante onstran morja v Južni Ameriki. Danes bi sicer malo težko sodili, če so bile njihove priprave na srečanje z najboljšimi nogometaši na svetu zadostne, zato pa lahko tembolj mirno trdimo, da še zdaleč nismo napravili vsega, kar bi lahko in kar bi morali.

Sicer pa... kljub vsem in mnogim obsodbam se nam ni kaj bati! Vsaj tako nas tolaži naših enajst izbrancev in še nekateri drugi. Takole namreč menijo: znano je, da igramo odlično prav proti odličnim nasprotnikom in da razočarano prav takrat, ko se od nas največ pričakuje. In to pot bomo imeli zares srečo, kajti naši nasprotniki so zares odlični (prvi plus za nas!), nam pa komentatorji ne pripisujejo kaj veliko možnosti za uspeh (drugi plus za nas!), torej je teren za delo našega moštva kakor nalašč!

In sedaj, nič strahu in nič bojazni pred porazi, kajti vsi naši nasprotniki so več kot odlični! In sama sreča, da je tako! Čim boljši so,

tem bolj lahko upamo, da se številne, nič kaj razveseljive napovedi ne bodo uresničile in da nas bodo naši fantje, kljub pomanjkljivim pripravam, spet enkrat prijetno presenetili!

SANJE

Skorajda lahko rečemo, da je pomlad že mimo in da že stopamo v vroče poletne dni. Letošnji maj res ni bil preveč majski, pa vendar je bilo pogosto tako toplo, da bi marsikdo z veseljem zavl popoldne za urico ali dve na kopališče, kjer bi se lahko na ležalnih deskah dobro pregreli, se naučili toplega sonca in se v vodi vsaj za hip ohladili.

Toda... zaman bi človek hodil od kopališča do kopališča, pa čeprav jih imamo v Ljubljani in njeni neposredni bližini nič več in nič manj kot štiri. Povsod bi našel le na zaprt vrata, opustošeno kopališče in... prazen bazen! In tako bi morala želja po kopanju ostati res samo želja, ali pa bi jo bilo morda pametno prihraniti za tisti del dneva, ki ga človek prebije v postelji, ko želje postajajo stvarnost...

Sicer pa... nič hudega! V Savi in Ljubljani je na srečo za to še vedno dovolj vode,

pa kod drugod bi se tudi še našla! In kaj hočemo še več? Zadovoljni bodimo, in če smo se že enkrat prenačili in zgradili nekaj cementnih luknj, ki so danes prazne ter nam nič ne koristijo, nič ne del! Samo drugič, če bi nam morda spet kaj podobnega padlo v glavo, prej dobro premislimo in se nikar ne prenačimo!

SILO

PROBLEMI ŠOLSKE TELESNE VZGOJE V SLOVENIJI

KADROVSKE IN DRUGE VRZELI

● V ZAVODU ZA NAPREDEK ŠOLSTVA SO UGOTOVILI, DA IMAMO NA NAŠIH ŠOLAH 96.462 NEPLAVALCEV, TO JE 39,5 %!

● 287 ŠOL V SLOVENIJI IMA V SVOJEM PROGRAMU TELESNO VZGOJO LE PRILICNOŠTNO...

● MALO TELOVADNIC SMO ZGRADILI, PREMALO JIH GRADIMO, SLABO SKRIBIMO ZA IGRISČA - IMAMO PA SREDSTVA, KADAR GRE ZA KAKO ATRAKTIVNO DEJAVNOST.

● LE VSAKA DVAJSETA ŠOLA V SLOVENIJI SE LAHKO POHVALI S PROFESORJEM ZA TELESNO VZGOJO!

Skoraj na vseh področjih našega gospodarskega in kulturnega življenja gremo iz leta v leto za korak naprej - tu večji, tam manjši. Ne moremo pa tega preveč samozvestno trditi za področje šolske telesne vzgoje, pa čeprav se je zadnja leta ob soodbojni in napredni zahtevi, da mora vsaka vzgojno torišče upoštevati vse vidike otrokove osebnosti, začela intenzivneje razvijati teorija moderne, napredne telesne vzgoje. Razvoj telesne kulture zaostaja za uspehi, ki smo jih dosegli na katerikoli drugem področju našega družbenega življenja. Mnoge druge kulturne potrebe, kakor so radio, film, televizija in tisk, rešujemo veliko bolj uspešno, kajti naša pedagoška misel se še ni povzpela tako visoko, da bi upoštevala telesno vzgojo za enakovreden element pri vzgoji mladine, kakor upošteva na primer duhovno in tehnično vzgojo.

Odsev takega mišljenja je med drugim tudi dejstvo, da vsa vprašanja šolske telesne vzgoje rešuje le Zavod za napredek šolstva LRS, ki ima v ta namen v svojem proučevalnem oddelku nastavljenega enega samega človeka. Vsi ostali organi družbenega upravljanja v naši republiki kakor tudi organizacije ter Zavoda LRS za strokovno izobraževanje pa nimajo nobenega nameščenca za specialna vprašanja šolske telesne vzgoje. Vse to ima v precejšnji meri velike posledice za današnje nezavidljivo stanje na šolah, kjer je telesna vzgoja odsev velike strokovne šibkosti in organizacijske nerazvitosti.

KORAK NAZAJ

Analiza, ki jo je prav te dni izdelal Zavod za proučevanje in napredek šolstva, kaže, da v resnici ne moremo biti zadovoljni z izvajanjem učnega programa na naših šolah. Od 1124 anketiranih osnovnih in srednjih šol je v celoti predelala učni program le slaba polovica, večji del šol pa programa in izvedel oziroma le deloma. Medtem ko imajo osnovne šole in reformirane gimnazije v Srbiji, Hrvaški, Bosni, Hercegovini in Črni gori že po tri ure na teden posvečene telesni vzgoji, imamo v Sloveniji le dve. Zanimivo je, da smo v tem pogledu napravili zadnja leta celo korak nazaj, saj smo imeli leta 1953 že na vseh šolah (osnovnih, gimnazijah, strokovnih, vajenskih, posebnih) po tri ure na teden telesne vzgoje, na učiteljskih pa celo štiri! Ob tako minimalnem času, ki ga na šolah posvečamo telesnemu razvoju otrok, se neote vsiljuje vprašanje, če še tisti dve uri (ali ena sama) nista le formalnost. Rezultati merjenja telesne zmogljivosti v osnovnih šolah po Sloveniji, so namreč pokazali, da je zmogljivost mladine v osmem razredu relativno nižja kakor pa dve leti prej.

EN PROFESOR NA DVAJSET ŠOL

Učitelje in profesorje telesne vzgoje nam vzgajata dve srednji šoli (v Mariboru in v Murski Soboti) ter Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani. Iz te plati je torej stanje na videz zadovoljivo, praksa pa jasno kaže, da prav pomanjkanje strokovnega kadra pomeni največji problem in oviro za hitrejši napredek telesne vzgoje v naših šolah.

Danes skrbijo za telesni razvoj naših otrok v veliki večini razredni učitelji (3163), ki seveda ne morejo poznati te problematike tako dobro, da bi njihovo delo rodilo zaželene

uspehe. In med temi ljudmi razumljivo srečamo tudi mnogo takih, ki imajo vsako stvar raje kot pa telovadbo in opravljanje tega nevhvaležnega posla z mladino, posebno če se upoštevamo, v kako nezavidljivih pogojih je še marsikatera šolska ustanova.

Redke so že šole, kjer najdemo strokovno usposobljenega človeka za telesno vzgojo in še mnogo bolj redke tiste, ki se lahko pohvalijo, da imajo v svojem profesorskem zboru tudi profesorja za telesno vzgojo. Tako ima vsaka četrta do peta šola po enega strokovnega ali predmetnega učitelja in šele vsaka dvajseta (!) po enega profesorja za poučevanje tega predmeta. In če upoštevamo vse to in poleg tega še dejstvo, da trenutno primanjkuje v Sloveniji 440 predavateljev za telesno vzgojo, potem bo laže razumljivo, od kod toliko kritik na račun pouka telesne vzgoje.

Ob tako očitnem pomanjkanju strokovnega kadra, ki bi moral pravzaprav predstavljati osnovno izhodišče za vsako nadaljnje delo, je iluzorno v krajšem času pričakovati kakih večjih pozitivnih premikov. Posebno, če še upoštevamo, kako skromni so interesi in želje naših šol, ki se ne morejo in ne morejo odločiti, da bi tudi za to, po njihovem tako nepomembno vzgojno področje, nastavili strokovno izobraženega človeka. V Prosvetnem delavcu je nedavno preko sto šol razpisalo nekaj sto novih uslužbenških mest in od tega je bilo eno samo namenjeno za profesorja telesne vzgoje.

Vse kaže, da bomo torej v kratkem imeli toliko novih učiteljev in profesorjev za to področje, da ne bomo vedeli kam z njimi, in da bo treba prej ali slej ukiniti eno izmed šol, ki jih vzgajajo.

34 DINARJEV NA DIJAKA

Ni pa samo pomanjkanje kadrov odseva odnosa do telesne vzgoje v naših šolah. Nezaupanje, podcenjevanje - predvsem pa nepoznavanje pomena te dejavnosti - se kaže tudi v tem, koliko vlagamo v to, koliko žrtvujemo, kaj pri tem nudimo našim otrokom. Da žrtvujemo izredno skromna sredstva za telesno vzgojo na naših šolah, nam potrjuje dejstvo, da smo v ta namen v šolskem letu 1960-61 na vseh naših šolah izdali povprečno 34 dinarjev na enega učenca.

Tako predstavljajo tudi materialni pogoji resno oviro za kvaliteten razvoj telesne vzgoje v naših šolah. Kljub vsemu se še dandanes dogaja, da pri lokaciji novih šol ne upoštevamo potreb telesne vzgoje, da pri sedanjih šolah ponekod zazidujemo igrišča, medtem ko pri

TRETJE DELAVSKE ŠPORTNE IGRE V POSTOJNI

gradnji šole pozabljamo na telovadnico in se izgovarjamo, da je le-ta šele v drugem planu.

Samo vsaka tretja šola se danes lahko pohvali, da ima na razpolago pokrit prostor, kamor se lahko zateče mladina pri uri telesne vzgoje, če je slabo vreme. Samo nekaj nad četrtino vseh dijakov razpolaga s telovadno opremo, medtem ko vsi ostali telovadijo v vsakdanjem oblačilu. Samo 800 žog za rokomet imajo vse naše šole, tako da pride le ena sama na 300 dijakov, pa čeprav so žoge skoraj najcenejši športni rekviziti. Samo ena plezalna vrv pride na tisoč dijakov, in... takih samo je še na kupe. Jasno je, da tudi skromna oprema oziroma pomanjkanje opreme za pouk telesne vzgoje močno znižuje raven pouka, siromaši ter zožuje program.

SPREMENITI ODNOS

Predsednik šolskega sveta VSTK tov. Stane Kranjc je nedavno dejal tole: »Napačno bi bilo, če bi iskali vzroke za nezavidljivo stanje šolske telesne kulture nasploh le na šolah samih. Organizacije za telesno kulturo, od najnižjih do najvišjih niso dovolj spremljale šolske telesnokulturne dejavnosti in ji nudile zadostne strokovne in organizacijske pomoči. Poleg tega pa tudi šolski organi niso v zadostni meri spremljali razvoj, rast in potrebe na tem področju, tako da so bili delavci na šolskem telesnokulturnem področju v veliki meri prepušteni sami sebi. In če hočemo doseči kako večje spremembe, izboljšati položaj telesne kulture na šolah, tako obvezne kot prostovoljne dejavnosti, morajo spremeniti odnos do nje tudi organizacije za telesno kulturo.«

V današnjih razmerah prav gotovo ni mogoče rešiti vseh problemov hkrati. Kolikor pa nam bo uspelo, da bomo spremenili odnos do telesne vzgoje na šolah in na njihovih pristojnih forumih, potem bomo šele lahko računali tudi s tem, da bomo lahko pravilno in z uspehom izkoristili vse dane pedagoško-strokovne in materialne možnosti. Pot je trnova, toda vredna truda.

A. U.

Ime Vivos

Branko je danes znano že vsakomur, ki kaže le malce zanimanja za šport, ter sem in tja pobrska po športnih kotičkih naših časopisov. Kdor je tega fanta že videl, si je verjetno nehoti mislil, da ima Branko pred seboj še svetle perspektive in res. Mladost, dobra volja in dolge noge, to je orožje mladega Velenjčana, ki iz dneva v dan preseneča ves športni svet in prekaša samega sebe.

Branko ima 18 let in je po poklicu rudar. Dvakrat na teden obiskuje industrijsko rudarsko šolo v Velenju, ostale dneve v tednu pa preživi v jami. Ker v jamo na prideš kar tako, smo poiskali mladega »dolgina« (195 cm) na šoli in ga poprosili za kratek razgovor o njegovem konjčku.

Najprej nas je zanimalo, zakaj se je odločil prav za atletiko - točneje: skok v višino. »Ze lansko leto sem se navdušil za atletiko in v začetku pravzaprav še nisem vedel, za katero panogo bi se odločil. Ko lebal sem med teki, suvanjem krogle in skokom v višino. No, in zakaj sem se končno odločil, pa že veste.«

Precej naporno je biti dober v šoli, učinkovit v jami in uspešen na igrišču, ali ne?

»Niti ne, seveda, če ima človek veselje za vse to. Res je, delo v jami je naporno, toda ko sem zvečer spet v telovadnici in ko postavim stojala za skok v višino, me vsa utrujenost v hipu mine.«

Kdo vas pa trenira?

»Pravzaprav sem v glavnem kar sam sebi trener. Za nasvete se obračam na tovariša Gradnika, atletskega strokovnjaka celjskega kluba Klavivar, katerega član sem tudi sam.«

Po uspehih nismo povraščevali mladega rudarja, ker so nam že vsem več ali manj znani. Prvi njegov večji uspeh je letošnji nastop na Gospodarskem razstavišču, kjer je prekosčil 180 cm in tako postavil nov mladinski in članski rekord v zaprtih prostorih. Na otvoritvenem atletskem mitingu letošnje sezone v Ljubljani pa je Vivos postal junak dneva. Preskočil je 190 cm in s tem izboljšal slovenski mladinski rekord. Preteklo nedeljo, samo nekaj dni pozneje, pa je Vivos v Celju izboljšal svojo znamko za 1 centimeter in tako postavil nov republiški članski in mladinski rekord!

In težave, je bilo še naše zadnje vprašanje.

»Hm, koleno odrivne noge mi nagaja! Pogosto je namreč prav ono krivo, da ne skočim za nekaj centimetrov višje.«

A. V.

pravili smo mu obešenjak

hans hellmut kirst

Wolf boljši v steklenico. Naj ji od-
bije vrat? V tem primeru bi lahko
stekleni drobci padli v vino; spominja
se, da je nekje bral ali čul, da je to
smrtno nevarno; lahko si prereže vrat
ali kot z britvijo preseka črevo ali po-
dobno. Ogabno.

Zavil je steklenico v koco in z dnom
udaril ob zid v upanju, da bo pritisk
izbil zamašek. Zamloklo je udarilo, kot
bi kdo sekal drva v stanovanju. Takoj
je zažvenketala ključavnica v glavnih
vratih, ki vodijo na hodnik, odločen
korak se približa celici, zapah odleti
in naježen glas zakliče: »Vedite se do-
stojno. Vsako razgrajanje je prepove-
dano.« Vnovič zapah, koraki se odda-
ljujejo, veriga na zapahu vznemirjujo-
če zveni.

Wolf poduha zamašek. Vonj po tež-
kem vinu se izvija skozi reže in mu
polni nosnice. Ovohava kot pes. Z zobmi
poizkusi zgrabit zamašek. Zaman. Glo-
boko diha. Potem obupano položi ste-
klenico v lepenkasto škatlo in jo porine
pod posteljo. Bulji v umazano belosivo
steno in čaka, da mu bo nevidna roka
napisala nanjo navodilo, kako odpremo
steklenico, kadar nimamo zamašnjaka.

Vrata celice se odpro. Strick odslavi
stražarja, ki ga je spremil in nacional-
nosocialistični častnik pristopi k Wol-
fu. »Svinjarija, gospod stotnik,« pravi
Strick, »da so vas zaprli.« Tudi Wolf
misli tako. Svinjarija je. On, ki je bil
vedno na voljo, vedno zanesljiv, zdaj
preprosto aretiran in izvržen zaradi po-
balina, kakršni je podporočnik Raabe.
In zakaj? Nobenih natančnejših poja-
snil.

Ze tri ure sedi tu. Vse, kar je bilo
vrednega, mu je brez besed vzel in
izdal potrdilo cepec Raabe. Prav tako
predmete, s katerimi je mogoče rezati,
zabadaati in sploh vse kovinske pre-
dmete. Navsezadnje mu je odpel naram-
nice in odvzel podveze. Da bi prepre-
čil samomor, kot mu je pojasnil.

Cez dve uri je prišel Höpfer z
dvema kocema in zglavnikom. Wolf ne
pove obiskovalcu, da je bil med kocema
tudi zavitek. In stražarji se vedejo, kot
bi nikoli ne bil njihov predstojnik.
Odrekli so mu pero in črnilo, ki ju
potrebujeta za pritožbo. Tudi ukaza
za aretacijo ni videl in na žalost ga je
tudi pozabil zahtevati. In Raabe, za-
prt kot šotor v snežnem viharju, ni
čutil potrebe, da bi ga natančno ob-
vestil.

Strick znova ugotovi, da gre za ve-
likansko svinjarijo. Sede k Wolfu, ki
mu vljudno ponudi prostor na lesenjači
in ogorčeno besedi o svinjskem po-
stopku z zaslužnim častnikom. Wolf
lahko samo pritruje. Strick govori od-
krito: »Moja dolžnost je, da preiščem
celico. Toda še na misel mi ne pride.
Videl sem že vaš zavoj pod posteljo,
toda samo zasebno, saj se razumeva.
Uradno ne vidim nič; načelno ne.«

Wolf sprejme to v svojem žalostnem
položaju z zadovoljstvom. Ni Strick
najslabši, pomisli. In nato napade s po-
sebnostjo: zamašnjak. Sicer ne more
odpreti steklenice in prav zdaj mu je
bolj kot kdaj koli potrebno tolažilo.

Strick s težavo obrzda naval ve-
selja, ki ga prevzame. Wolf s stekleni-
cami brez zamašnjaka! Tantal v Reh-
hausnu. Devica v srajci na najpromet-
nejši ulici. Strick potegne iz žepa no-
žek, odpre zamašnjak in ga izroči Wol-
fu.

Wolf ga zgrabi kot utopljenec rešil-
no bilko. Zavoj zahrčši po betonskem
podu, steklenice zavzame. Ne da bi iz-
biral, zgrabi Wolf prvo steklenico in jo
odpre z zanesljivo, čeprav nekoliko pre-
divjo kretinjo. Nato pije z dolgimi po-
žirki in ponudi Stricku, da bi pil iz
njegove steklenice. In Strick in odklo-
ni.

»Veste,« vpraša Strick, potem ko je
vsebinsko prve steklenice znatno usah-
nila, »kdo je podpisal ukaz za areta-
cijo?« Seveda Wolf tega ne ve; nič ne
ve, prav nič. »Podpisal ga je polkovnik
Müller.« — »Nemogoče!« — »Častna
beseda.«

»In veste pravzaprav, zakaj so vas
prišli?« vprašuje Strick, ker je Wolf
odprl že drugo steklenico. »Veste za
razlogo?« Ne. Tudi tega ne ve. Popol-
noma nič ne ve. Občutek ima, kot da

je, dojenček, ki se mora voziti s kole-
som, kot Eskimec na koncertu komorne
glasbe.

»Zaradi utajevanja polkovnega žive-
ža, poneverb in prikrivanja.« Tako?«
pravi Wolf. Tako, da! In to je podpisal
polkovnik. »Torej na zdravje!«

»Vidite,« pravi Strick, »saj temu se
pravzaprav čudim. Tega ne morem ra-
zumeti.« Popije tako rekoč za palec
vina, vendar ga pridrži na vratu in
jezik pritisne na odprtino steklenice.
Zdaj popije tudi Wolf za palec vina,
ampak ta je debel kot klobasa. Tako
torej! Prikrival je polkovni živež. In
to je podpisal polkovnik. Prav on. Člo-
vek bi bil počil od smeha!

Pri tretji steklenici pravi Strick:
»In še na zadnji družabni prireditvi v
častniškem domu je rekel: vsi za enega,
eden za vse! Zvestoba za zvestobo!
Vsakomur svoje!« Tako je, rekel je.
Wolf se počuti zelo dobro. Takrat so
pile gospe pravi chartres, gospodje fin
Napoleona iz kamenitih vrčev z okraši
in položenim zapiranjem. Prav dobro
se počuti. In polkovnik je kadil Henri
Clay in to s steklenim ustnikom.

In zdaj pravijo: utajevali ste pol-
kovni živež. Zares, kaj ne povedo! —
To je že nekaj! Wolf je izpraznil do dna
tretjo steklenico in seže po četrti. Ce-
lica se je spremenila v bunker. Vojna
je. Počitek med bitkami. Ljudje po-
čivajo, stražarji se vrte okoli barake.
Samokres je očičen, čete so dobile

ukaze in Wolf si bo privoščil požirek
pred spanjem. Uspavalni prašek za bo-
jiščne svinje. Kot v Rusiji, prav tako
kot v Rusiji.

»Jaz da sem utajil polkovni živež!
Jaz! In marca zaboj za polkovnika? In
zaboj za polkovnika v maju? In od
kdo ima štabni intendant maslo? In
kdo je dobavljali častniškemu zboru
Nivea kremo v zavitkih? Kaj nima po-
veljnik oddelka na vajah cele baterije
steklenic v svoji omari? In kam je iz-
ginilo šestnajst tisoč cigaret junijskega
obroka?«

In Wolf pometa pred svojim pra-
gom. Iz njega bruhajo kot iz izvira. »Za
trenutek moram ven,« pravi Strick. In
še nekajkrat moram ven. V stranišče
polni strani svoje belečnice. In ko za-
čne Wolf z zapletajočim se jezikom in
s pogledi nažrtega prasca prepevati
»Prišel bo dan masčevanja,« se Strick
umakne in sveto obljubi, da se bo vrnil.

Politično predavanja za častnike po-
veljstva so v častniškem domu. Veli-
kansko jedilnico so preuredili v prvo-
vrsten lokal za sestanke. Nekaj vrst sto-
lov in na njih častniki poveljstva,
kolikor ne manjkajo. Pred njimi stol, na
katerem sedi polkovnik. Na koncu dvo-

rane govorniška mizica in za njo Strick.
Pozorni poslušalci. Zajci, ki na
ohrovtovi njivi strižejo z ušesi. Skoraj
vsi so tukaj, gospodje s poveljstva, z
oddelka na vajah, novi postajni povelj-
nik, poveljnik ujetniškega taborišča s
svojimi častniki, upravnik vojaškega za-
pora v Rehhausnu s svojimi preisko-
valnimi častniki, štabni intendant in
dva nižja administrativna častnika.

Prihajanje k predavanjem. Kdor ne
prihaja redno k predavanjem, pravi
polkovnikov ukaz — poseben ukaz na-
cionalsocialističnega častnika št. 5 —
kaže pomanjkanje zavesti in mogoče se
je opravičiti samo s pismenim, temeljito
obrazloženim opravičilom. Dolžnosti, ki
bi jih morali v tem času izvršiti po
posameznih oddelkih, bodo opravili, če
je mogoče, nižji čini. Politično izobra-
ževanje ima prednost.

Sicer pa na vsem področju rehau-
senskega poveljstva ni nikogar, ki bi
se zavestno izogibal tej dolžnosti. Vsa-
komur, ki je v službi izven Rehhausna,
pomeni potovanje v Rehhausen pravo
razvedrilo. Poleg tega polkovnik Müller
ni malenkosten in po vsakem predava-
nju dovoljuje svojim tovarišem, da
smejo popiti, seveda proti plačilu, dva
do tri kozarce vina v častniškem domu.

Ampak najpomembnejše je, da
Strickova predavanja niti najmanj niso
nezanimiva. Nasprotno. Strick je razli-
gran kot dvorni norec, odkrit in jasein.
Ni teme, ki bi se ji izogibal. Njegovo
geslo je: ne plavajmo po oblakih, go-
spodje! In kadar je posebno dobre vo-
lje, jih ogovarja s »führerjevimi čast-
niki.«

Danes navaja Strick cele odlomke
iz knjige Ericha Marie Remarqueja »Na
zahodu nič novega«. Privoščuje po-
dobno vsebino, odlomki iz knjige vse-
bujejo prezir do častniškega zbora,
vojaške časti, ljubezni do domovine,
zvestobe do zastave. »Vidite, gospodje
moji, führerjevi častniki, s čim obrem-
enjemo nemškega vojaka. Mislim,
da je prav to oslabilo obrambno moč
vojske. To je kot strup. Tudi danes
deluje. Tega se ni lahko znebiti. Kaj
ni isto, če se tu v Rehhausnu vojaki
med večernim sprehodom pogovarjajo,
da je večina častniškega zbora pod-
kupljiva, da jim je samo za to, da si
napolnijo trebuh, in da so srečni, ker
se lahko potikajo po domovini. Vidite,
prav takšen remarqueovski duh go-
vori iz ljudi, ki pravijo, da častniški
dom ni nič drugega kot javna hiša.
Dragi gospodje, führerjevi častniki, vi
sami dobro veste, da je povsem nekaj
drugega kot javna hiša.«

Zdaj bi Strick rad navedel nekaj
primerov iz izkušenj, da bi z njimi po-
živil napadalni duh predavanja. Toda
skozi srednja vrata se privlači debeli
narednik Demuth in hiti k polkovniku.
Skloni se in mu nekaj zašepeta na uho.
Razburjeno šepeta.

Polkovnik vstane in obstane kot
kip. Nato spregovori: »Zelo mi je žal,
ker moram prekiniti nadvse zanimivo
predavanje našega nacionalsocialistič-
nega častnika. Alarm B. za vse po-
ročje rehhausenskega poveljstva. Iz
taborišča 709 je pobegnila skupina voj-
nih ujetnikov. Geiger, razdelite poseb-

ne ukaze. Naj se pripravi zasledovalno
poveljstvo. Mostove, ceste in železniške
postaje naj takoj zasedejo po načrtu
B. Ostali ukazi pozneje.«

Ljudje se razidejo naglo in brez
formalnosti. Zunaj zabrni v noč, ki se
spušča, nekaj motorjev; vozila in ljudje
odhite. Raabe pokliče k orožju stražar-
sko četo na poveljstvu. Geiger pokliče
po telefonu Würzburg in izve, da je
inspektor Gareis že na poti v Rehau-
sen in da zahteva, naj se zbere zasle-
dovalno poveljstvo pri vходу v vojašnico.
Polkovnik se je zavlekel v svojo pi-
sarno in pripoveduje Eriku v Remar-
queovem »Na zahodu nič novega« in se
pri tem na ves glas smeje. Zelo se čudi,
ker Erika o vsem nič ne ve. In pri-
zadeva si, da bi ji pojasnil zadevo.

Strick gre k vhodnim vratom vo-
jašnice, da bi dočkal Gareisa, ga po-
zdravi in spet videl pri delu. Nekaj
ga vleče h Gareisu, kot privlačuje
magnetna gora ladjo. Človek postane
previdejši in načrtnejši, če spozna
bliskovite in hladnokrvne protučinke
tega malega in okretnega inspektorja.
Gareis je neutrdljiv kot reka, ki vrti
številne miline.

Vsi poveljujoči zasledovalnega po-
veljstva so na mestu. Negibni, ravno-
dušni obrazi, ki so vedno enaki, če
lupijo krompir ali pa zasledujejo voj-
ne ujetnike. Ne odločni, temveč odre-
veneli obrazi, ki sprejemajo in izvr-
šujejo ukaze. Neobčutljivi obrazi. Kot
krinke. In nihče ne ve, kakšne misli
se skrivajo pod temi naličniki nagu-
bane kože.

Gareisov avto pridrvi do vrat vo-
jašnice, zavre in se naglo ustavi. Ga-
reis skoči iz avta, hitro in vprašujoče
pogleda okoli sebe in opazi Stricka.
Drug drugemu gresta nasproti. »Videti
je, Strick, da so aretacije vaša strast?«
se hihita Gareis. »Uživajte, kaj? Brez
vas preprosto ni nič več mogoče, kaj?«
Rokujeta se kot zaupljiva soigralca, ki
sta spet uspešno pomerila žrebec.

In nato požene Gareis svoj zasle-
dovalni stroj kot motor, ki je navsezad-
nje vžgal. Vprašuje, kot bi streljal:
»Koliko ljudi imate?« — 40. — »In
vi?« — 25. — »Vi?« — 84. Gareis
izve, da bo imel na voljo 270 ljudi, 200
do 400 jih bo dobil pozneje. In to je
dovolj.

Gareis je na motorjevem pokrovu
razgrnil zemljevid Rehhausna z okoli-
ko. Nagnil se je čezenj, kot bi se nagi-
bal čez ograjo. »Iz katerega taborišča
so pobegnili?« — »709.« Gareis se s
prstom dotakne vrisanih barak. »Na-
ravnost iz taborišča?« — »Z delovišča.«
— »Kje je?« — »Tri kilometre severo-
zahodno od taborišča. Ujetniki so de-
lali pot.« Gareis je pri prsti našel mesto
na zemljevidu. »Kdaj natančno?« —
»Natančne ure ne vemo. Med 16 in 18.
uro. Ko so se ob 18. uri vračali v ta-
borišče, so manjkali trije ujetniki.«

Gareis komajda vzdigne pogled od
zemljevida. »Torej so stražarji trdno
spali,« suho ugotovi. »Pot je nepregled-
na, grmovje, ovinki.« »Slab izgovor, tre-
ba je povečati budnost ali povečati
stražo. Kdo je pobegnil?« — Dva
Rusa, nižja čina, in angleški stotnik.
— »Lahko bi se zapletel v vprašanje,«
pravi Gareis in s prsti začrti velik
krog okoli taborišča 709, »zakaj ste
sploh izpustili častnika iz taborišča.
Toda opravičevali se boste in trdili,
da je hotel delati. Toda, vseeno. Cepce
moram ujeti.«

Strick se je sklonil nad zemljevid
poleg Gareisa. »Otročja igra,« meni Ga-
reis. »Recimo, da so fantje pobegnili
ob 16. Zdaj je 19.30. Do kam so lahko
prišli v treh urah in pol?« — »Norma-
len človek koraka 6 kilometrov na uro.«
— »Ubežnik ni normalen človek,« po-
jasnjuje Gareis Stricku. »In tudi ne
more prehoditi 20 kilometrov v treh
urah in pol. Skril se bo na varno. Ho-
dil ponóči, zdaj pa čepi v kaki luknji.
Ampak kje?«

Gareisov prst vnovič očrta krog. Gre
čez cesto, čez pusto polje, ob Meini in
se nazadnje ustavi na obronku gozda,
v bližini kraja pobege. »Nosijo ujetni-
ška oblačila. Ne bodo hodili po pušča-
vi. Meine ne morejo prekorati, ker
so ceste in mostovi pod stražo. Ostan-
e jim: gozd. Prereševali ga bomo. Devet
kvadratnih kilometrov gozda je dobro
lovišče. Obkolili ga bomo od vseh stra-
ni z ljudmi, ki jih imamo. Ostalih tri-

dušni obrazi, ki so vedno enaki, če
lupijo krompir ali pa zasledujejo voj-
ne ujetnike. Ne odločni, temveč odre-
veneli obrazi, ki sprejemajo in izvr-
šujejo ukaze. Neobčutljivi obrazi. Kot
krinke. In nihče ne ve, kakšne misli
se skrivajo pod temi naličniki nagu-
bane kože.

Gareisov avto pridrvi do vrat vo-
jašnice, zavre in se naglo ustavi. Ga-
reis skoči iz avta, hitro in vprašujoče
pogleda okoli sebe in opazi Stricka.
Drug drugemu gresta nasproti. »Videti
je, Strick, da so aretacije vaša strast?«
se hihita Gareis. »Uživajte, kaj? Brez
vas preprosto ni nič več mogoče, kaj?«
Rokujeta se kot zaupljiva soigralca, ki
sta spet uspešno pomerila žrebec.

In nato požene Gareis svoj zasle-
dovalni stroj kot motor, ki je navsezad-
nje vžgal. Vprašuje, kot bi streljal:
»Koliko ljudi imate?« — 40. — »In
vi?« — 25. — »Vi?« — 84. Gareis
izve, da bo imel na voljo 270 ljudi, 200
do 400 jih bo dobil pozneje. In to je
dovolj.

Gareis je na motorjevem pokrovu
razgrnil zemljevid Rehhausna z okoli-
ko. Nagnil se je čezenj, kot bi se nagi-
bal čez ograjo. »Iz katerega taborišča
so pobegnili?« — »709.« Gareis se s
prstom dotakne vrisanih barak. »Na-
ravnost iz taborišča?« — »Z delovišča.«
— »Kje je?« — »Tri kilometre severo-
zahodno od taborišča. Ujetniki so de-
lali pot.« Gareis je pri prsti našel mesto
na zemljevidu. »Kdaj natančno?« —
»Natančne ure ne vemo. Med 16 in 18.
uro. Ko so se ob 18. uri vračali v ta-
borišče, so manjkali trije ujetniki.«

Gareis komajda vzdigne pogled od
zemljevida. »Torej so stražarji trdno
spali,« suho ugotovi. »Pot je nepregled-
na, grmovje, ovinki.« »Slab izgovor, tre-
ba je povečati budnost ali povečati
stražo. Kdo je pobegnil?« — Dva
Rusa, nižja čina, in angleški stotnik.
— »Lahko bi se zapletel v vprašanje,«
pravi Gareis in s prsti začrti velik
krog okoli taborišča 709, »zakaj ste
sploh izpustili častnika iz taborišča.
Toda opravičevali se boste in trdili,
da je hotel delati. Toda, vseeno. Cepce
moram ujeti.«

Strick se je sklonil nad zemljevid
poleg Gareisa. »Otročja igra,« meni Ga-
reis. »Recimo, da so fantje pobegnili
ob 16. Zdaj je 19.30. Do kam so lahko
prišli v treh urah in pol?« — »Norma-
len človek koraka 6 kilometrov na uro.«
— »Ubežnik ni normalen človek,« po-
jasnjuje Gareis Stricku. »In tudi ne
more prehoditi 20 kilometrov v treh
urah in pol. Skril se bo na varno. Ho-
dil ponóči, zdaj pa čepi v kaki luknji.
Ampak kje?«

Gareisov prst vnovič očrta krog. Gre
čez cesto, čez pusto polje, ob Meini in
se nazadnje ustavi na obronku gozda,
v bližini kraja pobege. »Nosijo ujetni-
ška oblačila. Ne bodo hodili po pušča-
vi. Meine ne morejo prekorati, ker
so ceste in mostovi pod stražo. Ostan-
e jim: gozd. Prereševali ga bomo. Devet
kvadratnih kilometrov gozda je dobro
lovišče. Obkolili ga bomo od vseh stra-
ni z ljudmi, ki jih imamo. Ostalih tri-

sto ljudi, ki jih bomo dobili, bo šlo
skozi gozd. Stavim, da nam bodo pri-
šli fantje v pest čez dve do tri ure.«

Gareis označuje vodjem zasle-
dovalnega poveljstva svet, ki ga bodo ob-
kolili. Njegova navodila so natančna,
kratka in strokovnjska. Ta človek
ustreza poveljniku divizije, pomisli
Strick. Izvrstno bi obvladal svoje boji-
šče. Umetnik. Lahko bi ga imenovali
genialnega lovca na človeške glave.
Gareis vstopi v svoj avto. »Skupine, ki
bodo prišle kasneje, naj tu počakajo
na navodila. Z avtom bom obvozil ob-
koljevalno verigo. Na svidenje, Strick.«

Oddrvi. Poveljujoči zasledovalnega
poveljstva se razbežijo na vse strani
kot kupček pepela, ki ga odpihne mo-
mize. Gareisov avto drvi po klancu
navzdol. Motor se izgublja v porajajo-
či se noči. Njegovo nenehno grgranje
izginja, kot bi ga pokrivala debela
plast prahu. Čez dve uri bo mrak; čez
dve uri mora stati okoli gozda živ zid
ljudi.

Strick zamišljeno strmi v cesto, ki
je pogotitna Gareisa. »Prebrisan pes,
Gareis,« spregovori glas za njim. Vogl.
»Tisto z gozdom je genialno.«
»Mogoče,« meni Strick. »Vendar je
prav tako mogoče, da se moti.« — »Saj

tem je tudi stvar,« reče Vogel tiho,
toda jasno, »da se ne moti.«

Strick pri priti razume, kar je sli-
šal. Prepričan je, da ne čuje prav. Na-
glo se obrne k Voglu in opazuje nje-
gov namršeni obraz, ki strmi po hri-
bu navzdol. »Kaj praviš?« vpraša.

»Da,« z naporom izgovori Vogel.
»Genialen možakar. Vsekakor. Natanč-
no je zavohal, kje uhajajo jeleni. Mi-
limetrsko delo. Zasluži priznanje. Ta
človek je genij. Škoda, da sedi na na-
pačnem mestu. Mnogo bolj bi ga po-
trebovali na kakšni drugi fakulteti.«

»Menda nočes reči,« Strick si ne
drzne izpeljati misli do kraja. »Seve-
da,« reče Vogel, »prav to hočem reči.
Cuj: naročil sem voz. Vsak trenutek
morajo priti. Odpeljal te bom h gozdu,
ki ga je označil Gareis.«

»In?« — »Naredil mi boš uslugo in
me boš vzel sabo. Kaj bo potem, bo-
mo videli. Razumes?« — »Vogel, saj to
je strašna svinjarija.« — »Se ni, lahko
pa bi postala.«

Videti je, kot bi jima gozd, h kate-
remu drvita, prihajal nasproti. Rase,
širi se v vis in podolž in navsezadnje
leži poln pričakovanja pred njima.

Vodja zasledovalnega poveljstva
pohiti k Stricku in mu poroča: obkolje-
valno poveljstvo — toliko in toliko
mož — ta in ta naloga. »Hvala,« odgo-
vori Strick in vzdigne roko k čepici.
»Izvrstna organizacija,« zabruna Vo-
gel priznalo.

»Grem v gozd,« reče Strick vodji
poveljstva. Ta se mu ponudi za spre-
mstvo. »Ni potrebno,« reče Strick in odi-
de s Voglom proti goščavi, ki je zra-
sla pred njima kot stena zelene vate.
Zahajajoč sonce je zlatorumeno obar-
valo vrhove smrek; kot bi jih polil s
stopljenim maslom. Sence se daljšajo,
postajajo medle in nejasne.

Molčeci gozd je pogotitni Stricka in
Vogla, ki tavata po eni izmed stez.
Strick pravi: »Nobenega pojasnila no-
čem, Vogel. Nič ne vidim in ne čujem.
Če ti lahko pomagam, ne da bi sodelo-
val, prav. Toda to je tudi vse. Rad bi
te obvaroval krvnikov, če je mogoče.
In nič več in nikoli več kaj takšnega.
Toda ta stvar naju bo razdvojila, Vo-
gel. Ko se bo končalo, te zame ni več.
In te ne poznam več.«

»Razumem te, celo predbro te ra-
zumem,« pravi Vogel. »Podvizgaš se na
to lažljivo moralno. Rad bi preživel voj-
no in ohranil čisto vest. In potem —
boš slekel uniformo, gojil ohrovt, si
ustvaril družino, zaplodil otroke, pazil
na moralno in pravno, redno obiskoval
mašo. In zvečer pivo in cigaro in spo-
mini na vojna leta.« — »Da, tako ne-
kak. Tudi ti bi lahko kaj takšnega
poizkusil.«

»Prav tako. Zakaj naj bi sicer crka-
vali s poslednjim slovesom ali brez
njega? Za Adolfa? Zanem je ni niti pr-
dila. Za Nemčijo? Nisem je še srečal.
Za svobodo? Koliko živeža lahko ku-
pim z njo?«

Strick stopa z dolgimi koraki. Hlad-
no mu je. Rad bi čim prej končal s
tem. Sence, ki se bolj in bolj razpre-
dajo, segajo po njem, kot bi ga hotele
zadušiti s svojim ogrinjalom. Vse je
pričakoval od Vogla, samo tega ne.
»Nesmisel je,« pravi, »vse je nesmisel.
Živimo v blatu. Ni ga boga, ki bi v
močvirju žel pšenico. Kdor mora ži-
veti tu, je umazan.«

Vogel brne kamen, ki leži na poti.
»Tako je, kot praviš. Opravičujemo se.
Za zmago nisem niti s prstom mignil,
pa vendar prispeval sem nekaj. Ti pa
si postal častnik, streljal si na tanke
in ljudi, ki so bili v njih. In kadar se
ti je ponudila priložnost, si predrzno
odgovarjal, celo nekemu generalu. Vsa-
kovrstna junačenja. Spodbujal si svoje
vojake, naj umirajo mirno in izprseni.
Starši, žene, zaročenke so prejemale
tvoja pisma, polna krepkih besed.«

»Kaj pravzaprav hočeš od mene,«
vpraša Strick in se ustavi sredi poti.
Vogel ga nestrno sune dalje. »Cenim
tvoje zasluge za narod, führerja in
Reich. Občudujem tvoja junaštva na
bojišču in proizvajanje razpoloženja
»držati« pri vdovah in starcih. V tak-
nem stanju si, človek, da komaj ločiš
obraz od riti. Zločince je treba uničiti,
bedaste prasce in idiote kdaj pa kdaj
suniti v zadnjo plat, da se sem ter tja
zavedo, kje imajo sprednji del telesa.«

Korakata, gazita po sencah kot po vi-
soki travi. Vogel pelje Stricka na
stransko pot, ozko, prehojeno stezo, ki
pelje do redkega laza, na katerem je
gozdno jezero.

»Tu boš,« pojasnjuje Vogel, »če je
vse v redu, lahko pozdravil nekega
dragega tovariša častnika. Mislim, da
se boš odlično zabaval. Nato predla-
gam: z njim boš šel na pot, vendar ne
v smeri, od koder sva prišla, temveč
dalje skozi gozd, do izhoda na drugi
strani. Tako se bova, dragec, izognila, da
te vodja obkoljevanja, ki te je edini
videl, ko si šel v gozd, ne bo videl spet
priti iz njega, toda s človekom več.«

»In šofer?« — »Prikotalil se bo na
drugo stran gozda šele, ko bo prepri-
čan, da si tam. Mislili bodo, da si tam
srečal častnika. Razumes?« — »In če
pride Gareis?« — »Potem se bova za-
zibala nad grobom.« — »Zelo lepo ka-
že. In če bo vse v redu, Vogel?« —
»Potem se bomo odpeljali v Rehau-
sen, krasno mesteco ob Meini. Tam
naju boš raztovoril, kjer koli že, in s
tem boš izpolnil nalogo. Lahko pa
greš t-d-l z nama.«

Vogel je prišel do laza in obstal.
Iz grma se je izvila sloka postava v
uniformi nemškega poročnika. Stevilna
odlikovanja, Strick, ki stoji za Voglom,
pri priti ve: to je moja druga unifor-
ma, to so odlikovanja, ki sem jih snel,
moji škornji, moje perilo, moja čepica.
In prav gotovo je hinavski pes Vogel
vzel tudi moj brivski aparat, predzad-
nje nogavice, moj edini robec.

Dan med celjskimi distributerji električne energije

POD ZRAČNIMI DIAGONALAMI

Med proizvajalcem električne energije — hidro ali termoelektrarno — ter med potrošnikom — tovarno, naseljem ali posameznikom, se razteza na kilometre električnih vodov, tankih žic in transformatorskih postaj.

Neznatna napaka v mreži in zveza med virom energije in njeno potrošnjo je pretrgana. Neznatna napaka le, in že brne telefoni, že hito v dan ali v noč ekipe monterjev, da spet povežejo zračne diagonale, po katerih potuje človekov nepogrešljivi spremljevalec — elektrika!

Člani delovnega kolektiva »ELEKTRO-CELJE« preprosto imenujejo nenadno prekinitve električnega toka — izpad energije. V letu 1957 smo zabeležili v celjskem okraju 128.085 kilovatih ur izpadov, lani le 56.415! Zmanjševanje izpadov, kar bi lahko spremenili v večjo proizvodnjo tovarniških strojev, v urejenejša gospodinjstva, v primernejšo razsvetljavo cest in ulic, je vsekakor odvisno od poslovanja podjetja, ki ima v skrbi nadzor nad električno mrežo ter je seveda dolžno kakršnokoli okvaro takoj popraviti. S tem po svoje doprinese k celotnemu družbenemu standardu!

Saj pravimo, da je elektrifikacija družbeni standard; zato smo tudi hiteli po osvoboditvi iz elektrifikacije vasi, in naselij, smo zamenjavali transmisijne jermenja na parni pogon z elektromotorji, smo hiteli z gradnjo hidroenergetskih objektov na naših vodah, smo gradili termoelektrarne... S povečanjem števila energetskih teles smo zgoščevali mrežo električnih daljnovodov, brez katerih bi bila še tako imenitna elektrarna le mrtvo poslopje. Neizmerni kilometri daljnovodov so narekovali potrebo po ustanovitvi gospodarskih organizacij, ki so skrbele za prenos električne energije. Te organizacije pa so s svojim poslovanjem vplivale na oblikovanje funkcij podjetij, ki so imela v skrbi distribucijo električne

energije, ki so še danes v najtesnejši zvezi s potrošnikom.

● Prenos električne energije omogoča potemtakem vzporedno obratovanje elektrarn ter posreduje njihovo energijo potrošniškim središčem kot tudi povezuje med seboj obstoječe energetske centre.

● Distribucija pa to energijo predeluje, jo transformira na uporabno napetost ter jo razdeljuje potrošnikom.

Pomembnost distribucije potrjuje že dejstvo, da sta proizvodnja in potrošnja električne energije vselej z roko v roki. Tu ni nikakršnega časovnega zaporedja. Elektrike se pač ne da konservirati (akumulator je specifičnost), uporabljamo jo v tistem trenutku, ko jo proizvajamo. Prav zavoljo te resnice je toliko večja odgovornost distributerske ali razpečevalske službe, saj je njeno poslovanje omejeno na vse mogoče vremenske neugodnosti, v težavno iskanje morebitnih napak v mreži, hkrati pa ji nalagamo neposreden vpliv na izpolnjevanje proizvodnih programov v industriji.

POTEMTAKEM NI PRAV NIČ ČUDNO, da se začno člani delovnega kolektiva »Elektro-Celje« zbirati pred svojim upravnim poslopjem, brž ko zatemne nebo črni oblaki. Nevihta se približuje. Z njo grom in blisk. Spet bodo prekinitve električne energije, spet bodo pregorevale varovalke, spet bodo nalivi trkali žice... Tako se zbirajo čla-

ni istega kolektiva ob tem času tudi v Rogaški Slatini, v Laškem, v Šentpetru in v Petrovčah. Poziv na zborna mesta je nenapisan zakon, ki ga sleherni član kolektiva spoštuje.

Zbrani potlej čakajo. Včasih zaman, včasih že po prvem gromu zazvonijo telefoni. Sporočilo pove, kje, na katerem sektorju je izpad. Moneterska ekipa, ki je prizadetemu sektorju najbližja, odhiti na pot. Skozi dež, točo, me! blisk in grom!

Distributerji pravijo, nič lažjega ni kot napako popraviti, a nič težjega ni obenem kot napako odkriti! Res, predstavimo si samo električni vod, speljan po Logarski dolini. Njegova dolžina meri dobrih 65 kilometrov. Kar je na njem izpad, morajo ekipe preveriti na desetine kilometrov, da ga odkrijejo.

Ob to zadevo prizadevanje podjetja, da zgradi na svojem območju čim večje število transformatorskih postaj, ki so najodličnejše celice za ugotavljanje izpadov, kot so seveda prepotrebne in čim bolj zaščene primerne električne napetosti. Ne pogrešljiva pa je še tehnična oprema ekip, ki zdaj že kot motorizirane enote uspevajo v minimalnem času odklanjati izpade, kljubovati vremenskim neprilikam.

A ne le vremenskim neprilikam! Tudi državljani, potrošniki električne energije so čestokrat vzrok prepogostih izpadov. Preobremenjeno gospodinjstvo z različnimi kuhalniki, grelci in električnimi pečicami dokaj hitro prežge varovalko. Varovalko je lahko popraviti. Zaradi varnosti se večkrat primeri, da državljan zveže varovalko z debelejšo žico kot bi sicer smel. Varovalka zdaj prenese napetost, odločilnega pomena pa je za distributersko podjetje električna mreža. Čim bolj je očiščena, rekli bi lahko, negovana, toliko manjše so možnosti za izpad. Mesto Celje se lahko pohvali z razmeroma novim električnim omrežjem ter z zadostnim številom transformatorskih postaj,

transformatorski postaji in ves bližnji okoliš je v trenutku brez električnega toka. V tem primeru spet hiti distributerska ekipa v pomoč; njena usluga pa seveda še ni zadostni opomin državljanu, ki se navadno sploh ne čuti krivega za nenadno prekinitev toka, četudi dobro ve, da premočna žica ni primerna za zavarovanje lastne varovalke.

Vedeti ali pa — delati se nevednega! Uporaba elektrike je otrok vzgoje, posebno še v krajih, kjer sveti električna luč komaj dobro desetletje. Za to vzgojo je znalo poskrbeti podjetje »Elektro-Celje«; organiziralo je doslej že preko 20 predavanj letno v vseh vaseh, spremljanih s filmskimi prikazi ali pa z diapozitivi. Vzganjanje ljudi, koristnikov električne energije, je vsekakor močno doprineslo k zmanjševanju letnih izpadov ter k normalizaciji dobave električne energije tudi v času, ko nebo ni najbolj naklonjeno prenosni mreži.

Zmanjševanje izpadov pa ni odvisno le od vzgoje uporabnikov in tehnične ureditve mreže, ampak lahko število izpadov po svoje zmanjšuje tudi smotrna uporaba električne energije. Tarifni sistem bi moral biti prilagojen razumnejši uporabi toka, ki bi odstranjevala tako imenovane špice električne potrošnje. Uprava »Elektro-Celje« že dalj časa pretehtava možnost uvedbe takšnih tarif, ki bi spodbujale potrošnika k daljši časovni uporabi določene količine električne energije. Z uveljavitvijo novih tarif bi dobilo podjetje ugodnejšo možnost razdeljevanja sredstev med svoje ekonomske enote v korist tehničnih izboljšavam na mreži ter za gradnjo prepotrebni transformatorskih postaj. In ne samo to! Od dohodka posameznih ekonomskih enot je odvisna delitev čistega dohodka v enotah, kar je prav gotovo tesno povezano z morebitnimi investicijami za izboljšavo remontne dejavnosti ekip, za transport, za tehnično orodje...

Odločilnega pomena pa je za distributersko podjetje električna mreža. Čim bolj je očiščena, rekli bi lahko, negovana, toliko manjše so možnosti za izpad. Mesto Celje se lahko pohvali z razmeroma novim električnim omrežjem ter z zadostnim številom transformatorskih postaj,

kar je gotovo najodličnejši porok za nemoteno obratovanje celjskih industrijskih gigantov. Emajlirke, Cinkarne in železarne v Storah. Omrežje v celjskem okraju pa je v povprečju manj urejeno in prav zavoljo tega zdaj dela distribucijskemu podjetju še največ preglavic bližnja in daljna okolica Celja. Te težave premaguje edino le s smotno razporeditvijo posameznih delovnih ekip, pripravljenih ob kateremkoli času in pod kakršnimi koli vremenskimi prilikami, da oddidejo po svojem težakem opravilu.

Zračnih diagonal je iz dneva v dan več. Iz dneva v dan je več mehanizmov v tovarnah ter je naše življenje vse bolj odvisno od stalne potrošnje električne energije. Z vsoto rastojo seveda raste pomen razpečevalske službe, ki kot soliden dobavitelj zah- tevanih količin energije mora

zmanjševati število izpadov na svojem območju. To zmanjševanje pa pomeni prizadevno delo ob neprestanem obnavljanju električnih vodov, betonskih ali lesenih nosilcev, predstavlja nove gradnje transformatorskih postaj in izpolnjevanje organizacijske sheme posameznih distributerskih enot, ki kot tehnično opremljene ekipe lahko hitro intervenirajo v nenapovedanih nevarnostih.

Prav hitrost pa je, ki pravzaprav odpravlja ustaljen urnik dela v podjetju »Elektro-Celje«. Člani kolektiva morajo biti vselej na razpolago in je prav vseeno, ali je praznik ali je delovni dan, ponoči ali podnevi. Ta pripravljenost seveda še posebej vrednoti dejavnost kolektiva, pripravljenega spremljevalca poti, ki jo neutrudno zmaguje električna energija med svojim izvorom in potrošnjo.

GOZDNO GOSPODARSTVO CELJE PRIPOVEDUJE GOZDOVI RASTEJO POČASI

Panorama celjskega gozdnega gospodarstva zajema spodnjesavinjsko, dravinjsko in posotelsko področje ter zadeva v odmaknjena področja Pohorja, Paškega Kozjaka, Savinjskega hrbta, Zasavskega hribovja, Boča, Donaške in Konjske gore. To je neusahljiv vir lesnega bogastva 13.000 hektarjev, ki kot molčeče zatiše brani mesto Celje pred severnimi, vzhodnimi in južnimi vetrovi; to predstavlja dobrih 46.000 kubičnih metrov lesa na leto, dragocene surovine za našo predelovalno industrijo, za žagarske obrate.

Ta del naše ožje domovine je že od nekdaj slovel po svoji žagarski in sploh gozdarski tradiciji. Svoje dni so v tamkajšnjih gozdovih gospodovali Thur- ni, Windischgraetzi, Attemsi, grofje in redovniki, ki so v lastno korist izkoriščali letni prirastek in čestokrat čez dovoljeno mero okrnjevali naravno zmogljivost sicer uporno rastočih smrek, jelk in bukev.

Z gozdom je pač tako, da lahko na široko razmetava s prevžitkom, ne da bi prevžitkar pri tem segel v svoj žep. Kar je zraslo v desetletjih, lahko posekaš in že prestevaš lepe denarje! Hkrati pa so naložbe, gozd, njegovo rast, investicije, ki se navadno ne vrnejo tistim, ki jih vložijo. Bogate obresti pa dajo generaciji, ki čez desetletja zgrabi za sekiro, žago ali vitel. Smreka, imenujemo jo obhodna, kar opredeljuje njeno starost od zasiditve pa tja do sečnje, mora imeti 80 let, da je zre- la za gozdarja. Kar je mlajše, nikakor ni primerno za sečnjo in slab gozdar je tisti, ki streže po koreninah še nedoraslemu drevu.

Prav zategadelj je povečanje gozde proizvodnje povečevanje prirastka, neutrudljiva skrb za nova in nova drevesca; hkrati pa nenehno uglejavanje gozdnih poti in steza, tako, da lahko pride skrbnik na preprost način do mladik, katerih rast mora nadzorovati.

V zgornjem odstavku se torej skriva načelo celjskega Gozdnega gospodarstva, ki je našlo smoter in ekonomiko gozdarjenja predvsem v urejanju gozdov, v investicijah v nove nasade, v razumni sečnji, v gradnji gozdnih komunikacij. Vijuganje ce-

ste, ki bo kmalu povezovala Zre- njo z Resnikom, Slovenskimi Konjicami ter z Oplotnico in Peskom, predstavlja temelj za- lažje izkoriščanje pohorskega masiva in pa seveda povezuje celjsko področje Pohorja z ma- riborskimi. To gozdno magistra- lo vsako leto še dopolnjuje 1,7 kilometra novih prevoznih ce- sta, 0,3 km rekonstruiranih, 0,4 kilometra novih traktorskih ste- za in 7,6 km jeklenih vlekov, kar je enako ugotovitvi statistike, da je v celjskem okraju na 100 ha približno 0,6 km prevoznih gozdnih diagonal.

»Asfalt« in prehodnost go- dov je ključ za nad 90.000 letno prepeljanih kilometrov, ki jih zmoro 5 tovornih avtomobilov in 8 traktorjev s prikolico na razmeroma kratkih relacijah med gozdnimi delovišči in lesno- predelovalnimi obrati.

»Asfalt« in prehodnost go- zdov pa tudi na kratko opravlja- ta s sezonskim delom, saj so zdaj gozdarji že v popolnosti indu- strijski delavci v rednem delov- nem razmerju. Stanujejo doma, hodijo na delo zjutraj in se v večer vračajo. Tako v vseh obratih celjskega gozdnega go- spodarstva: v Celju, Šentpetru, Rogaški Slatini, Podčetrtku, Vi- tanju, Slovenskih Konjicah in v Laškem. Le na redkih delovišjih, ki so oddaljenejša od poslovnih središč ali mestnih četrti, stoje gozdarske bajte za prenočevanje ter s skromno kuhinjo, kjer si gozdni delavec pripravlja hra- no. Sicer pa so člani delovnega kolektiva že povsem v vlogi to- varniškega delavca in je njho- vo vsakodnevno življenje pri- v merna skladnost med bivanjem doma in delom na delovnem mestu.

Zibelka te urejenosti je vse- kakor mehanizacija. Sezonski čas nič več ne ukazuje gozdar- jem! Včasih se je sekalo le po- zimi, po snegu se je spravljalo v dolino. Danes se sicer ne- katera drevesa še zmerom podi- rajo v zimskih mesecih, pred- vsem listavce, spravljanje v do- lino pa ni več vezano na nekda- njo edino »komunikacijo« — sneg — pač pa je raztegnjeno na leto in dan. Stalno delovno raz- merje — v GG Celje je zaposle- nih 360 delavcev — pa je preob- likovalo odnos delavca do ma- tičnega podjetja, spremenilo je tudi medsebojne odnose, ki jih sproti poglajlja zahtevni boj za realizacijo plana.

Letošnji povečan izvoz lesne mase, žaganega lesa in lesnih proizvodov, vsekakor nalaga gozdnim gospodarstvom precej- šen napor, saj je predvsem od njihove storilnosti odvisna pro- duktivnost žagarskih obratov in lesno predelovalnih industrijskih središč. Celje bo zmoglo svoj plan z neizpremenjenim števi- lom zaposlenih; mehanizacija bo vsekakor morala opraviti svoje. Načrt pravi, da bodo celjski gozdovi odstopili od svojega na- ravnega prirastka dobrih 46.000 kubičnih metrov lesa in 18.000 iglavcev. K tem številkam bodo primaknili svojih 18.000 kubičnih metrov lesa še letos izkrčene gozdne površine. V tej lesni masi tiči zlahtna hlodo-

vina, lesna surovina za proiz- vodnjo celuloze, za papirničar- sko industrijo, za industrijo ta- nina, pa seveda les za splošno uporabo, za potrebe pohištvene industrije, za rudnike in za gradbenike.

Številke so kljub povečane- mu planu še zmerom zrcalo let- nega prirastka, tako da letošnje investicije za bodočo generacijo ne bodo zavoljo malce povečane sečnje prav nič okrnjene glede na svoj pomen pri skrbi za ohr- nitev gozdnih kapacitet.

Malone neizpremenjeno šte- vilo delavcev v gozdnih obratih pa opozarja na prizadevno izpo- polnjevanje organizacije proiz- vodnje v posameznih ekonom- skih enotah, saj si edino tako lahko razlagamo sposobnost ce- lotnega gospodarstva, da bo zmoglo letošnji povečani plan. Vsak gozdni obrat je ekonom- ska enota; dopolnjujejo jih še ekonomske enote obrata za ure- janje gozdov, za mehanizacijo in transport, za orodje ter eko- nomska enota obrata za krčitev.

Nemara je najzanimivejša, vsekakor pa najspecifičnejša ekonomska enota gozdnega obra- ta v Laškem, ki je hkrati ob proizvodni celici še izobraževal- no središče celjskega Gozdnega gospodarstva. Semkaj namreč prihajajo mlajši delavci iz dru- gih obratov na specializacijo. Tu pridobivajo kvalifikacijo ob pri- učenju na delovnem mestu. Praksa in teorija se dopolnjuje- ta; ti dve opravljata stare go- zdarske poklice. Sekačev ni več, zdaj so motoristi — upravljavci motornih žag, furmanov ni več, zdaj so traktoristi — večši voz- niki po gozdnih stezah, potlej so tu še strojniki, upravljavci žičnih vlekov, pa gradbeniki, voz- niki kamionov...

Novi poklici in z njimi iz- gublajo se obeležje sezonske- ga gozdnega delavca pa vsekakor oblikujejo nove odnose med ljudmi, ki prestevajo svoja leta v temnih gozdovih. Se več! V sistemu gospodarstva jih vse te- sneje povezujejo z delavci so- rodnih strokov, saj zdajšnji go-

zdar nič več ne seka v brez- glavem ritmu stihij. Gozdarji namreč danes dobro vedo, za- kaj in čemu sečnja, zakaj v le- tošnjem letu toliko in toliko ku- bičnih metrov lesa več kot lani, zakaj nove investicije, zakaj kr- čevite...

Od gozda je vse odvisno; gozd zalaga polnojarjenike na ža- gah, ki oskrbujejo raznovrstno industrijo, katere osnovna in nepogrešljiva surovina je les, je naposled temeljna računica na- ših izvoznih podjetij, ki z lesom kot blagom ustvarjajo na tujih tržiščih nam potrebna devizna sredstva. Ta navezanost gozdar- ja na obširnejši delovni načrt, katerega gozdar uresničuje le v določenem obsegu, pa je pose- belno uveljavljanje gozdnega delavca kot gospodarja, ki lahko po lastnem preudarku upravlja s sečnjo v gozdu ter z lastno presojo vpliva na razvoj našega celotnega lesnega gospodarstva.

Kakorkoli sicer poudarjamo pomen gozdnega delavca, stro- kovnjaka in razgledanega člove- ka, tudi ne smemo mimo ugo- tovitve, da je gozd kot prirodno bogastvo dežele vselej v popol- nem ravnotežju s človekovim prizadevanjem. Njegova rast je odvisna od zemlje in od klime. Tu je osnova, tu so korenine. Vendar pa je ta rast lahko toli- ko bolj vitalna, kolikor je večja skrb in nega človeka za široka področja gozdnih površin. Sem sodi umno pogozdovanje, red- čenje, čiščenje tal, trezna izbira dreves za posek, varovanje zdra- vih debel pred poškodbami, sem sodi nenehna navezanost gozdar- ja na svoj revir, v katerem mora poznati vse, od mladike pa do grčavega očaka. Tako prideta do veljave zemlja in klima; le ta- ko lahko preračunavamo količi- ne lesa, ki jih bodo dale gozdne površine čez določena leta, le tako lahko verjamemo dvajset- letnemu razvojnemu načrtu, ki ga je sestavilo Gozdno gospodarstvo v temnih gozdovih. Se več! V sistemu gospodarstva jih vse te- sneje povezujejo z delavci so- rodnih strokov, saj zdajšnji go-

DELAVSKA ENOTNOST

Poglejmo spet, od kod prihajajo nove naročilnice:
CERKNO — Sindikalna podružnica »ETA« je prejela 5 izvodov Delavske enotnosti. Prav te dni smo pa prejeli sporočilo, da bo sindikalna podružnica razpečala še 70 izvodov DE. Te izvede smo že začeli dostavljati. Sindikalna podružnica utemeljuje ta ukrep s tem, da ne more nihče sodelovati pri samoupravljanju, če ne spremlja našega stalnega tiska.

VIDEM-KRSKO — Sindikalna podružnica GP »Sava« je naročila še 6 izvodov DE. Istočasno sporočajo, da bodo v kratkem naročili DE za vse člane DS in UO.

ELEKTRO-KRSKO — je tudi pregledalo seznam naročnikov in nam sporočilo spremembe o porastu naročnikov.

VELIKE LASČE — Sindikalna podružnica Gozdne uprave je povišala število naročnikov za 4.

ORMOŽ — Sindikalna podružnica trgovskega podjetja »Zarja« je naročila za vsako svojo poslovalnico po en izvod DE, skupno 20 izvodov. Že tako in tako je v občini Ormož povprečno (glede na zaposlene) največ naročnikov na DE. V mesecu maju je bilo naročeni 22 % zaposlenih, v aprilu se je odstotek zopet dvignil na 25 %.

TRBOVLJE — Sindikalna podružnica »Strojne tovarne« je povišala število naročnikov za 10.

CELJE — Sindikalna podružnica »Usnje-čevlji« je poslala naročilnico za 4 izvede DE.

BIZELJSKO — Sindikalna podružnica »Kovina« je naročila 7 izvodov DE.

DOBROPOLJE — Sindikalna podružnica obrata »Iskra« je pokazala izredno zanimanje za DE. Kljub temu, da je kolektiv majhen, se je naročila na DE 18 članov.

MURSKA SOBOTA — Poverjenica Novak Emilija v tovarni oblačil, perila in pletenin »Mura« nas je presenetila s 82 novimi naročili. V tem podjetju je zanimanje za DE izredno veliko. To je že drugo naročilo. Prvo smo prejeli iz obrata težke konfekcije.

VELENJE — Tovarna peči in štedilnikov »Gorenje«. To krat smo prejeli naročilnico za 20 izvodov Delavske enotnosti iz tega podjetja, kaže pa, da bomo v prihodnjih številkah lahko poročali o novih naročilih iz tega rudarskega mesta, kjer se vsebolj zanimajo za Delavsko enotnost.

SLOVENJ GRADEC — Tovarna usnja. Naš poverjenik tovarniš Antun Kuhar nam je te dni posredoval naročilnico 60 novih naročnikov iz tega podjetja.

DOMŽALE — Tovarna sanitetnega materiala. Poverjenica Vida Kovič je k sedanjemu številu naročnikov zbrala še 138 novih naročnikov. Tako lahko odlej štejemo to tovarno med tiste, kjer je naš list najbolj razširjen.

ZIRI — Kovinsko obrtno podjetje »Kladivar«. Poverjenica tovarnišica Marija Pikolet nam je poslala naročilnico petnajstih novih naročnikov Delavske enotnosti.

Ponovno prosimo, da sindikalne podružnice, ki to še doslej niso storile, izvolijo poverjenike za DE in nam to tudi sporočijo. Želimo, da bi poverjeniki bili tisti, ki bodo znali opazovati člane podružnice na aktualne članke, objavljene v DE. Radi bi, da bi naši proizvajalci, ki se vse bolj uveljavljajo kot neposredni upravljalci, našli v našem listu vse tisto, kar jih zanima in kar jim bo v pomoč pri upravljanju. Trudimo se, da bi bil list tak, zato pričakujemo, da bodo številni člani kolektiva, ki danes le priložnostno berejo DE, postali njeni stalni naročniki.

Ali že veste, da vam

LJUBLJANA, Cigaletova ulica

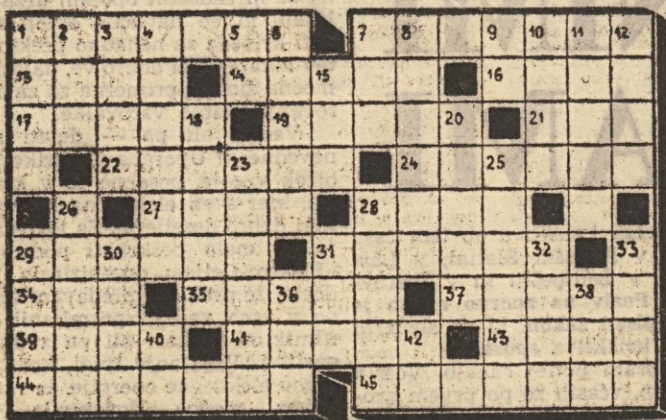
nudi lahke letne moške obleke po zelo ugodnih cenah v 14 različnih velikostih in 16 različnih vzorcih?

Bogata izbira v 14 velikostih zagotavlja možnost nakupa vsakomur.

Križanka

Vodovavno: 1. kazalo dni v letu, 7. bivalje, 13. anglosaška ploskovna mera, 14. ugankarska zvrst, 16. velik pretok vode, 17. hiter, 18. psevdonim tragično preminulega srbskega partizanskega pesnika Kovačiča (»Jama«), 21. del obraza, 22. odpisanec, 24. mesto v Italiji, 27. malik, 28. lise, 29. naziv za močno razstrelivo TNT, 31. slikarska deščica za barvo, 34. otok našega Jadrana, 35. zaznavam s prsti, 37. priprava za odkrivanje predmetov v temi in megli, 39. vrsta otoka, 41. blaznež, 43. zdravilo, 44. živorebrna spojina, 45. mesto v Kanadi.

Napvico: 1. indijanski colin, 2. reka v Sibiriji, 3. položaji, 4. puščavnik, 5. ploskovna mera, 6. polica za knjige, 7. tonovski način v glasbi, 8. izoliran, 9. kemični simbol za iridij, 10. vrednost v denarju, 11. pravoslavna sveta slika, 12. lovska zanka, 13.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodovavno: 1. maraton, 7. sanskrit, 13. arak, 14. biser, 16. kite, 17. samum, 19. golob, 21. val, t, 22. atenej, 24. mekine, g, 27. eter, 28. ruta, j, 29. planet, 31. lenoba, C, 34. rok, 35. risan, 37. Nivea, 39. eben, 41. vesti, 43. nade, 44. Maribor, 45. Ankaran.

iglasto drevo, 18. zlatarski kamen, 20. reka v Afriki, 23. kraj kjer dobivajo pol, 25. zračno vozilo, 26. vhodna odprtina, 28. um, 29. dolg kos blaga, 30. najmanjši prispevek, 31. dvojica, 32. pristanišče na koncu Arabskega polotoka, 33. pevski tercet, 36. tečaj, 38. uradni spis, 40. romanski spolnik, 42. simbol za kobalt.

HUMORESKA

MIRKO TRISLER:

Sveti Delovni Čas

Kadar slišim izraz »delovni čas«, me navdihne val pobožnosti in začutim potrebo, da bi rekel »Sveti Delovni Čas, prositi za nas!«

O tem bi bilo potrebno napisati globoko teološko študijo v več debelih knjigah, ki bi podrobno opisovale vse peripetije malega človeka v spopadu s tem hudobnim svetnikom. Prišel bom z majhnimi nedolžnimi primeri: Plinarna mi je poslala opomin, da moram pri njeni blagajni v treh dneh plačati 40 dinarjev, sicer mi bo izključila svoje plinske usluge. Toda blagajna dela samo do dvanaestih, to je točno opoldne, zato moram simulirati gripo ali shizofrenijo, da bi tako od svojega Sv. Delovnega Časa odskril urico ali dve in tako zadostil plinskim obvezam. Sv. Banka (prosi za nas!) me je obvestila, da je, po dolgem in mučnem čakanju, prispel zame neki denar in da ga lahko dvignem samo v Sv. Delovnem Času od pol osmih do enajstih. To je tista čarobna svečniška formula »Stranke se sprejemajo od — do —, vsekakor vedno v tistem Sv. Delovnem Času, ki nasprotnje našemu Sv. Delovnemu Času.

Vsa tri knjige tega epohalnega teološkega dela bi bilo potrebno posvetiti Sv. Delovnemu Času na področju kulturnega življenja.

V splošno sfero kulturne vzgoje mladega človeka spada, med drugim tudi muzej. Kot je več ali manj znano, delajo v muzejih osebe imenovane »kustosi«. Beseda kustos je latinskega izvora in pomeni v prvotnem pomenu »čuvar«.

Kaj čuva kustos? Laik prav gotovo misli, da čuva kustos odlomljen lakat ne-

ke marmornate nežne ženske roke, za katero se ni posem ugotovljeno, ali je pripadala Veneri ali Afroditi, morda je celo moška roka, na primer Apolonova. Pri marmornatih lakatih je navadno zelo težko ugotoviti spol in poreklo. Ne glede na to, predstavljajo vsak tak lakat veliko dragocenost za muzej. In to dragocenost je pač potrebno čuvati. Laik prav gotovo misli, da je kustos postavljen zato, da pazi na obiskovalce, ki bi mu lahko ukradli marmornato roko in s to redko delikatno razvlečeno svojo psa. Laik misli, da je kustos postavljen zato, da ne bi kakšen brezvesten filmski scenarist ukradel originalnega skopisa Senoove novele »Nagelj« s pesnikovega groba in s tem povzročil še eno plagiatorsko afero v zgodovini naše večno mlade domače kinematografije. Po laičnem mišljenju mora kustos paziti tudi na blagajno svoje ekonomske enote, da ne bi preveč vstopnic za obisk muzeja izgubilo v roke raznih prekupevalcev z vstopnicami.

Vse to so samo zelo naitivna laična mišljenja. Kustosi imajo mnogo bolj delikatno mislijo: čuvati Sveti Delovni Čas.

Večina naših muzejev je odprtih samo dopoldne, to pomeni, da poslujejo približno tako, kot blagajna v plinarni ali banki. Nekateri muzeji sprejemajo »stranke« samo dvakrat tedensko.

Vse to, naravno, ne ovira kustosov, ki kar naprej tožijo, kako je interes širokih ljudskih množic za muzeje osupljivo slab. Vzrokov zato je kolikor hočete. Splošna nezadostna kulturna zainteresiranost, indolentnost in muzealna frigidnost. Nogomet, televizija, film in

X-100 romani. Stanje je žalostno: najbrž bi bilo potrebno tudi muzeje komercializirati in razstaviti pipo inšpektorja Maigretta, ponarejeno brado Sherlocka Holmesa ali steklenico z viskijem, ki jo slavni agent FEL Lemmy Caution ni popil do kraja, ker ga je nekdo udaril po tilniku z vrečko, napolnjeno s peskom, in ga nato, skrbno zvezanega, stlačil v zatohlo klet polno potuhnjenih podgan.

Ceprav bi to bilo zelo atrakтивно, ostane veliko vprašanje, kdo bi si ogledal pipo inšpektorja Maigretta, če bi jo lahko videl samo od devetih do enajstih?

Statistike kažejo, da so najbolj obiskani muzeji v turističnih središčih in to v deževnih dneh, ko se uporabniki obraza K-15 ne morejo kopati, pa zato iščejo drugačnega razvedrila.

Kult Sv. Delovnega Časa ne spada samo v muzejsko področje. V gledališčih so, na primer, predstave v prostem in dosegljivem večernem času, vendar nastane vprašanje, kam naj gredo obiskovalci po predstavi, zlasti, če se predstava zavleče. Gostinski sektor ima v tem času odprte samo bare. Zagreti gledališki entuziasti bi radi sedli, prekomentirali predstavo in diskutirali o moralnem liku duha Hamletovega očeta ali Trenka in njegovih žandarjev. Nekateri morajo peš domov, ker tramvaj ne vozi več v tisti del mesta.

Ni vprašanje sedaj »biti ali ne biti«, ampak hitro najti rešitev. Predlagam, da se Sv. Delovni Čas trešči po tilniku z vrečko napolnjeno s peskom, dobro zveže in nato postavi v muzej. In še to: tega zvezanega svetnika naj bi obiskovalci hodili gledati vsak dan od 0,00 do 24. ure, vsak dan, razen v nedeljah in praznikih, ko imajo ljudje največ časa za kulturno vzgojo in izpopolnjevanje. Tudi meni morate dopustiti določen arhaični ostanek kultu Svetega Delovnega Časa.

Spored RTV Ljubljana za teden od 4. do 10. junija 1962

PONEDELJEK

4. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Iz albumov Beethovna — 8.25 Zabavni kaledoskop — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Zvonimir Ciglić: I. simfonija — 10.15 Iz Rigoletta, Trubadurja in Traviate — 11.00 Naš Boris Kovačič — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Iz filmov in glasbenih revij — 12.05 Slovenske narodne poje KZRTVL — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Drobne orkestralne skladbe — 14.00 Zabavna glasba na tekočem traku — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Dvajset minut pri skladatelju Ferdju Juvancu — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 53 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Radijska univerza — 19.00 Obvestila — 19.05 Pianist Igor Dekic igra Deset majhnih klavirskih skladb Česarja Bregena — 19.18 Dva pihalca: klarinetist Igor Karlin in fagotist Ivan Turšič — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Počisti mozaik — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Iz arhiva orkestra — 21.15—22.50 Simfonični koncert — Orkestra Slovenske filharmonije — 22.50 Literarni nokturno

TOREK

5. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Gorenjski vokalni oktet — 8.30 Panorama — 8.55 Radijska sola za srednjo stopnjo — 9.25 Trije avtorji — 10.15 Izberite tri sestave — 11.00 Nekaj ameriških popevk — 11.15 Naš predurje v angleščini — 11.30 Dve domači partituri — 12.05 10 minut z Veselim planšarji — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Pismi in plesi jugoslovanskih narodov — 13.50 Uvod v stavek in Scherzo iz Suite Aleksandra Glazunova — 14.05 Radijska sola za višjo stopnjo — 14.35 Romanca — 14.45 Odlomki iz Puccinijev »La Bohème« s slovenskimi pevci — 15.20 Pritrži prsti — 15.30 V torek na svidenje — 15.40 Vsak dan za vas — 17.05 Izbor iz Čajkovskega — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Količek za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnege trga — 19.00 Obvestila — 19.05 S popevkami v dobro voljo — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Nekaj zborov Blaža Arnič — 20.15 Radijska igra — 21.25 Marjan Lipovšek: Rapsodija za violino in klavir — 20.30 Radijska igra: N. Kurec: Erazem iz Jame — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja (31) — 22.05 Mladim plešalcem

SREDA

6. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Arije in valčki iz francoskih oper — 8.40 Asambli — 8.55 Paul in Tommy Gurnia — 8.55 Pisan svet praviš in v zgodbi — 9.25 Iz albuma zabavne glasbe — 10.15 Nikolaj Rimski-Korsakov: Seherzada — 11.00 »Pismi iz Cicibana« in še kaj od skladatelja Bruna Bjelinskega — 11.15 Človek in zdravje — 11.30 Od melodije do melodije — 12.05 Tomčka Maroltova je pripravila tume priredbe slovenskih narodnih pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Ob zvokih vedre glasbe — 14.05 Radijska sola za srednjo stopnjo — 14.35 Tri skladbe za violino in klavir — Vladimir Lovca — 14.55 Leo Deček, Nalla — 15.20 Zabavni orkester Joe Bushkin — 15.30 Operne Haydnove IV. dejanje opere »Filozofska duša« — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Sforijem na poti — 17.50 Lankova glasba z orkestrom Toni Leutwiler — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Planine in morje — 18.45 Ljudski parlament — 19.00 Obvestila — 19.05 LJUBLJANA — Zagreb (zabavni) — 20.00 Radijski dnevnik — 20.05 Radijski dnevnik — 20.00 Radijski dnevnik

ČETRTEK

7. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Pisci in rapsoide — 8.55 Radijska sola za višjo stopnjo — 9.25 Skladbe Janka Ravnika in Uroša Prevorsega — 9.40 Pet minut za novo pesmico in pozdravi za mlade risarje — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Crnske duhovne pesmi — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 11.30 Iz oper Gioacchina Rossinija — 12.05 Pihalni orkester — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Napevi izpod zelenega Pohorja — 13.50 Godala in zabavni zbori — 14.05 Joseph Haydn: Simfonija št. 98 v B duru — 14.35 Naši poslušalci — 15.20 Ko se oglasi tisoč pisčali hammond orgle — 15.30 Turistična oddaja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Benjamin Britten: Sest Hölderlinovih fragmentov in štiri angleške ljudske pesmi — 18.45 Kulturna sfera — 19.00 Obvestila — 19.05 Melodije v mraku — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Cetrlik večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Zvenčice — 21.00 Literarni večer — 21.40 Pavle Merku: Koncert za klarinet in orkester — 22.15 Naši tonski tehniki vam predstavljajo — 22.15 Oddaja

PETER

8. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Zabavni kaledoskop — 8.55 Pionirski tehnik — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Majhni zabavni ansambli — 10.36 Josi Turbi igra Albeniza — 11.00 Mali klubi ljubiteljev popevk — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Bernard: Lepota je moč — 11.55 Godala in hammond orgle — 12.05 Nekaj narodnih iz Crne gore — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Poje tenorist Jan Pearce — 14.05 Radijska sola za nižjo stopnjo — 14.35 Od polke do twista — 15.20 Portret v miniaturi — Jelka Cvetežar — 15.30 Pri bosenskih skladateljih — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Polodnevne z Mendelssohnom in Schubertom — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 II. del prenosa Javne oddaje v Velenju — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.00 Obvestila — 19.05 Boris Papandopulo: Divertimento — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Chopin: Nocturno in Scherzo — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Glasbena medijra — 20.35 Spoznavajmo svet in domovino — 21.35 Zabavna glasba — 22.15 Oddaja o morju in pomorstvskih — 22.05 Večer glasbe — Lucijana Marije Skerjanc

SOBOTA

9. junija

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Postarek v mladinski glasbeni redakciji — 8.40 Iz partizanščine — 8.55 Radijska sola za nižjo stopnjo — 9.25 Veliki zabavni orkestri — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Mihajlo Vukdragović: Vokalna lirika — ciklus pesmi za glas in orkester — 11.15 Seznanite se s Parkerjevimi — 4. lekcija — 11.30 Pol ure pred dvanaesto — 12.05 Trio Slavka Avenika — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Med suitami — 14.00 Zabavni orkestri tega tedna — 14.20 Dva stavka iz Dvořakove violinske sonate — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Komorni moški zbor iz Celja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.50 Kitara in orglice — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Ob premerah v slovenskih operah — 18.45 Okno v svet — 19.00 Obvestila — 19.05 Sobotni domači intermezzo — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Za prijeten konec tedna — 20.20 Radijska komedija — 21.14 Za prijeten konec tedna — II. — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 22.05 Zelimmo vam prijetno zabavo — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

NEDELJA

10. junija

6.00—8.00 S sprejemnikom na nedeljski izlet — 6.30—6.55 Napotki za turiste — 7.30—7.55 Radijski koledar in prirediteljske dneva — 8.00 Mladinska radijska igra — Dragoljub Svarč — Zgodilo se je ob 12.40 — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 8.55 Glasbena medijra — 9.25 Zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Bravničarjeve in Kozarjeve skladbe — 10.00 Se pomnite, tovariši... Olga Družina — Namesto čez Savo — 10.30 Radijski glasbeni dopoldan — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Sto pisanih taktov za dober tek — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 12.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 12.30 Za našo vas — 14.00 Počisti mozaik — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.30 Uvod v stavek in Scherzo iz Suite Aleksandra Glazunova — 14.45 Radijska sola za višjo stopnjo — 15.20 Pritrži prsti — 15.30 V torek na svidenje — 15.40 Vsak dan za vas — 17.05 53 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Radijska univerza — 19.00 Obvestila — 19.05 Pianist Igor Dekic igra Deset majhnih klavirskih skladb Česarja Bregena — 19.18 Dva pihalca: klarinetist Igor Karlin in fagotist Ivan Turšič — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Počisti mozaik — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Iz arhiva orkestra — 21.15—22.50 Simfonični koncert — Orkestra Slovenske filharmonije — 22.50 Literarni nokturno